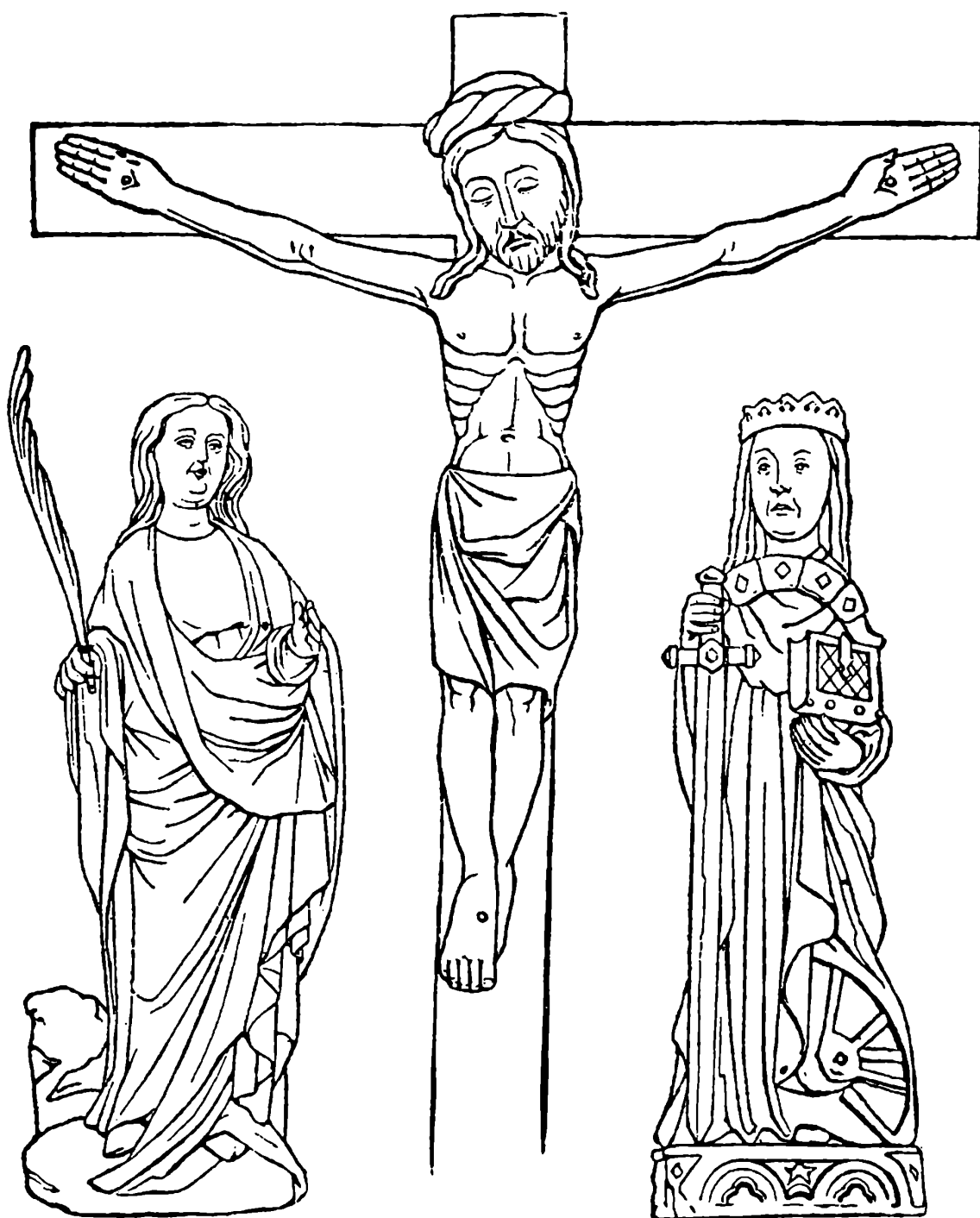

NOVA ET VETERA

ČÍSLO DVACÁTÉ / V ČERVENCI MCMXVI
V STARÉ ŘÍŠI NA MORAVĚ

Kříž, Svatá Markéta a Svatá Kateřina, před nimiž se modlivala Johanka z Arku. Řezby z 12., 14. a 15. století.

KNĚZ HOSTIE

Sama jsouc živoucí žertvou Ježíše Krista, Teresie Durnerinova sdílela s Pánem trýzeň, jež nejbolestněji šírá jeho Srdce: pokleslost kněží, jejich neplodnost pro Církev a pohoršení, jimiž naří spásení tolika duší. Proto též ze všech světel, jichž se jí dostávalo v kontemplaci, nejživěji nímala ta, která se vztahovala na pomazané Páně. Zápasiti o posvěcení kněží naléhalo na ni tím více, když pozorovala, že její vlastní dílo, němuž byla od Pána poslána, apoštolát mezi hudými, opuštěnými a nemocnými, jenž se pom pom utvářil v „Společnost Přátel Chudých,“ nemůže vzkvésti a přinesti ovoce, neujmou-li se o na prvním místě kněží, a to kněží naprosto oddaní duším.

A ve světlech, která jí Bůh zjevuje o důstojnosti a moci kněžské, jest vskutku nová síla, na

H. M. Hamez: „TERESIE DURNERINOVA, ŽIVOUCÍ HOSTIE, zakladatelka Společnosti Přátel Chudých (1848—1905)“.

osvícení a rozplamenění sluhů Božích, aby se vydávali, jakož zapřisahá svatý Pavel, *v oběť živou, svatou, Bohu libou*, a věřícím na poučenou o milostech, jaké proudí skrze tyto božské prostředníky.

Těmito spisy svými, k nimž jako by jí bylo propůjčeno péra Doktorů Církve, Teresie Durnerinova záslužně rozhojnila posvátný poklad doktrinálních tradicí. Z nich aspoň úryvky uvedeme v této kapitole.

„Říkává se, volá, že se již nedějí zázraky! Jak jsme nesmyslní! Žijeme v samých zázracích, ale naše zraky, pokryté smrtelným prachem, nemohou viděti milosti, jež proudí bez ustání a obrozuje duše hostií skrze kněze. Jako jest třeba zapomenouti přirozeného chleba, bychom viděli živoucího Ježíše, tak dlužno zapomenouti v knězi člověka, bychom v něm uctívali živoucího Spasitele...

„Kněz jest živoucím vtělením Ježíše Krista a nemá života než v něm. Čerpá svoji sílu a činnost z toho, jemuž dává svátostnou bytost svým slovem. Zpřítomňovati Krista na oltáři a podávat ho bratřím, takové jest povolání knězovo. Jest tak vznešené, že uvažováno ve smyslu roz-

umovém a přirozeném, nebylo by přijato žádným člověkem pro strašnou zodpovědnost, která je provází. Neboť není-li jeho úřad než činností, oživující, opatřující a obnovující bez ustání tento život, může se státi pramenem nekonečného zla, odbývá-li se. Tento život může se změnit v smrt, zkazí-li nebo zmenší-li jej nástroj. Jest jeden dar od Boha, který zůstává stále týmž a který nemůže utrpěti žádné poruchy: toť moc zaslavná, jež trvá nesmazatelná a jež souvisí ještě více s člověkem než s hostií. Kněz nebude nikdy zbaven znamení a moci, kterých může vždy, děj se co děj, použití v jistých okolnostech. Zatím co hostie, jakmile byla porušena, nemá již Ježíše a nemůže ho již dáti tomu, kdo by se jím rád živil, tento člověk, který pomíjí, má kněžství, které potrvá věčně a které bude jeho slávou nebo zahanbením.“*

„Co můžeme bez kněží? Jsme ovce bez pastýře a nikdo nám nemůže dáti duchovní potravu. Žádný anděl nás nerozhřeší, nedá nám Ježíše Hostie, ani jiných svátostí. Tito andělští duchové jsou přísluhovateli posvěcených sluhů Páně; klanějí se Bohu živému v nich účastenstvím moci a milosti. Čeho asi zakoušejí, když v nich odhalují dokonalé hostie Ježíšovy, jimiž

* Z díla „Hostie a Kněz“, str. 55. v originálu francouzském.

se Ježíš zjevuje ve všech podrobnostech jejich života?“

„Nehledte na člověka, praví jí Kristus o knězi; rád by byl světce. Úpí a trápí se den jak den, že jest tak nehoden takového úřadu, vznešenějšího nad úřad andělů. Zapomeňte tvora! Není než obalem, který mne skrývá, jako hostie zastírá mé oslavené tělo. Víra sama ať jest vám vůdkyní a zjevuje mne vaší duši.“* Jinde praví: „Taková moc, udělená člověku, požaduje vysoké ctnosti, aby její nositelé zůstali v milosti svého povolání.“

Proto také by získala Církvi kněží světců, ujala se svého eucharistického úsilí. Sama Prozřetelnost ji v její snaze utvrzovala.

Zemřelť té doby kněz, jehož Teresie dobře znala. Když se dostavil před Nejvyššího Soudce, aby vydal počet ze své správy, nikdo by byl snad netušil, jak mnoho zdrcující zodpovědnosti na sebe uvalil. Účtování bylo přísné a soud zůstal jako na vahách před strašlivým rozsudkem, jenž hrozil nešťastníkovi. Maně vzpomínáte si na podobné výjevy ze života sv. Dominika, sv. Vincence Ferrarského, sv. Koletty: duše hříšná, již již ztrácející naději, v tom zachráněná příčiněním nějakého pozemšťana. Te-

* Ze spisu: „Rozmnožení chlebů na poušti“, orig. str. 4.

resie byla svědkyní tohoto procesu a bylo jí dovoleno vzít na sebe odpykání za tuto duši ubohého kněze, odsouzenou arcíř do dlouhého a krutého očištění. Z vděčnosti učinil jí pak důvěrníci svých trýzní, by lépe mohla vykonati své poslání u kněží.

Když se roznesla zvěst o těchto neobyčejných světlech ze zasnění, několik kněží řeholních i světských scházivalo se kolem ní, by je uvedla do tajemství, jichž netušili. Nesnáze tohoto učitelství sama vyličuje v listě ze dne 4. srpna 1891.

„Jsem jako vlček, roztočený neviditelnou rukou. Nevykonám ničeho cenného, nebo spíše nebude vykonáno nic cenného námi, dokud nebudu tolik mrtva k myšlení o nějakém skutku, až vzpomínka naň úplně zanikne v mé paměti. A v tom jest i přirozená příčina, která se snadno pochopí: lidé nechtějí, co se jim ukládá; všude, kde cítí nějaký úmysl panovati, zpěčují se v nedůvěře, obávající se, že z toho bude míti soukromý zisk ten, který jich vyhledává.“

„Dílo se nevykoná, dokud se ho nebude chtít naprosto, dokud se nebude po něm žízni jako po čemsi velikém, co by zachránilo společnost. Aby se ho lidé chopili, bude třeba, by se porozumělo jeho naléhavosti, by se ho žádalo, by se vychvátila jeho tajemství.“

„Ale co bolesti dříve! Co krve nevinné a zvláště co krve vinné! Dříve než budeme účastni zá-
zraků vzkříšení a daru Ducha Svatého Církví,
bude třeba, aby se v nás tajemným způsobem
obráželo Spasitelovo Umučení.“

„Když Spasitel chce učiniti nějaké dílo v čase,
nesesílá ho s nebe již dokonale utvořena, ný-
brž bývá zde vyrobeno pracemi, slzami, úzkost-
mi jeho živoucích hostí. Nikdo neučiní díla Bo-
žího, nesvolí-li býti vržen v zemi jako zrno, které
se rozkládá v smrti, dříve než vydá plody spásy.“

„Nepohrdejte žádnou duši, kněží Ježíšovi. Ne-
přecházejte rychle mimo ni, ať jakkoliv se zdá
nevděčna. Nevíte, zda tato hliněná nádoba, ja-
kou jest lidský tvor, není vyhlédnuta za ctnou
nádobu v domě Božím. Kolik duší chřadne v
bolesti, protože nenašly obrabitele, který by se
jimi zabýval. Kněžím se zdá, že nemají co dělati,
zatím co množství volá a volá, že umírají hlady.
Oh! Kněží, dokud nesvlečete starého Ādama,
nebudete opravdu kněžími Ježíše-Hostie! Bude-
te Petrem, kterého poznáváme dle jeho řeči, kte-
rý však v úzkosti, že bude prozrazen, raději za-
pírá zjevně Mistra.“

„Nejsvětější Srdce vyobrazuje se obtočeno tr-
novou korunou, poněvadž obmezenost idejí člo-

věkových utvořila hořký kruh kolem žádostí Slova. Ať se obrátí na kteroukoliv stranu, zraňuje se nedůvěrou, pochybami, zápory tvora, který chce vždy měřiti Boha dle své maličkosti. Drží-li kněz ve svých rukou živoucího Krista, není mu dovoleno zmenšiti Ho, stlačiti, uvězniti dle nízkých myšlenek své hrubé přirozenosti. Bůh jest tajemství, a více ještě tajemství lásky než moci a spravedlnosti. Vyžaduje mnoho něhy, trpělivosti od kněze, a nade vše duše blahovolné, ochotné přijímatí vše s důvěrou.

„Budte Kristy ukřižovanými, kněží Ježíšovi! Jako On, nabízejte svoji krev, svoje slzy, svoje oběti duchovní i fysické, abyste obrodili duše a byli jejich vykupiteli. Chápete, že jsou vinny, že mají mnoho odpykávati. Budte jim doplňkem, neboť jest ho třeba na doplnění Umučení Kristova. Oběti Ježíšově chybí oběť jeho tvorů: kněží, řeholníci, věřící, všichni jsou pozváni, aby Ho zplodili v sobě v rozličných stupních a dle vniterného volání milosti. Ale nepopíratelno jest, že knězi jest býti vždy Obětí Hostií. Božská krev teče příliš hojně v jeho žilách, aby život jeho nebyl znamenán pečeti kříže.“

„Věřící rádi setkávají se s kněžími širokého ducha, kteří, daleci toho, aby je pokořovali ti-

těrnými a příliš úzkostlivými otázkami, rozvíjejí je a vyjasňují je svou přívětivostí, vlídností. Člověk ať mizí v knězi pod živoucím Ježíšem. Stačí proniknouti Evangelium, by se vidělo, jak Spasitel přijímal ty, kteří k němu přicházeli; jeho rozmluvy se Samaritánkou, Chananejkou, hříšnicí, obviněnou farisejci, ukazují nám nekonečnou šíři, hodnou toliko Boha. Jedním slovem vniká do duše, jedním slovem rozpíná ji radostí a činí ji svým apoštolem.

„Jsou kněží, kteří myslí, že s dušemi stačí rychle to odbyti, kterým jest chloubou, když defilují před jejich zpovědnicemi jako před pánem, jenž je cejchuje do trhu s otroky. Můj výraz zdá se upřílišen; přála bych si, aby nebyl tak pravdiv.“

„Velikonoce, toť přechod z přirozena k nadpřirozenu. Ve svátostech samých Bůh chtěl, aby smyslové znamení bylo přirozené; ale zázračná milost, která v nich působí, přísluší nadpřirozenu. Bůh tomu tak chtěl, protože my lidští tvorové jsme tělo a duše. Smysly jsou klamavy v díle milosti. Kněz řekne: „Toto jest tělo mé“, a vy vidíte toliko chléb. Třeba vám věřiti v to, čeho nemůže chápati, a zavřítí oči nad tím, co přísluší hmatu, chuti, zraku. Poněvadž apoštolové byli ještě lidmi příliš smyslovými, ustanovení

Eucharistie uchystalo bolestnou zkoušku duši, milující Ježíše. Dvanáct prvních kněžských hostií zdálo se neplodno ve vyvolených jeho něhy. Apoštolové, kteří jedli u stolu radostné hostiny, nebyli nazítrí u druhého stolu oběti krvavé.“

„Ti, kdož zanedbávají malých věcí v náboženství, nejsou daleko drzosti, která nevalně dbá toho, co jest obtížno nekající přirozenosti. Ledabylost vplíže se nepozorovaně ve svaté obřady, když se vykonávají bez věrného přilnutí k nejmenším předpisům. Kolik pravidel staré kázně církevní vyšlo z obyčeje, a co ochablosti vloudilo se tím do života křesťanského! Kam se poděly bývalé posty, bývalá zdrženlivost a újma? Brzy umrtvování nebude již než pouhým slovem, doba svatopostní a dnové kající vzpomínkou. Zlepšil se tím stav věcí? Jsou silnější charakterové? Jest více duší upřímně křesťanských?“

„Kolik ušlechtilých křesťanů žízni po oběti a neví, co Bůh ve svých úmyslech s nimi chce! Vůdce, který bere na sebe péči o ně, považuje za vůli Boží všechna dobrá přání těchto duší; a místo aby činil rozlišení, které přísluší otci, strhuje tyto slabé povahy na stezky nemožné:

přirozenosti. Kazí plán Boží spoutáváje tolik tato jehňata, již dosti poddajná, že nemohou učiniti pohybu bez skrupulí. Nechávací jich zatěžovají se nerozvážnými sliby, které svírají jejich svědomí a odnímají jim veškeru svobodu duše. Jsou otroky, kteří se domnívají býti stále pod metlou zlého pána, místo by byli dítkami krále, sedícími u stolu Nejvyššího.“

„Žid svazuje svou žertvu k oběti. Ježíš chce, bychom se svázali dobrovolně; a přibíjí-li někdy mysticky hostii na nové Kalvarii, to proto, že učinil svobodnou smlouvu s touto duší. Vyrvala mu křížovací klenoty úsilovnými modlitbami; a nařiká-li si na svého božského přemohitele, může jí ukázati s dokumenty v rukou, že byla kdysi doba zasnoubení.“

„Nesmí se myslet, že vylévání krve jest toliko mosaickým úkonem. Přespříliš se odvrhla tato účast na božské oběti, a ponechává se, ať Ježíš sám prolévá mysticky na oltáři svou krev. Tu jest snad jedna z příčin našeho morálního ochabnutí. Není-liž to krev vykupitelská, již pijeme denně u oltáře? Nevře-liž v nás a nevnuká nám potřebu oběti? Netřeba-liž nám spojení prolévání naší krve s krví božského Slova? Necítí-liž této pravdy každá šlechetná duše? Kdysi kázeň byla více ve cti než dnes. Ti, kteří viděli

bičovati první křesťany svazky liktorskými, hořeli touhou po mučednictví. Aby uhasili své žízně, by se dočkali hodiny, až i jim se dostane slávy dokonalé oběti, drásali si plece s vášnivou vroucností . . . . . Kněz nezavede nikdy duši na nové stezky lásky, bude-li příliš šetrný sám na sebe. Zřídka kdy kazatel platně káže, sám-li nečiní. Člověk přirozený nezplodí potomstva nadpřirozeného. Dosti již bude, nepohorší-li jich a nebude-li příčinou jejich smrti. Kněžství v pozemském rouše jest už jenom ohnušeným cárem, který špiní svět.“

„Peklo se plní denně davy, které tam sestupují na věky. Ale jací to jsou lidé, kteří jdou do pekla? Oh! nejsou to tací, kteří pronásledovali Krista a jichž ženy povolaly kněze, když nemocný již pozbyl vědomí! ani onen to není, který nebyl již dlouhá léta u stolu Páně o Velikonocích a který zemřel bez známky lítosti; zkrátka, nesmí to býti žádná osoba nám známá. Skoro se zdá, že to jsou báje a že jenom Kain a Jidáš s Luciferem a odbojnými anděly zalidňují toto strašlivé místo. A nejhorší při tom jest, že kněží sami nemají nikdy oněch přízvuků, které probouzejí v duších veliké pravdy příliš podceňované. Když někdo umírá se všemi znám-

kami smrtelného hříchu neodpuštěného, jen a jen vyhledávají útěchy, právě tak marné jako klamné.

„Chápu, že nemáme bráti odvahy duším slovy, která by je nadarmo rozrušovala. Ale což nenalezla by se jiná apoštolštější řeč než plané mluvení, jímž se utěšují živí? Kdyby alespoň byli povzbuzováni, by ihned přijímali za duši zemřelého, aby žili životem kajícím, aby dávali hojné almužny a tak dosáhli pro něho milosrdenství; takové útěchy měly by dobrý účinek; aspoň by pozůstalým ubylo truchlení.

„Nebylo-liž by třeba kázati zákon Boží, vrátiti se k prvkům katechismu a nepozorovaně tak ujmouti se křesťanské výchovy lidu od základu? Nechopí-li se kněží tohoto elementárního vyučování, nikdy se nepovznesou zvrhlé duše z lidu, které ztratily veškeru znalost práv Božích a neznají již než práva přírody.

„Proč se nemluvívá o pekle? Kdyby Bůh byl méně něžný, trest by byl méně strašlivý. Myslíte, že jest příjemno Nejvyššímu Soudci uchovati všechny své spravedlnosti pro hodinu, kdy nešťastní zavrženci vzkřiknou: „Jest příliš pozdě! Nepoznali jsme Boha, než abychom mu klnuli po celou věčnost!“ Nevmetou-liž vám, ó kněží, krvavé výčitky do tváře, že jste jim skrývali straš-

livou tu propast, do níž se řítí, aniž si na to kdy pomyslí? — Řeknete mi: „Jakže! chcete rozpěťtí, radost, svobodu pro duše, a hle, teď pobádáte, by se kázalo o pekle?“

„Po pravdě, tato vážná otázka byla by právě tak prospěšna horlivcům jako duším hříšným. Tyto by v tom čerpaly milosti života, a oni nové povzbuzení k horlivosti. Které srdce věru křesťanské nerozplývá se bolestí, pomýšlejíc na ony davy, jež padají do pekla jako sníh padá v zimě v hustých vločkách na pole? Jistá blažená, která viděla onu strašlivou podívanou, rmoutila se, že nemohla se zmnohonásobovati do nekonečna, by ukájela božskou spravedlnost svými oběťmi a svými prosbami. A jiných duší není, by pociťovaly tutéž potřebu a nabídly se v oběť na záchránění tolika nešťastných slepců?“

„Kdo očekává, že v těchto spisech najde dílo učeně připravované, bude bez ustání zklamáván ve svých hlediskách. Nejsme nic lepšího než obyčejný spisovatel. Nikdy jsme nedrželi péra, a když nám bylo řečeno psáti, jsme jako školák, jemuž učitel diktuje slovo za slovem, co má psáti. Ale stává se, že děti nechápou vždy myšlenky svého vůdce a myslíce, že ji podávají věrně, píší, co zaujme jejich hrubý smysl...

I srozuměla jsem, že mařím čas, že světla se nedostává a bude se ho nedostávat, pokud píšu. Zdráhala jsem se vší mocí; přece však zdá se mi, že tyto stránky mohou být užitečny jakožto *kořeny skryté v zemi*. Snad z těchto sazenic, přesazených na jiné pole, vzroste, *co Pán chce*."

„Poslání knězovo jest řádu nejzvláštnějšího; vyžaduje života andělského; řekněme ještě více: života božského.

„Kněz není sám pro sebe; jeho kněžství jest statkem, který všem přísluší: Bohu a duším. Nesmí se uzavřítí v sobecký život, neboť úkony, jimž jest posvěcen, činí ho zástupcem jeho bratří. Jest pojítkem mezi nimi a nebem. Byť byl řeholníkem jako kartuzián, který neotevře úst svých na tvory, nebo zastával nejčinnější úřad, jest Slovem Boha. Slova, kterých nemluví k tvorům, mění se tehdy ve žhavé šípy lásky, aby poroučel nebi a sváděl déšť spásy na zemi.

„Čím více se kněz oděje Ježíšem, tím více se přiblíží jeho božským úmyslům. Právě proto třeba, by byl opravdu nadpřirozený, aby miloval, žádal si tohoto života a bojoval ze všech sil proti tomu, co by mu překáželo. Duše budou v něj míti tím větší důvěru, čím méně budou v něm viděti člověka, a čím více Ježíš, pra-

vý kněz, sám se v něm zjevovati bude. Nadpřirozeno jest živel kněžství, jeho základ, jeho důvod bytí, jeho síla a jeho působení. Aby se doplnily božské úmysly, dlužno žítí na vrcholech mystické Kalvarie a prodlužovati ranní mši ustavičným úkonem vnitřní oběti.

„Čím jest Syn Boží ve svém životě svátostném, tím má bytí jeho sluha na zemi: v lidském zevnějšku skrývané božství, jakýsi Bůh člověk... Když Ježíš chce vyučovati, opouští svou matku a volí raději nemíti ani kamene, na který by hlavu složil, aby poučil kněze, že nepřísluší již rodině, ani svým přátelům. Ať se nedomnívá kněz, že jest silnější než jeho božský Mistr, ani volnější v úsudku, neboť zdálo se příhodno Našemu Pánu zbaviti se vlivů přírody, by prohlásil svoje učení.“

„Když rolník chce osejí své pole, obklíčí je plotem, potom zoře je a naseje zrní v brázdy, které otevřel. Taktéž když Ježíš spočinul okem na některém svém vyvoleném, aby byl knězem, odděluje ho od jeho bratří, chtěje ho vyučiti zcela novým cestám lásky. Již v semináři jest zapáliti božský ten oheň lásky. Nebude-li úplně zposvátněn, v té době, nevyjde-li odtud jáhen opravdu zbožštěn, jest obava, že nebude nikdy pravým knězem.“

„Vnější oděv, jímž se odívá vyvolenec, naznačuje jeho odloučení se od celého světa. Odkládá všechny známky, které ho činily obyčejným člověkem, aby se jevil mrtev svým bratřím. Odloučen od světa, jest od nynějška ve škole kříže. Důraz-li na tom, aby se vyučil, tím více třeba, by se posvětil. Vědy dokonalosti nebude možno nahraditi žádnou jinou. Kdybychom měli světce, jejich slova hýbala by dušemi a vtiskala by jim do srdce veliké zákony umrtvování. Na neštěstí seminaristé příliš často nebývají pravými řeholníky, ale bývají jen pány. Světa, kterého bylo třeba nechatí za dveřmi, bývá tam ještě příliš mnoho. A přece povinnosti prostého řeholníka jsou menší než povinnosti knězovy. Vše, co jest nejvzornějšího z řeholní dokonalosti, mělo by býti aspoň v duši knězově, když toho nezmohou ve svých činech.

„Nesmí se mysliti, že zevnější znamení jsou malé ceny. Vtiskují v nás myšlenky, jež vyjadřují a nutí nás, abychom je ve svém životě uvedli ve skutek. Bylo by hanba nositi oděv pokání, kdyby ostatek života nebyl v souhlasu s vnějškem. Taktéž kdo dostane *postřižiny*, svědčí způsobem nejzřejmějším, že svět nemá již na něm ničeho, a že ukřižovaná královskost Ježíšova jest mu milejší než úcta tvorů.

„*Breviř* jest knihou knězovou a zkráceninou jeho denních modliteb. Ježíš žije v těchto hlubokých hlasech; Hostie v něm mluví svým lka-vým jazykem; kněžství z něho přijímá světla a nejhlubší poučení. Kněz jest zasvěcen modlitbě. *Breviř*, který jest výrazem této ustavičné modlitby, označuje všechny hlavní hodiny jeho dne a obklopuje ho atmosferou milosti, podoben jsa vonným kaditelnicím, které kdykoliv je rozhoupáme, vysílají k nebi své vonné oblaky. Vznešeno jest posláni ustavičné modlitby. Kněz jest jako andělé, kteří obklopují trůn Beránkův. *Breviř* jest světlem pocestného k věčnému městu. Klerik jej přijal za společníka v den svého podjáhenství a bude s ním žíti až do hodiny Vlasti, kde bude čísti toliko v Bohu.

„Kněz měl by si tykati se svým Bohem.* Kdo proto, by se usebral s Ježíšem a dal se jím učiti, vzdává se přijímání, jedná jako nemocný, který chtěje se uzdraviti ze svých nemocí, zdráhá se přijmouti lék.** Ó příteli, praví mu Ježíš-Hostie, přijď a čerpej ve mně život, světlo a milost! Rád osvěcuju a utvářím své apoštoly. Marně budou choditi po lidech, by od nich si

* V řeči francouzské se Bohu vyká.

** To se vztahuje na kněžské exercície, při nichž kněží nesloužíce mše nepřijímají.

vyžádali světla, nejsem-li sám v nich, bych jim mluvil od srdce k srdci a jim se zjevoval.

„Když se shromažďujete na exerciciích, víte, jaký by měl být pravý kazatel, jemuž by se dalo slovo? Hostie! Jediné Hostie. Hostie, kterou byste obětovali ráno s neskonale větší vroucností než v jiné dni! Hostie, z níž byste čerpali všechno světlo, které jste povinni dáti duším, ale kterému třeba, byste nejprv sami rozuměli. Proto ať díkyčinění za vaše eucharistické spojení jest nekonečno jako Ten, který vás chce osvítiti. Neurčujte žádných mezí. Ať nemá ani času, ani prostoru; ať počato v objetích s božským Ženichem, pomůže vám uchopiti ho a strhnouti ho k sobě v celém rozpětí lásky. Ať vás pohrouží do své šíře, do své délky, do celé své plnosti, abyste přímo postihovali myšlenky, jež vás mají proniknouti. Ať již není žádného úkonu vně Slova božského, které vás obklopuje! Stalo se vaším majetkem, vaším odpočinkem; jste jeho hostií. Chce vás vyučiti, kdo jest, a kterak, stav se člověkem v čase, mohl jediný stvořiti srdce knězovo!

„Neučí-liž svatý Jan, odpočívající na prsou Páně, své nástupce, že v těchto výlevech ze srdce v srdce vznikají smělosti oběti? Kde čerpal sílu, která ho přivedla ke kříži, když Petr

zapřel a jiní utekli, ne-li v díkůčinění za milost Večeře eucharistické? Na Kalvarii jest Jan sám s Ježíšem ukřižovaným; ochranou jest mu tam sladká Panna Maria, symbol Církve; posléze doplňkem knězovým jest Maria Magdalena, totiž pokání představené touto mjlující duší, vášnivou až k oběti pro božskou Zertvu. Co znamená toto seskupení na Kalvarii? ne-li to, že kněz, chce-li se uchýlití v Boha, by uvažoval jeho vznešené sudby a by zvěděl, co přinese bratřím, povinen jest skrýti se do zářivých temnot Golgoty, do ran Ježíše-Hostie. Nuže, na oltáři najde Ježíše a Kalvarii, na oltáři, k němuž se halí do panenského pláště, který mu dává Církev, a bere pokání jako zbraň a oporu. Tam stává se druhým svatým Janem.“

„Láska, která vyžaduje oběti, stává se též její odměnou. Odtud nezbytnost *pokání v životě kněžském*. Dlužno vskutku, aby kněz se uměl obětovati dle vzoru Hostie, kterou denně žertví. Ba pokání chrániti bude kněze proti nebezpečím kněžstva, která jsou nekonečna. Více než lékař tělesný kněz povinen jest zajistiti se proti nemocem duše, tak snadno nakažlivým. A pak, pokání otvírá cesty nadpřirozena, které jsou nejlíbeznějšími cestami božského života, poněvadž nám

ukazují Boha způsobem neskonale hlubším než jakékoliv jiné badání.

Kněz, který není opravdu dobrým knězem, jest velikou škodou blaha duši. — „Není-li rozhodnut býti světcem energicky a ustavičným úsilím, ať se vzdá tohoto úřadu. Jest příliš vyvýšen, by mohl býti konán na polovic. Smějí se, když někomu řeknete: Třeba býti světcem! Oh jak jest toto slovo málo chápáno, a zatím zahrnuje veškerou ryzost lásky. Světec jest hostie, v níž Ježíš žije způsobem, jakým chce... Kněz, který jest vůdcem duší a jejich učitelem, má stoupati na nejvyšší vrcholy svatosti, chce-li nésti své kněžství způsobem hodným svého stavu. U něho nemíti nekonečných tužeb, toť neporozuměti svým povinnostem. Není-li žádostiv svatosti pro sebe, jak bude žádostiv pro jiné? Kněží jsou sloupy svatyň, duchovní budova se opírá o ně. Mají vědu; má se za to, že ctnost jest jejich majetkem. Jest Bohu nectí, když jeho zástupci se spokojují kněžstvím zlehčeným a umenšeným. Není-li kněz svatý, neporozumí cestám Božím, a újmy, kterou způsobí duším, nebude se možno dopočítati, neboť místo aby je vedl po stezkách přímých, zbloudí a zavede jiné na cesty, po nichž kráčí sám. Chce-li býti svatý, ať jest nadpřiro-

zený. Vždy přese vše bude se v něm příliš cítiti člověk, jako pro vroucnost lásky litujeme, že Ježíš se příliš halí pod způsoby hostie. Nebudeli světce a bytostí nadpřirozenou, bude vinen, že duším bude chyběti ideálu a světla; budou se vláčeti a zvadnou.

„Ostatně, abychom zvážili křivdy, jichž může natropiti kněz bez vroucí horlivosti, stačí zjistiti dobro, jež konají praví apoštolové. Jsou všemohoucí; není možno odolati jejich slovu. Ježíš tolik v nich jedná a projevuje se v nich v takové hojnosti, že zajímají duše a unášejí je velmi daleko. Vzbudí v nich lásku k pokání, rozvášní je pro Ježíše a dají podnět k heroismům. Cítí, že se jim rozumí, neboť se rozumí Ježíši, který je může vésti ke všemu, k čemu chce. Duše takové nabývají nepřekonatelné síly a milost v nich nalézá velmi stálé rozpětí. Tím také stávají se velmi privilegovanými strouhami.“

„Nic není lhostejno v našem životě pro toho, jenž se učinil skrytým hostem naší duše. Nejmenší podrobnosti jsou mu neskonale důležité. Má z nich újmu nebo slast.

„Vídala jsem kdysi svatého kněze; byla to duše vskutku serafická, obdařená výtečnými dary a zvláště darem slzí. Když jsem s ním rozmlou-

vala, jeho slova překypovala plameny a božskými výhledy. Bývalo mi slastno na těchto besedách. Ale jakmile jsem se posadila za týž stůl jako on, bylo mi obtížno mluvit o těchto věcech. Zdálo se mi, že člověk tak horlivý měl by žít jako andělé, nejeda a nepije. Jakým ubohým slepcem jsem byla! Byl přísný, ba po celou postní dobu jedl jen chléb a pil vodu, až z toho onemocněl. Ale poněvadž byl velmi veliký, míval dobrou chuť. Když zasedl k přátelskému stolu, byl roztomilý k svým hostům a nestaraje se o jednotlivé pokrmy, jedl statečně. Byl proto méně svatým? Dokud žil, byla jsem slepa vůči němu; bylo třeba jeho smrti, by se mi otevřely oči a bych pochopila veškerou jeho ctnost a slabost lpějící na naší přirozenosti, která vyžaduje pokrmy, by ji udržovaly jako všechny dívky Adamovy.

„Nevěřte, že kněz mnoho získá, usedá-li za týž stůl jako ostatní. Čím méně bude jevit slabosti tvora, tím světší svobodou bude vykonávat svůj úřad u duší, tím více bude vážen a ctěn.“

„Když chce někdo býti knězem, neběží již o určení míry přesné povinnosti; má býti z ohně, poněvadž posláním knězovým jest zažehnouti ohně a rozšířiti jej po zemi. Čím bude ohnivější,

tím větší žár bude z něho prýštiti... Ježíš sám jest mistrem svých seminaristů. Kaple seminární jest krbem, z něhož vychází všecken jeho život. Bylo by třeba těžiti z pobytu v požehnaném útulku semináře a prodlužovati bdění před božským vězněm. Ať tam vždy Ježíš najde aspoň tři učedníky, kteří Ho doprovázeli do zahrady Gethsemanské! Takto si utvoří přátele, kněze, stravené plameny apoštolátu, kteří s chvátáním půjdou k svým bratřím a hlásati jim budou, že Ježíš zasluhuje, bychom u něho stále bděli, a že jeho zraněné Srdce nemůže již snéstí naší lhostejnosti.“

„Kristus znamená pomazán, posvěcen. Kněz jest člověk pomazaný božstvím, které ho přidružilo k svému otcovství, k svému království, nad Bohem a nad jeho bratřími. Jest posvěcen pomazáními nejvyššími, učiněn roven Bohu; stojí vzpřímen před Synem, kterého obětuje svýma rukama, zatím co jeho slova ho tvoří. Vstupuje v účast s Duchem Svatým, který skrze něho vlévá život ve způsobu, činí je božskými a oživuje v nich lásku, čistotu a radost. Trojice poslouchá tedy kněze. Jest možno něco vznešenějšího? Možno si pomyslíti dokonalejší uskutečnění onoho života, o němž mluví Ježíš, když pra-

ví: Ti, kdož uvěří ve mne, budou konati zázraky, jež konám, ano budou konati ještě větší?

„Co jest posvěceno, jest označeno křížem. Všechna moc sluhy Božího jest proniknuta silou tohoto božského dřeva. Není jedné podrobnosti jeho života, ani jediného jeho činu jako kněze, aby nebyl znamenán křížem. Zúrodňuje je a jeho myšlenky jsou jím tak obklopeny, že se stává stromem, se kterého trháme vše v Církvi.

„Kněz jest tedy živoucím Kristem, poněvadž Ježíš může v něm žíti, kdežto jsa živ v oltářním chlebě, jest odsouzen nemoci projevovati svého života. Třeba jest člověka, aby dále konal jeho vykupitelské dílo u veškeré jeho dokonalosti. Nalézá jej v knězi, kterému uděluje tajemné otcovství, aby ho ustavičně plodil.

„Ježíš, stále živoucí, aby se přimlouval za nás, dožaduje se v tom jakéhosi doplňku. Proto povolal smrtelného člověka, aby jeho oběť se konala bez ustání. Kalvarie byla pouhým východiskem jeho obětování. Bylo tam dokonalé, úplné, naprosté, neskonalé. Uzavíralo v sobě již všechna následující obětování, která se až do soudného dne budou na zemi obětovati. Všechny Mše byly obětovány v oběti Ježíšově na kříži. Všechny oběti tvorů byly sjednoceny v něm, v tvorů nejčistším, nejdokonalejším, je-

diném hodném, aby upoutal zrak Otcův. Jsou-li naše dary dobrotivě přijímány, proto jsou přijímány, že jsou zahrnuty v dar božského Beránka. Kněz jest nejdokonalejším obrazem Ježíše ukřižovaného na Kalvarii. V něm Ježíš trvá, a jeho kněžský život jest jen dalším životem Mistrovým. Nejvyšší vidí v něm už toliko svého milovaného Syna, člověka dokonalého, kterému nemůže nic odepřítí.“

Kněz a svět. „Čím více svět bude viděti, že kněz přetrhl s jeho nízkými a přirozenými myšlenkami, tím více mu bude na poučenou a bude u něho buditi úctu. Nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům, řekl Spasitel. Mezi Bohem a světem, pro kněze ještě více než pro prostého věřícího, oddělovací čára budiž úplná; chtíti je sblížití, obětujíc věc Ježíšovu, bylo by nevysvětlitelnou zbabělostí. Příměs života přirozeného, jež na nás leží, vydává nás stále tomuto úskalí, a jest třeba pohledu upřeného co nejpríměji na Ježíše, abychom se zbavili tisícícerého poddanství světu. Knězi bude bojovati proti světu a jeho nájezdům. Také mu bude třeba úplného oddělení, aby jej soudil jasně a porozuměl, co Ježíš ve své osamocenosti hostie trpí pronásledování od věrolomného nepřítele. Kněz očekávejž

tatáž pronásledování. Svět si dovoluje vše, a knězi nedovoluje nic, rozkřikuje jeho vady s přepiatou přísností, odsuzuje vše, čemu nemůže porozumět. Šťasten kněz, který takto béře podíl na životě Ježíšovu.

„Svět, do něhož stále vráží lokty, jest podivný, jest nevysvětlitelný přirozenému smyslu, ale tím více v hloubi ctěn, čím méně bude možno chápati tuto podivující směs síly, trvalé oddanosti, nezranitelné ctnosti. V jeho věrnosti, v tom čemsi nadpřirozeném, jež v sobě obráží, jest cosi tajemného pro ty, kteří neumějí souditi než o užitku, který klidí za své námahy. On neočekává odměny zde na zemi, a i kdyby nebe nebylo, on tak miluje svého Boha, že nemůže snést, by viděl Ježíše samotna odpykávati a obětovati se, ale každý den, když jest obětován při mši svaté, nabízí se s ním a sám se činí žertvou, aby zvěčňoval vykupitelské dílo. Čím více ho svět hanobí v jeho nejintimnějších přesvědčeních, tím více béře podíl na hořkostech Ježíše-Hostie.“

Probuzení lásky. — „Spasitel, který si stěžoval Markétě-Marii, že mnoho trpí od duší sobě zasvěcených, stejně si zase nařiká. Bylo by třeba velikodušnějšího vzletu, vycházejícího z kněžských duší, na probouzení věřících. Každý se za-

stavuje na určitém stupni zbožnosti. Vede se pravidelný život co se týče náboženských cvičení; ale není onoho plamene, který plodí horoucí vzestup vysokými cestami oběti a lásky.

„Ať tedy kněz umí rozeznávat v duších až i nejmenší záliby v dobru; ať v nich rozněcuje veliké žádosti; ať podporuje dobré vůle; ať pohání stále vpřed, dalek toho, by se stavěl v cestu a ochromoval leckdy nespravedlivým nedůvěřováním duše, jež chtějí spláceti láskou za lásku Ježíši ukřižovanému.

Dále mluví o *duchovním vůdci*.

„Duchovní vedení není dílem lidským. Bůh jediný může vésti duši. Možno jí pomáhati nebo jí překážeti, posilňovati ji, by postupovala, nebo strhovati v ochablost. On jediný má tuto božskou sílu, která vštěpuje nějaké nadpřirozené hnutí a pobádá duši v tu neb onu stranu. Vnitřní popud, který námi hýbá, přichází od Ducha Svätého, který utváří každého dle své libosti. Jest osudno duším věřiti, že mohou růsti za obyčejných péčí, skoro těchže pro jedny jako pro druhé. Takto nenamáháme se se žádnou; necháváme jich chřadnouti a zatracovati se.

„Jak jest málo pravých duchovních vůdců! Někteří jsou příliš přísní, vzbuzují strach, obá-

váme se jich, víme, že si utržíme mnoho výčitek, že se třese, když jdeme ke zpovědi. Duše se mění jako květiny v zahradě. Toť škodí duším, jsou-li sláby, býti na ně neúprosným a žádati po nich více než mohou vykonati. Růžový keř nese růže podle svého druhu; nevštěpujte naň ani lilie ani fialky.

„Cesty, jimiž se nabývá nejvíce radosti, pokoje, velkodušnosti, jsou nejlepší, jež třeba voliti a jimž třeba učiti duše. Pokoj, toť nejvyšší cíl vedení. Vše, co k němu vede, jest bezpečno. Ježíš jest pokoj. Tam, kde se rodí, dává pokoj a tímto slibem volá pastýře, by mu přinesli své skromné dary. Život jest těžký, zahrucující; jest v něm přemnoho křížův. Dlužno si získati pokoj stůj co stůj a velmi si považovati náklonností, jež Bůh sám dává duším. Když do duše vstoupí úzkostlivost, nemůže duše nikde najíti odpočinutí. Poněvadž se dívá na sebe stále sama, vidí jen prach ve všem, co činí. Pravou pomocí od úzkostlivosti by bylo zakázati všecko zpytování a strhnouti duši na cesty lásky svobodné a radostné. Vyjítí sám ze sebe, toť velká věda, jak bychom našli Ježíše.

„Tomu, kdo se opravdu oddává Ježíši, čistota duše jest mnohem více dílem lásky než zpytování. Kdyby se znala síla lásky a moc, již dává,

tak by se duše k ní přiváděly, že zpověď by se změnila v rozkošný skutek. Proč třeba, když nám Ji Ježíš připravil k naší radosti, by se změnila naší nevědomostí v nudnou a odpuzující práci? Zdaž se nemýlíme o takovém drahocenném daru?“

Nadpřirozená světla. — „Jest to dar Věčného, dávaný zcela zadarmo jistým duším, nevědoucím ani jak ani kterými cestami. Obyčejně tohoto statku si zasloužily utrpením. Tyto milosti bývají také příčinou velikých zkoušek.“

„... Duše zmítaná, trhaná ve všech smyslech těmi, které učiní svěřiteli svých vnuknutých světel, dostala tento pokyn od Ježíše: „Naslouchej prvnímu slovu, jež ti řeknu při přijímání.“ — Naslouchala, a po krátkém mlčení uslyšela toto: „Když do nějaké trouby teče voda, vypouští na jednom konci to, co přijala na druhém, nečiníc si jiných povinností. Nesmí si nic podržeti pro sebe. Takto budiž tomu s tebou. Když tě požádají o vysvětlení věci, kterým nerozumíš, buď klidna. Nejsi odpovědná za to, co se ti dává a co odevzdáváš ostatním. Vykonáváš toliko poselství.“

„... Často duše ta ohlásí události, jichž okolností nepotvrdí. Budou ji považovati za blouz-

nivce, pomatence, který má chorou obraznost. Přece však bude cítiti, že řekla, co pochopila; ačkoliv jí to bylo těžko, nebylo v její moci, by řekla něco jiného: byla jako oslice prorokova, jež mluvila nevědomky.“

Ostatně poznamenává dle svatého Pavla, že umění vykládati proroctví jest rozdílné od proroctví samých; odtud nic podivného, že duše omilostněné nadpřirozenými světly nemohou vždy podati jich vysvětlení. Jest pravda, že zakoušejí za to hořkých pokořování. Jako si kdysi tropívali šašky z proroků, tak ony se stávají posměchem jiných.

„Tím, který v ní mluví, jest Ježíš, Věčný, pro něhož všecky věci jsou přítomny jako ve vteřině, poněvadž vše jest před ním v témž okamžení: minulost, přítomnost, budoucnost, bez jakéhokoliv zmatku. Tyto rozličné obrazy činí den toho, který jest právě tak zítra jako dnes. Proto duše čtoucí v něm mluví touž řečí. Leckdy však se přece zdá, jako by události jim byly na odpor. Jest jim ohlášeno nějaké datum: pojme se pro rok přítomný a když doba ta nastane, ti, kteří uvidí, že se předpověď nenaplnila, nebudou již chtít věřiti, že to vnuká sám Bůh. Opakují bez ustání: „Bůh neklame; tedy to může býti jen z obraznosti nebo z ďábla.“ — „Máte plně

pravdu, když pravíte, že Nejvyšší nemůže žádného klamati, odpovídá Teresie, ale dávali byste věru na srozuměnou, že sami sebe klamete pro svoji netrpělivost, že chcete všecko vyložití.“

O zbožnosti mezi věřícími praví:

„Jistě jest mnoho velikých duší ve světě, šlechetných srdcí, která by byla schopna vznešené ctnosti, kdyby byla vychovávána v myšlenkách opravdového apoštolství. Co božských hostií se nechává ladem. Schvaluje a podporuje se nedbalost, když se v ní vidí osudný proud, kterého nemožno zarazit žádnou hrází. Jsme v jedné z těch rozhodných hodin, kdy třeba obětí nesmírných, aby se přivodilo vzkříšení. Letopisy národův pohanských budou slavnější než naše. Nepoznali pravého Boha než proto, aby ho objali v dokonalém ukřižování mučednictví, zatím co my máme křesťanství ochuzené. Zapomínáme oběti. Jest úžasno, až do jaké nevědomosti přicházejí nevěřící. Jsou mnozí, kteří denně chodí k svatému přijímání a kteří nesvětí neděle, nedbají postu, újmy. Vše, co možno odejmouti Bohu, zdá se ziskem. Když poslušnost církevních zákonů ze shovívavosti k slabosti některých byla zmírněna, chvávalo se, aby se z toho těžilo, ano i s pohrdáním těmi, kteří nemínili, že:

by dovolení bylo závazkem. Jediný kněz může svým poučováním a vedením čeliti zlům smyslnosti, bojuje proti nim božským profijedem ducha obětování. Poněvadž zpřítomňuje Boha na oltáři, jak by nebyl zabrán jedině tím, aby ho uváděl do svých bratří? Ale proto ať sám káže vzorem! Čím bude poníženější ve svém hmotném životě, tím více se bude jeviti jako člověk nadpřirozený. Běda, mnohá nitra kněží se podobají tržištím, která oplývají podivnostmi, nebo salonům koketních žen, které bývají plny tisícerych nicotek. Míni-li získati lidi lichotě jejich pošetilostem, bera účast na jejich zábavách, jistotně nezískává jejich duší.“

Hájí práv *theologie mystické*, která jediná, jak praví, jest školou světcův. „Když na hoře Mistr učí Blahoslavenstvím, ukazuje, že již zde na zemi nám chce dáti štěstí. Jak by přišel přebývat mezi námi se svým oslaveným tělem, požívajícím dokonalé blaženosti, kdyby nám byl nechtěl dáti podílu na tomto dokonalém štěstí i v samé oběti? Toť stav jeho života eucharistického: totiž neutuchající blaženost v neustálém obětování. Mýlíme se tedy, vidíme-li umrtvování v temném světle a náboženské povinnosti jhem bez vábnosti. Nechte růsti lásku, rozvíti se radost,

rozhojní se síla. Nadchněte duše pro velikou a vznešenou pokoru, která záleží v tom, že se vidí Láska tak svobodně, že duše, uchváčena radostí, může ji rozjímati v sobě; že má slastnou důvěru nevědomce, který se podivuje dílu mistrovu, nebo dítěte, které má dosti na poučeních své matere. Nic duše tak nepovznáší jako božské něhy dobře chápané. Necítíme nikdy lépe své nicoty, než když jest nám zřejma ruka Boží. Jeví se nám tehdy tak odloučena od naší smrtelnosti, že se koříme v propasti lásky při pohledu na její milosrdenství. Hle, proč mystická theologie se více obrací k srdci než k rozumu. Tato božská věda, dojmajíc srdce, ukazuje možnosti tam, kde byla známa jen nemožnost. Učí oběti, a to jest jejím cílem. Jest ovocem sebeobětování v lásce. Takto duše nejvíce milující se stávají nejstatečnějšími. Oheň, který je stravuje, vzbuzuje v nich takovou žízeň po utrpení, žár tak prudký, že již necítí, co by jiným bylo nesnesitelné.

„Těchto útěch Bůh uděluje jen když chce a komu chce a cestami, jež si sám volí. Ale jest potvrzeno zkušeností, že rád jich uštedřuje duším, které se oddávají umrtvování a životu modlitby.“

Slovo Ježíšovo. — „Slovo Evangelia jest základem naší víry; co se neopírá o Evangelium,

dříve nebo později bývá zničeno. Ale kromě tohoto vnějšího slova Božího jest tichý hlas lásky, který se ozývá v důvěrném příbytku. Jest to zdarma udělený dar, který nám skýtá Ježíš. Toť Ženich, který unaven čekáním na hodinu věčných rozmluv, začíná je zde na zemi s duší sobě drahou. Toto důvěrné slovo vyžaduje odloučení od tvorův a milující víry velmi živé, neboť jest jemné jako božská hostie, jež se nesvěřuje těm, kteří se poddávají působnosti a popudům z venčí. Hlas Ježíšův rozlévá pokoj a potěšuje, dává velkou sílu. Když něčeho žádá, vnuká zároveň důvěru, že to vykonáme. Tím se nepraví, že se nám vždy zdaří; často bývá v jeho úmyslu, by krok za krokem se objevovaly nové překážky; učiní zajisté, že se dojde rozhodného vítězství, ale může se státi, že kolik nám bude ukazovati pomůcek, tolik nás bude potkávatí křížův. Takto bude chtíti vítěziti skrze rány, jako on sám zvítězil trpě. Dokud budeme následovati jeho hlasu, bude trvati pokoj. Ježíš jest zářným vůdcem uprostřed bolestí. Jest životem těch, které zkouší. Možno říci, že duchovní trýzně, jež posílává svým přátelům, bývají strašlivy; ale důvěrnost jeho lásky jim jest tak líbeznou náhradou, že drže je na svém srdci, obrací jim ve slast i nejtěžší zkoušky. Mimo to

slovo knězovo může osladiti tyto hořkosti. Jest oním paprskem sladkosti, který září v temnotě a ostrosti zimy. Když duše jest nepokojna a když on promluvil, přiklání ucho k této božské ozvěně a slyší je stále, jak se v ní ozývá.

„Kromě toho že poslušnost tohoto povolaneého hlasu jest velikou silou života duchovního a důkazem nejnepochybnějším o působení Božím, stává se přirozeně nezbytností. Lidé, Bůh chtěl, abychom si odpočívali na světle, vnikajícím viditelným průchodem. Nekonečný se zahaluje; jest skoro nepostižitelný. Neuvidíme ho a nedotýkáme se ho hmotnými smysly. Ježíš tak porozuměl potřebě něčeho přístupného smyslům v životě duchovním, že se učinil tělem v Eucharistii, aby naše křehké tělo se mohlo opíratí o tvora podobného nám, který žil tímž životem a procházel týmiž zkouškami. Potom, ježto naše smysly nemohou ho vnímatí způsobem přirozeným, ustanovil člověka, jehož učinil svým zástupcem, aby mu udělil svou plnou moc. Ukládá mu, by mluvil místo něho a by utvrzoval duši, říká jí, ať zří a poslouchá toho, který jediný ji může nadpřirozeně vésti. Jest veleknězem, ustanoveným mezi nepostižným nebem a zemí zahalenou ve tmu. Onť jest otcem a přítelem duší a učí je stezkám lásky; utvrzuje je a při-

vádí do země zaslíbené, vele jim kráčetí vyprahlou pouští. Učí je sbíratí božskou mannu a přistrojovatí ji s palčivým hladem, aby v ní nalézaly lahodné chuti, které do ní skryl Ježíš.“

„Oh, jak jest Ježíš vážný a milý, jak jest přítažlivý a jak jeho hovory šlehají plameny lásky! Neodpírá sebe těm, kteří ho hledají, a není skoupý se odhaliti těm, kteří ho stíhají, když se vybavili z toho, co jim brání oddati se jeho důvěrnosti! Uměti dávatí tyto částky eucharistické podle milosti každého, toť vskutku míti mystický smysl lásky. Ježíš si přeje, aby všechny duše tam něco čerpaly a nemůže strpěti, aby padal jakýsi závoj, který zahaluje většinu věřících. Když rozerval své božské tělo, jež přikrývalo jeho Srdce, chtěl, aby i nejnevědomější v něm mohli čísti tajemství skrytá až do té doby a která byla údělem jen malého počtu.“

Tajemství lásky. — „Utrpení se ještě může vyjádřiti. Kalvarie nám poskytuje bolestných výjevů, které stejně rozechvívají po osmnáct věků. Tábor nám praví jenom několik slov: výrok Otcův, rozmluvu Synovu s Mojžíšem a Eliášem, které jest jenom vzpomenuto, a slovo Petrovo. Ticho obklopuje tyto radosti, jako by mluva lidská, tak bohatá pro bolest, neměla výrazu

pro štěstí. Tyto slasti se více cítí, než se říkají, měli bychom býti dychtívi poznati svého Boha. Co nás s ním pojí, mělo by v nás vzbuzovati vášnivé nadšení. Co jest život věčný, ne-li poznání pravdy uzavřené v božství? Mystickou theologií vstupujeme do těchto propastí. O velikosti těchto statkův lze usuzovati z nesnází, jež třeba přemoci, abychom jich dosáhli. Nikoliv za nízkou cenu se kupují tato božská světla. Jsouť ovocem statečné smrti. Jako se nebe získává oddělením duše od těla, tajemný svět lásky se otvírá duším, jež povrhly pozemským, aby následovaly Ježíše ukřižovaného.

„Má duše, toť cosi božského; toť skladba nejvznešenějších milosrdenství. Kdybychom to chápali, uviděli bychom, že v této nehmotné bytosti jsou vlastnosti, které ji činí živoucím obrazem Věčného. Duše obsahuje samého Boha: jeho nesmírnost, jeho moc, jeho světlo, jeho moudrost, vše, co mu přisuzujeme. Divte se, že v danou hodinu zlíbí se tomuto božskému zákonodárci, by se jí zřejmě ukázal a pozval ji čerpati ze sebe! Jaké to odkryje poklady a do jakého zázračného světla bude moci proniknouti?“

Teresie neopomíjí *poslušnosti* ve svých úvahách: „Konec koncův, co jsme? Hostie, v kterých Ježíš si přeje žítí. Ať si nás použije, by mluvil a

jednal tím neb oním způsobem, co na tom záleží? Toť jeho věc! Když kněz vybírá chleby k oběti, bere si, které chce, a dává je dle své libosti duším. Hostie si nenaříká ani se nehonosí, že jí byla dána přednost před jinou, na kterou se zapomnělo a nepoužilo se jí. Pohlédne-li Ježíš spíše na tuto než na onu, není-liž Vládce? Poručte to jemu. Když rolník seje na podzim, bere zrní z poslední sklizně. Odděluje část z ní na výživu a na prodej, potom metá jinou část do brázd, jež vyoral. Kdo se bude pohoršovati? Dlužno, by takováto část v zimě zemřela, aby s jara znovu rodila, a z této setby vzejde nové zrní, určené k nové setbě. Právě tak jsme my na poli Církve. Ježíš nás svěřuje knězi, který jako rolník nás může zahrabati do země pokorení nebo nás předložiti na stůl Vládcův. Člověk, který mluví a jedná, zajisté není v základě více než nástrojem Všemohoucího. To Ježíš má právo vše řídití, rozhodovati, přišla-li hodina světla a slunce.“

O *pokoře* jako by nám vykládala ono krásné slovo svaté Teresie: pokora toť pravda. „Není třeba, aby se pod záminkou konání této ctnosti neuznávaly milosti Boží, zveličovaly chyby, a bychom se zahrabávali v myšlenky bázně, jež

snadno přivádějí k malomyslnosti. Abychom úplně vyhovovali přáním Ježíšovým, bylo by třeba nechat se jím tvárnit jako socha v ruce mistra umělce. Máť nás ve své moci a učiní veliké věci v nás, nalezneme-li nás vsuktku odevzdány svému působení.

„Pokora, kterou nás přioděje, bude tak ryzí, že se budeme klaněti jeho božství přítomnému v nás a oddáme se rozkoši požívati toho, kterýž jest Neskonalý. Tehdy zapomeneme na sebe a budeme se ztráceti v samé chvále, v ustavičném a zamilovaném klanění. Ježíš si naříká, že tak málo chápeme jeho pokoru, která otevírá proudy jeho líbeznosti. Povznáší, potěšuje. Toť vždycky známka toho, co jest z něho. Kdežto práce nepřátelská usiluje zdrtiti, zmenšiti a zarmoutiti. Čím více bude svobody a štěstí, tím více jeho Ježíšovo bude chápáno, jeho, který řekl: Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete odpočinutí duším svým.“

Služebnice Boží jistí, že jsou velmi hluboká utrpení, která mohou chápati jen duše jemné, jež vnikají v city Ježíše-Hostie. Mezi těmito úzkostmi Spasitelovými uvádí onu úzkost, že nemůže projevovati svých žádostí, a znovu odhaluje *Nejvnitřnější rány Ježíšovy*. Mezi nimi bo-

lest, jíž se mu dostává od jistých kněží, z nichž by si rád učinil své důvěrníky a své opory, a kteří se zdráhají přijmouti tuto přátelskou úlohu. Jiní nechtějí znáti jeho lásky a neumějí než odporovati, hroziti a bíti. Posléze čím nejvíce trpí Spasitel, toť nedbalost, bezstarostnost a nevědomost, jimž dlužno přičítati záhubu tolika duší, zůstavších stranou, daleko od živých pramenův, jež vyvodily Pokání a Eucharistie.

Lito mi tohoto lidu. — „Nesmírná neskonalá útrpnost, jež jíjala Ježíše, když rozmnožil chleby na poušti, jest stále táž ve svátosti. Tento nevýslovný cit poutá ho v zajetí mezi námi a nutká ho, by zmnohonásoboval na výživu svých dítek eucharistické chleby. Běda, kostel jest opuštěn, kdežto na všecka dostaveníčka zábavy hrnou se davy. Ježíš by si přál dávat se denně svým vyvoleným; ale oni oň nedbají. Duším jest potřeba, by byly přivedeny k eucharistickým pokladům a pocítily zcela nový zápal, mají-li přijíti a vážiti z nich. Víra se porušuje a stává se spekulací, jež nic nepraví srdci. Odtud to prchá ní od svatého stolu a opuštěnost, v které Ježíš jest tam ostavován se svými věčnými výzvami, jež zanikají bez odpovědi. Ke všemu, co oživuje víru a přítomnost Spasitelovu, dlužno přiložiti

rukou na osvěcování věřících. Dle stupně lásky vnitřně vznícené ukáže se více nebo méně ohnivá horlivost. Jen tím, že jsou špatně chápána přijímání, Ježíš nám nedostačuje; nemohl otevřítí svých pokladův a zjevití se nám; hledáme také mezi tvory, čeho neumíme naléztí v něm.

„Z úcty k Ježíši a z lásky k němu, ó kněží, otevřete oči na jeho vášnivé něžnosti! Nenechávejte ho zajatcem a cizincem v duších! Ale byste toho dosáhli, chápejte jej nejdříve vy sami. Proč netěžíme z darů eucharistických? Srdce, které s vděčností těží ze všeho, zasluhuje si hojnější a hojnější štědrosti. Jest třeba takřka oživovati Ježíše, když přichází v nás, viděti jej, slyšeti jej, uchopiti jej se zápallem, kterým by z něho vytryskla tajemná síla, již má. Činíce takto vnikneme do jeho žádostí a potěšíme jeho eucharistickou sklíčenost.

„Ježíš nasytil čtyři tisíce lidí na poušti. Kde jich nalezneme tolikéž, vyhlédnutých z davů, které bychom vytrhli od jejich krbův, ode všech jejich hmotných zaměstnání, abychom je strhli s sebou do výšin božské lásky? Pravíte, že to jest nemožno. Ale namáhali jste se kdy, abyste kázali těmto křesťanům s božským nadšením? Dostane-li se vám nějaké důvěrné milosti u svatého oltáře, pocítí-liž ti, kteří jsou vám na blízku,

dojem něčeho nebeského? Nepodržujete si milostí lásky jen pro sebe? Prozrazují vaše hovory Ježíše živoucího ve vás? Církev nevolí pro vás hostie větší nežli hostie vašich bratří jedině proto, aby vás více potěšovala. Proto vám ji dává, abyste ji lámali a dělili. Jednu částku pouštíte do kalicha. Víte, že v této tajemné nádobě, v níž vře božská krev, jsou všechny duše vašich bratří spojeny s duší Ježíšovou? Jsou tam všechny, pod vaší rukou, vydány vám, jako Ježíš vám jest zůstaven. Když pouštíte onu částku do božské krve, Láska volá, že žízní po všech duších, za něž se obětovala. Dejte jí je s onou plností, jak se jich od vás dožaduje. Nenechte jí zmíratí, neboť neučinila vás knězem, než aby byla rozdávána vámi svým dětem.“

Jaké bylo ovoce všech těchto žádostí, úsilí a zápasů, v nichž se stravovala tato hostie Ježíšova, Teresie Durnerinova? Hojně bylo již toho, jež bylo viditelné našim lidským zrakům široko v jejím okolí. Ale snad mnohem vzácnější bylo to, jež mělo z těchto tužeb a úsilí jejích vzejítí jakožto ze semene, kteréž se skrývá pod zemí a zmírá jakoby zmařeno. Z toho, jak události na světě za sebou následují, často vycházejí na jevo tajemné příčiny podivuhodných účinků.

Teresie Durnerinova umřela l. P. 1905. A téhož roku ještě, za osm měsíců vychází z Říma dekret posv. Kongregace Koncilu, jímž se věřícím uvolňuje cesta k častému a dennímu přijímání Nejsvětější Svátosti. Akt sám o sobě velmi prostý, ale přece jak prozřetelnostní, a jak neob-sáhlého významu! Jím se věřícím vpravdě otvírá brána k dokonalému spojení s Ježíšem, aby tak se v něj přetvořovali a byli s ním jedinou Hostií, ale zároveň též kněžím dává se jednak nejsilnější moc, kterou by přitáhli své stádce k Bohu, jednak možnost, aby sami se s Ježíšem duším jako hostie rozdávali, jak po tom touží Duch Páně.

DVACET PĚT ZJEVENÍ ARCHANDĚLA RAFAELE GALLARDONSKÉMU ROL- NÍKU MARTINOVÍ

Dne 15. ledna 1816 asi o půl třetí hodině odpolední chudický rolník z kraje gallardonského, čtyři míle od Chartres, jménem Tomáš-Ignác Martin (u věku 33 let a otec čtyř dětí), byl na poli a rozhazoval hnůj, v krajině ploché, na rovině; v tom, aniž koho spatřil přicházející, stojí před ním muž zvýši pět stop a dva neb tři palce, štíhlého těla, obličej podlouhlého, jemného, velmi bílého, oblečen v dlouhý plášť nebo svrchník barvy světlé, úplně zavřený a splývající až na paty, v střevících připiatých řemínky a na hlavě s kulatým vysokým kloboukem.

Tento muž pravil Martinovi: „Dlužno, abyste šel ke králi; abyste mu řekl, že jeho osoba jest v nebezpečí, jakož i osoby knížat; že špatní lidé se znova pokoušejí podvrátiti vládu; že již několik spisův nebo listův o tom kolovalo v některých provinciích jeho státův; že dlužno, aby dal zříditi bedlivou a obecnou policii ve všech svých státech a zvláště ve hlavním městě; že dlužno také, aby zase povznesl den Páně, aby se světil; že tento svatý den jest v nevážnosti u valné části jeho lidu; že třeba učiniti přítrž veřejným pracem v tyto dni, ať dá příkázati veřejné modlitby za obrácení svého lidu; ať odklidí a vyhladí všech-

ny ty nemravnosti, jež se páchají ve dnech před svatým postem: sice upadne Francie v nové pohromy.

„Dlužno, aby si král vedl k svému lidu tak jako otec k dítěti, když si zaslouhuje, by bylo ztrestráno, aby ztrestal malý počet nejprovinilejších na zastrašení ostatních.

„Neučiní-li král, co bylo řečeno, bude učiněna tak veliká trhlina v koruně, že ji to přivede na pokraj zkázy.“

Osobnost, jež se obracela na Martina, tehdy jako by byla mluvíc s ním zůstávala na témž místě; ale činila posušky přiměřené svým slovům a zvuk jejího hlasu byl velmi a velmi líbezný.

Martin, poněkud zaražen tak náhlým zjevením, nejprve odpověděl mu ve své řeči: „Ale přec si můžete nalézt jině lidi než mne pro takové poslání.“ — „Nikoliv, odvětil neznámý, půjdete vy.“ — „Ale, namítl Martin, když máte tak rozsáhlé vědomosti, můžete zajisté jíti sám ke králi a říci mu to vše; proč se obracíte na ubohého člověka jako já, který se neumí vyjádřiti?...“ — „Já nepůjdu, děl mu neznámý, půjdete vy; mějte pozor na to, co vám pravím, a učiníte vše, co vám káží.“

Po těchto slovech Martin viděl, jak zmizel, asi tímto způsobem: jeho nohy jako by se byly vznesly od země, hlava se sklonila a tělo, zmenšujíc se, posléze zmizelo ve výši pásu, jako by se bylo rozplynulo do vzduchu. Martin, více polekaný tímto zmizením než náhlým zjevením, chtěl odejíti, ale nemohl: zůstal jako by proti své vůli, a když se dal do díla, jeho práce, která by byla trvala dvě hodiny, trvala jenom půl druhé hodiny, což zdvojilo jeho úžas.

Vrátiv se do Gallardonu, Martin pověděl ihned svému bratru Jakubovi, co se mu právě přihodilo, a oba se odebrali za p. farářem, by zvěděli, co znamená tak neobyčejná událost. Pan farář se pokusil upokojiti je, svaluje vše, co mu Martin právě vyličil, na jeho obraznost. Privil mu, by pracoval dále jak obyčejně, jedl, pil a dobře spal; ale nemohl mu toho valně vymluviti a Martin tvrdil stále, že ví velmi dobře, co na tom jest.

18. ledna na šestou večer Martin byl ve sklepě pro brambory na vaření; když kleče je sbíral, táž osoba se mu zjevila stojíc vedle něho; Martin zděšen nechává tam své svíce a velice se udeří do nohy prchaje odtud.

V sobotu 20. ledna Martin vyšel k páté hodině večerní jda do šlapárny (místo, kde se lisuje víno) pro píci koním. Když se strojil tam vejíti, neznámý ukázal se před ním na prahu dveří; Martin zpozorovav ho, ihned utekl.

Následující neděli, 21. ledna, Martin vcházel do kostela v hodinu nešpor. Když se kropil svěcenou vodou, zpozoroval neznámého, jak se jí kropí též a jak jde za ním až do lavice, jsa zbožně usebrán po celé nešpory a růženec. Při svatých obřadech neznámý vůbec neměl klobouku ani na hlavě ani v ruce. Když vyšel s Martinem, spatřil náš rolník, jak má na hlavě klobouk, a šel s Martinem až do jeho domova.

Právě když vešel do vrat, neznámý, který až do té šel vedle něho, byl na ráz před ním tváří v tvář a pravil mu: „Vykonejte svoje poslání a učiňte, co vám pravím. Nena-
leznete pokoje, dokud vaše poslání nebude vyplněno.“

Sotva pověděl tato slova, zmizel, ale Martin, ani tentokráte ani při dalších zjeveních, neviděl ho mizeti tímž způsobem jako ponejprv.

Martin se tázal těch ze své rodiny, kteří byli s ním na nešporách, zda neviděli neb neslyšeli něco z toho, co se dalo kolem něho. Všichni jistili, že neviděli nic ani neslyšeli.

24. ledna, když se Martin vrátil se Mše, šel na sýpku proobilí na trh. V tom mu pravil neznámý pevným hlasem: „Učiň, co ti káži, jest čas.“ Tehdy jedinkrát muž, jehož jména neznal, mu tykal.

V úterý 30. ledna neznámý se zjevil znovu Martinovi a pravil mu: „Vaše poslání jest dobře začato, ale ten, který je má v ruku, nedbá o ně; byl jsem přítomen, třebas neviditelný, když jste vypovídal. Bylo vám řečeno, byste se tázal na moje jméno a odkud přicházím. Moje jméno zůstane neznámo; přicházím od Toho, který mne poslal, a Ten, který mne poslal, jest nade mnou (ukazoval k Nebi).“ Martin namítl: „Proč se stále obracíte s tímhle posláním na mne pouhého sedláka! Vždyť jest tolik lidí osvícených!“ — „Proto, abych potřel pýchu, odpověděl neznámý (rukou naznačuje k zemi). Co vás se týče, připojil, nesmíte zpyšněti z toho, co jste viděl a slyšel; usilujte o ctnost, obcujte všem svatým obřadům, jež se konají v neděle a svátky ve vaší farnosti, vystříhejte se hospod a špatných společností, v nichž se páchají všeliké nepočestnosti a v nichž se vedou špatné řeči.“ Pravil mu též: „Nic nevozte v neděli a ve svátek.“

V měsíci únoru neznámý se zjevil Martinovi ještě několikrát a pravil mu jednou: „Příteli, tolik se otálí s tím, co jsem kázal, a přece se blíží doba pokání a usmířování. Ať se nemyslí, že uchvatitel loni přišel z vůle lidí: přišel na ztrestání Francie . . . Celá královská rodina se modlila, by vešla ve své zákonné panství; jakmile se však vrátila, takřka všeho zapomněla. Po druhém vypuzení zase konala sliby a modlila se, by zase nabyla svých práv, ale říjí se znovu po témž svahu.“

„Jak přece, odpověděl Martin, chodíte mne mučít s takovou věcí?“

Neznámý odvětil: „Vytrvejte, milý příteli, a dojdete!“

Jindy mu pravil, naléhaje naň, by vykonal, co mu bylo uloženo: „Octnete se před nevěrou a zahanbíte ji. Mám vám říci ještě něco jiného, co je přesvědčí, a nebudou míti, co by odpověděli.“

Jindy pobízel ho opět těmito slovy: „Dospěšte se svým posláním, nečiní se nic ze všeho toho, co jsem vám řekl, ti, kdo mají věc v ruce, jsou omámeni pýchou: Francie jest ve stavu blouznivého opojení: bude vydána ve všeliké bědy.“

V jiném zjevení oznámil mu toto: „Neučiní-li se, co jsem pravil, většina lidu zahyne, Francie bude na pospas a na potupu všem národům. Ohlásíte jim také, v jaké době bude možno, aby nastal ve Francii zase pokoj. Tyto věci vám povím, až bude na to čas.“

Posléze jednou pravil neznámý Martinovi: „Půjdete ke králi, povíte mu, co jsem vám zvěstoval, smí s sebou přípu-

stítí svého bratra a své syny.“ Zároveň mu pověděl, že bude přiveden ke králi, že mu odhalí tajné věci z doby jeho vyhnanství, ale že vědomost toho nebude mu dána až ve chvíli, kdy bude uveden před něho.

Martin se rozhodl odejetí do ciziny a sám; zjevil se mu neznámý a pravil mu: „Rozhodl jste se odejetí, ale byl byste nedojel daleko. Dlužno, abyste učinil, co jsem vám ohlásil.“

V sobotu 24. února Martin oral; ukázal se mu neznámý a pravil mu: „Jděte za svým pastýřem a pospěšte se svým úkolem.“

Martin však zůstal a oral dále. Asi za půl hodiny neznámý se mu zjevil znovu a pravil mu: „Vypřáhněte a odejděte vykonat, co vám bylo přikázáno.“ Vypřáhl ihned své koně, vrátil se domů a odebral se neprodleně se svým bratrem k panu faráři.

2. března nové zjevení. „Jděte, praví neznámý Martinovi, a vyplňte svoje poslání: ať váš pastýř jde do Chartres, ať dá shromáždití církevní radu; ať se jmenuje deputace, jež se odebere k představenému. On ji rozmnoží a bude věděti, kam ji poslati. Bude-li se ještě chytí odporovati těmto věcem, ohlásíte jim blízkou zkázu Francie. Přejde nejhroznější bič, který přivede Francii v ohavnost všem národům.“

Martin jest povolán prefektem do Chartres.

5. března v 5 hodin večer zjevil se mu neznámý a pravil mu: „Brzo budete státi před první úřední osobou vašeho okresu, dlužno, abyste mu pověděl ty věci, jak vám byly

zvěstovány: nesmíte se ohlížeti ani na vznešenost ani na důstojenství.“

Po rozmluvě s prefektem byl Martin poslán do Paříže k ministrovi. Než vešel k ministrovi, zjevil se před Martinem neznámý, aniž jeho druh, který byl opodál, co spatřil neb slyšel. Pravil mu: „Budou se vás za chvíli všelijak dotazovati: nic se nebojte ani nepozbývejte klidu, ale povězte věci, jak jsou.“

Martin zůstával u ministra, jsa střežen pod dozorem; zjevil se mu neznámý a pravil mu: „Přijde k vám lékař, který jde zjistit, nejste-li obluzován obrazností, nejste-li pomatenec. Ale ti, kteří ho posílají, jsou bláznivější než vy.“

Po návštěvě lékařově neznámý se zjevuje Martinovi znovu a praví mu: „Dlužno, abyste šel a mluvil s králem: až budete před ním, vnuknu vám, co mu bude říci; užívám vás, bych potřel pýchu a nevěru. Nedosáhnete-li toho, byste mluvil s králem, Francie jest ztracena... Usiluje se věc odkliditi, ale ona se odhalí jinou cestou.“

V neděli, 10. března ráno, neznámý zjevil se Martinovi a mluvil k němu takto: „Pravil jsem vám, že moje jméno zůstane neznámo; ale poněvadž nevěra jest tak veliká, dlužno, abych vám odhalil své jméno. Jsem archanděl Rafael, anděl velmi slavný u Boha, přijal jsem moc bítí Francii všelikými ranami.“

Na druhý den nové zjevení: „Ti, kteří byli včera s vámi, rozmlouvali o vás: nerozuměl jste jich řeči (mluvili anglicky), ale pravili, že přicházíte, byste mluvil s králem, a jeden z nich pravil druhému, aby až se vrátí do své země,

oznámil mu, jak se věc udála.“ V týž den 11. března Ānděl mu pravil: „Až budete před králem, bude vám vnuknuto, co mu máte vyjevíti. Král jest obklíčen lidmi, kteří ho zradili, a bude zase zrazen. Uprchl z vězení jeden člověk, namluvili králi, že se to stalo jeho prohnáním a náhodou. Ale bylo tomu jinak, bylo to promyšleno. Ti, kteří byli povinni ho stíhati, zanedbali potřebného, vedli si příliš liknavě a nedbale; dali ho stíhati, až už ho nebylo možno dohoníti.“

Opouštěje Martina anděl pravil: „Dnes zase k vám přijde týž lékař.“

V úterý 12. března Ānděl mu pravil: „Nechtějí učiniti, co pravím; několik měst francouzských bude zničeno, nezůstane z nich kamene na kameni. Francie bude vydána ve všecky pohromy: bude se padati z biče do biče.“

Nové zjevení: „Budou se, pravil mu Ānděl, na vás vyptávatí ve vašem kraji, koho nejčastěji navštěvujete.“

Lékař Pinel prohlašuje, že Martin trpí hallucinací smyslův. Archanděl zjevil se mu a pravil mu: „Odvedou vás do domu, kde budete držán ve vazbě, a váš průvodce se vrátí sám do svého kraje.“

Martin jest zavřen do Charentonu.

15. března ráno zjevuje se mu Archanděl a praví mu: „Poněvadž takto s vámi činí, již vás nebudu navštěvovati; ať dají zkoumati věc doktory theologie, a uvidí se, jest-li věc skutečna čili nic. Nebude-li se chtítí v nic uvěřiti, stane se, co jest předpověděno. Co vás se týče, složte důvěru v Boha; nepotká vás nic zlého aniž jaké trápení.“

V úterý 26. března zjevuje se Archanděl a praví: „Příteli, pravil jsem vám, že vás již nenavštívím; ujišťuji vás, že by mi bylo velikou bolestí, kdyby moje kroky byly marny. Ujišťuji vás, že nejhroznější bič již již doléhá na Francii a že jest za dveřmi. Lidé vidouce přicházeti tyto věci, budou ohromeni a budou schnouti děsem. Co bylo kdysi předpověděno, stalo se, jak bylo ohlášeno; totéž se stane, nebude-li se konati, co káži. Francie jest již jenom v náboženské zpustlosti, pýše, nevěře, bezbožnosti, nečistotě a posléze ve všelikých neřestech. Bude-li se lid připravovati na pokání, co jest předpověděno, bude zastaveno, ale nebude-li se chtíti nic učiniti z toho, co ohlašuji, to, co jest předpověděno, se stane.“

Anděl domluviv, pravil než zmizel: „Pokoj dávám vám. Ani se nermuťte ani nepozbývejte klidu.“

Archanděl se zjevil ještě třikráte do 2. dubna toho roku, do dne, kterého Martin vyšel z Charentonu.

ROZMLUVA MARTINOVA S KRÁLEM

(psáno, jak říkal do péra, r. 1828.)

V úterý 2. dubna 1816, právě když jsem obědval v nemocnici [Charentonu], přišel kdosi od ministra obecné policie, který čtyři neděle mne zadržoval [od té, co opustil Chartres, až do dne, kdy vyšel z Charentonu]. Tento pán mi pravil, bych se odebral do Paříže.

Když jsem přišel na policii, p. Decazes se mne otázal, chci-li mluvit s králem. — „Chci, a moje poslání nebude splněno, dokud s ním [samým] nepromluví, ježto mi bylo přikázáno, bych mu oznámil, co mi bylo řečeno.“ — „Ale co jste povinen říci králi?“ — „V tuto chvíli nevím, co mu jsem povinen říci: věci ty mi budou oznámeny, až budu před králem.“

Ministr mi pravil: „Nuže budete k němu zaveden. Spatříte krále, který jest otcem nás všech.“

Ministr odešel do jiné světnice obléci si svůj služební oděv a já jsem byl samotný v pokojíku, kde se mnou mluvil. Zjevil se mi Anděl, v podobě jako obyčejně a pravil mi: „Budete za chvíli mluvit s králem, bude to osoba, před kterou vás přivedou, budete s ním sám, nic se nestrachejte, že stojíte před králem; na to, co mu máte říci, slova přijdou vám na jazyk.“

Neboť když mi bylo jít ke králi, nevěděl jsem, co mu jsem povinen říci a nevěděl jsem toho, až když jsem mu to říkal. A vsuktu v ničem, co jsem mu řekl, nebyl jsem na rozpacích, od začátku až do konce, a tehdy zjevil se mi [Anděl] naposled.

Ministr přišel, dal jednomu muži list a pravil: „Zaveďte tohoto muže k prvnímu komorníku královi.“ Chtěli mne zavést, ale pravil jsem, že škoda práce, neboť bylo jen přejít přes Sein. Přišli jsme do Tuilerií ke třetí hodině, a aniž kdo co řekl, přišli jsme až k prvnímu služebníku Ludvíka XVIII., jemuž odevzdán list a jenž přečet jej pravil mi: „Pojďte za mnou.“

Zastavili jsme se chvíli, poněvadž p. Decazes, který přijel do paláce povozem, přibyl dříve než my a byl u krále.

Když ministr vyšel, vešel jsem; a než jsem promluvil, král řekl komorníku, by se vzdálil a zavřel všechny dveře.

Král seděl za stolem proti dveřím; byly na něm péra, listiny a knihy. Pozdravil jsem krále řka mu: „Sire, buďte zdráv.“ Král mi pravil: „Dobrý den, Martine.“ A tehdy jsem si řekl: Tož on ví dobře, jak se jmenuji.

„Vy víte, sire, dozajista, proč přicházím.“ — „Ano, vím, že mi máte cosi říci, a jest prý to cosi, čeho nemůžete říci nikomu než mně. Posadte se.“

Posadil jsem se do křesla, jež bylo naproti králi, tak že byl mezi námi jenom stůl. Tu jsem se ho otázal, jak se mu daří. Král odpověděl: „Daří se mi poněkud lépe než v tyto minulé dni; a jak vám se daří?“ — „Mně se daří dobře.“ — „Co vás pohnulo k vaší cestě?“

A já jsem mu pravil: „Přejete-li si, můžete poslati pro svého bratra a pro své syny.“

A král mne přerušil řka: „Není toho potřebí, povím jim to, co mi máte říci.“

Potom jsem vylíčil králi všechna zjevení, jichž se mi dostalo.

Když jsem mu mluvil o člověku, který unikl z vězení, král mi pravil: „Vím dobře kdo, jest to Lavalette.“

Já mluvil jsem dále: „Bylo mi řečeno, aby král vyslechl všechny své úředníky a zvláště své ministry.“ — „Nebyly vám jmenovány osoby?“ — „Nikoliv, bylo mi řečeno, že jest králi snadno je poznati, ale já nevím, kteří.“

Posléze, když jsem vypověděl všechny zvláštní okolnosti těchto zjevení, král mi pravil: „Vím to vše: Arcibiskup remešský [veliký almužník] vše mi pověděl. Ale zdá se mi, že mi máte říci něco soukromě a tajně.“

A tehdy jsem ucítil, jak mi přicházejí na jazyk slova, jež mi Anděl slíbil, a řekl jsem králi:

„Tajemstvím, jež vám mám říci, jest, že zabíráte místo, jež vám nenáleží.“

Král mne přerušil řka: „Jak, jak to, když můj bratr a jeho děti zemřeli, jsem zákonným dědicem.“

A já jsem mu pravil: „Nic mi není známo z toho všeho, ale vím dobře, že to místo vám nenáleží a že co jsem vám řekl, jest tak pravda, jako jest pravda, že jednou, jsa na lovu s králem Ludvíkem XVI., svým bratrem, ve hvozdě Svatého Huberta, když byl král na deset kroků před vámi, umínil jste si zabítí krále svého bratra. Ludvík XVI. jel na koni vyšším nežli váš a právě přešel mimo; vy jste se zapletl do jedné větve stromu, který se tak ohnul, že vám zabránil, když jste jel pod tím stromem, spáchati onu vraždu, a váš bratr přešel, aniž se zapletl do větví tohoto stromu. Měl jste pušku na dvě rány, z nichž jedna byla na vašeho bratra krále a druhou byste byl vystřelil do vzduchu, aby se myslelo, že snad bylo střeleno na vás, a byl byste obvinil někoho ze své družiny. Král dostíhl své družiny a vám se nezdařilo ve vašem záměru, ale choval jste po dlouhý čas tento úmysl, a nikdy se vám nenaskytlo vhodné chvíle, byste jej vykonal.“

Právě při tomto vypravování král, ohromen a hluboce

pohnut, mi pravil: „Ó můj Bože, toť úplně pravda. Není nikoho mimo Boha, vás a mne, kdo by to věděl. Slibte mi, že zachováte v největší tajnosti všechny tyto zvěsti.“ A já jsem mu to slíbil.

Po tom jsem mu řekl: „Střezte se dáti se pomazati na krále, neboť kdybyste se o to pokusil, byl byste ztrestán smrtí při obřadech pomazání.“

V té chvíli a až do konce rozmluvy král stále plakal.

Pravil jsem mu dále: „Vzpomeňte si na svoji sklíčenost v protivenství v době svého vyhnanství. Plakal jste nad Francií; a byl čas, kdy jste neměl naděje, že se do ní vrátíte, vida Francií ve spolku se všemi jejími sousedy.“

„Ano byla doba, kdy jsem neměl žádné naděje.“ — „Bůh neráčil zahubiti královské rodiny, uvedl rodinu tu nazpět, ale kde jsou díkůčinění, jež byla vzdána za takové dobrodiní? Aby byla Francie ještě jednou ztrestána, uchvatitel byl vzat z vyhnanství. Nestalo se to z vůle lidí ani náhodou, že tak byly ty věci dopuštěny; vrátil se bez vojsk, beze zbraní, vy jste byl dohnán opustiti hlavní město, v domnění, že máte ještě jedno město francouzské, a byl jste dohnán je opustiti...“ — „Toť úplně pravda, myslil jsem, že zůstanu v Lille.“ — „Když se uchvatitel vrátil, sestavil si vládu, armádu; a když se postavil proti nepřítelům, na ráz stál s holýma rukama, bez útulku, beze zbraní a odvržen svými poddanými. Jste zase ve Francii. Kde jsou díkůčinění, jež byla vzdána Bohu za tak divoucí zázrak?“ — „Toť pravda, děl Ludvík XVIII. Nevzpomněl jsem na to.“ Pravil jsem mu: „Dobrotivý Bůh vám nedal té my-

šlenky, poněvadž nemáte práva panovati. Až tomu, jenž má právo panovati, uchovává vykonati to.“

Mluvil jsem dále: „Bylo mi stále říkáno, že posléze budu s vámi mluvití a že posléze vykonám úkol, který mi byl ohlašován; a vidím dobře, že On [Anděl] mne neoklamal, neboť jsem u vás. Bylo mi řečeno, že nebudete váhati uvěřiti, až vám budu říkati tyto věci.“

„Nikoliv, nemohu váhati, poněvadž to jest pravda. Nebylo vám pověděno, jak dlužno, bych si počínal vládna Francii?“ — Tu jsem mu odpověděl: „Sestupte s trůnu a nechte péče o vládu tomu, jenž má na to právo; pošlete do provincií lidi hodné důvěry, by připravili panování zákonného knížete, který bude v lásce, v bázni a v úctě u svých poddaných. Bylo mi oznámeno, že neučiníte-li toho, co vám bylo oznámeno, uvrhnete Francii v nové pohromy.“

„Že králům francouzským jest si připamatovati, že slovou králi velekřesťanskými, ačkoliv nevím, jest-li to takhle; že jim jest připamatovati si svou povinnost a přivéstí zase lid v křesťanství.“

Tu král, prose mne zvláště, abych zachoval tajemství, pravil mi, že mi slibuje, jak mu jen bude možno, pátrati, by našel toho, o němž jsem mu mluvil, a by ho postavil na svoje místo. Já jsem mu odpověděl: „Bylo mi řečeno, že vám to nebude nesnadno.“

Potom pověděv mi, že Anděl, jenž se mi zjevil, byl ten, který zavedl mladého Tobiáše do Rages a označil mu ženu, vzal mne za ruku, řka mi: „Ať se dotknu ruky, již tiskl Anděl; modlete se stále za mne.“

Když mi dal král několik otázek o faráři gallardonském, opakoval jsem králi, co jsem mu již pravil o nedělích a svátcích a o nemravnostech a zejména jsem mu připomínal nejdůležitější věc svého poslání, kterou bylo, aby postoupil své místo tomu, jemuž náleží, a král mi odpověděl: „Přičiním se, by vše bylo dobře.“

Posléze jsem se králi poklonil a odešel.

Napsáno v Gallardonu 9. března 1828.

Podepsán TOMÁŠ MARTIN

ŽIVOT SVATÉHO ANTONÍNA

vyznavače z řádu bratří menších,
řečeného Paduánského

V hispanském městě Lisabonu, jež leží na západní stranu království portugalského v nejzazší končině země, zbudován jest převeliký chrám. V něm se chová u veliké úctě předrahé tělo blaženého Vincence mučeníka. Nedaleko od prahu západní brány toho chrámu bydleli ctíhodní rodiče blaženého Antonína a v prvém květu mládí zrodili šťastného tohoto syna. Na svatém křtu nazvali ho Ferdinandem a dali jej při tomže chrámě vychovávatí a vzdělávatí v písmech. Když byl chlapecká léta doma prostně ztrávil a šalebná půvabnost světa a choutky tělesné naň dotíraly, nikterak nepopustil uzdy žádostivosti, ale ustanoviv se v srdci sloužiti jedinému Bohu, dokázal to ještě zřejměji v pozdější době skutkem. Zhrdnuv totiž lákadly světa a těla uchýlil se do jednoho kláštera řádu svatého Augustina v sousedství řečené obce; a tam zbožně přijal roucho řeholní. Když tam klid srdce jeho rušily časté a obtížné návštěvy přátel krevních, prodlev tam skoro dvě léta, přeletěl do jiného kláštera téhož řádu Svatého Kříže do Koimbry, k čemuž posléze dostalo se mu pro jeho přísné mravy od představeného, ač stěží, svolení. Přešel tam, aby dosáhl

2 Ž i v o t s v a t é h o A n t o n í n a

žádoucího klidu duše, tak velice pokročil u vši dokonalosti náboženské, že nebylo možno oné změny místa přičítati lehkomyšlnosti. Duch pak již ho poháněl k studiu písem svatých v jakési předzvěsti budoucích věcí, a on stále v nich rozjímaje, nejen jako by na cizí líše chyby cizí vykořeňoval a ctností zaséval, ale také v první řadě sebe sama stálým cvikem poznal. Ale také aby pravou víru upevnil a bludy potřel, nejmocnějšími myšlenkami Otců se vyzbrojil, a takto osvěcován jsa tím, jemuž netřeba dlouhé doby k vyučování, za nedlouho byl mužem Božím plným ducha moudrosti. V Marokku zatím prolévána byla krev neviných od bezbožníků, an ukrutný král, zuřící proti Kristu, vytasil meč na povraždění bratří menších; kterážto krev byla tam též oslavena přemnoha zázračnými znameními, poněvadž ten Chléb života, jenž s nebe sstoupil a pro něhož trpěl, stal se odměnou umírajícím. Jeden slavný muž, jménem infant Petr, nesa jejich ctihodné ostatky z Marokka, rozhlašoval, jak sám jejich zásluhami z těžkých nebezpečí byl vysvobozen, a vypravoval děj utrpení jejich. Pověst o tom ne bez účinku donesla se i k uším Ferdinando-
vým. A jako slon pohledem na krev roznícen bývá k boji, tak on náhle horlivostí víry jest uchvácen a rozjímaje o křivdě na Kristu spáchané a o smrti mučedníků, sám vše podruhé v sobě samém pociťuje. Nevidí sobě jiné cesty, nežli aby sám též tyranské zuřivosti šel vstříc a tutéž palmu s řečenými mučedníky pro Krista přijal.

Ó šťasten ten, jehož meč pronásledujícího neolupuje hrůzou ze smrti o sílu, ale jak se v dalším ukáže, žár dokona-

lé lásky v lepšího mění. Přemýšleje tudíž duchem žhoucím, co by bylo třeba činiti, usmýšlí se obléci řádový šat těch, kteří takovým způsobem pro Krista zemřeli, a následovati jich života, aby tak spíše mohl dojítí žádoucího boje pro víru. Když pak bratří řečeného řádu, meškající u obce Koinbry, do kláštera dle zvyku kteréhosi dne přišli na almužnu, vida je služebník Páně, nezdržel se již, ale laskavě je zavolav v soukromí, celý úmysl svého srdce jim vyjevil. Čistá prostota bratří nemálo se z toho raduje, i ustanoví den, v němž tato jejich radost se má vyplniti. I odcházejí, z toho se veselíce a Bohu děkující. On pak, dosáhnuv, ač s obtíží, dovolení od svého představeného, radostně připravuje se na smluvené. Však i bratří, jak byli slíbili, se vracejí a jej v klášteře samém v roucho svého řádu oblékají. A on jakmile byl převlečen, ihned s bratřími odtud odešel. Kterýsi ze spolukanovníků, prozrazuje, že ho to více bolí než ostatních, řekl mu v hořkosti srdce: „Běž, vece, běž, neb kdož ví, nebudeš-li svatým!“ Jemuž on pokorně odvětil: „Uslyšíš-li, že jsem svatým, budeš zajisté Boha chváliti.“ Odešel tedy tam, kde přebýval sbor bratří prostých. Místo to slulo Svatý Āntonín, a dle jména toho přál si potom slouti Āntonínem, aby tím opatřením oklamal ty, kteří ho bedlivě budou vyhledávati, a tak pod neznámým jménem jejich obtěžování snáze ušel.

Co zatím král pozemský proti Kristu zuřil, Āntonín hoře, jak bylo řečeno, touhou po mučednictví, nikterak nemohl se vzdáti toho úmyslu, až posléze dle daného sobě svolení dostal se do země sarracenské. Ale jakkoli snažné

4 Ž i v o t s v a t é h o Ā n t o n í n a

usiloval o to, co bylo řečeno, přece v této věci Pán jeho žádosti nevyplnil, poněvadž král králův a pán jinak než rozum člověkův by chtěl, o něm ustanovil. Neboť těžkou příliš a dlouhou nemocí jsa schvácen prohlédl, že se s ním ničeho neděje, co by jeho tužbě odpovídalo, až nezbytností jsa dohnán, rozhodl se vrátiti do země věřících.

A když po moři se vracel do Španěl, přihodilo se, že zahánán byl nepříznivými větry do končin sicilských, a tak se viděl úplně ve svém předsevzetí zklamán. Nastával pak tehdy čas generálního kapitulu, jenž se měl příští dny slaviti v Assissi. Dověděv se o tom Āntonín, jakkoli sláb a nemocen, vydal se tam. Když byl kapitul dle obyčeje dokonán a bratří byli po vši krajině na svá místa rozesláni, jen o Āntonína se nikdo neucházel. Bylť neznám a o jeho vzdělání v písmech a o jakékoliv jiné užitečnosti ani zmínky nebylo. I přistoupil pokorně k bratru Gratianovi, jenž byl představeným bratří v Romagnole, a prosil ho, by si jej od generála řádu vyžádal a s sebou vzal a jej v řádové kázni vzdělával. Tož bratr Gratian laskavě ho přijal a do Romagnoly s sebou přivedl, a když si žádal místa osamělého, do pouště hory Pavlovy jej poslal. Tam našel v kryptě jakousi cellu, dle svého přání, stranou od bratří a vhodnou k modlitbám. Tu si vyprosil od kteréhosi bratra, jenž si ji pro sebe sama byl upravil. Tam vedl život osamělý, pokud to bylo možno. Tam upevnil svou lásku k Bohu, posiluje ducha svého proti pokušení svatým rozjímáním. Tam v nočních bděních sám na modlitbách trval. Tam oddav se úplně do vůle Boží, kotvu přepevné naděje vysoko uvrhl. Tam

také sužoval tělo, tak velikou zdrženlivostí od pokrmu i od vody, že dle výpovědi očitých svědků někdy hodlaje přijíti v dobu oběda k bratřím, vrávoral z přílišné slabosti a nemohl se vlastní silou na nohou ani udržeti. Ačkoli tedy tento muž Boží Āntonín pln byl daru moudrosti, předlouhý čas prostý život vedl mezi prostými. Tak utíkaje naduté pýchy, s pokorným srdcem pod vzezřením neučeného dlouho ukryval světlo milosti.

Třebas, jak z řečeného vysvítá, měl nejplamennější horlivost domu božího, přece již jednou byv zklamán ve svém přání pokynem Božím, sám od sebe břemene bludné slávy znovu na se bráti se neodvážil. Až posléze řízením toho, jemuž se již bezpečně svěřil, v konventě prostých bratří jeho pověst zřejmým znamením vzrostla.

Po drahném totiž čase sešli se bratří do města Forli, aby tam přijali svěcení. S nimi přišel i Āntonín a někteří bratří kazatelé. Když pak v hodinu občerstvení představený toho kláštera pobízel těch kazatelů, aby některý pronesl slovo na povzbuzenou bratřím shromážděným, stalo se řízením Božím, že všichni odepřeli mluvíti, tvrdíce, že naprosto nejsou na to připraveni. Tu teprve týž představený, puzen jsa k tomu mocně duchem, obrátil se na Āntonína, a ač naprosto nevěděl o jeho učenosti, pozývá ho, aby pověděl bratřím, co mu Duch vnukne. Služebník Boží odvětil pokorně, že se k tomu nehodí, maje se za zběhlejšího v umývání kuchyňského nádobí a v jiných podobně užitečných službách, než ve výkladu tajemných řečí Božích. Ale nač se všeličímš meškám? ač zajisté tak velikou

6 Ž i v o t s v a t é h o A n t o n í n a

milost byl přijal, že paměti užíval na místě kodexů, přece žádného jiného znamení učenosti na něm nepozorovali, než že někdy propovídal nějaké slovo učené. Posléze jakkoli se vši mocí bránil, přece nemohl rozkazu se vzepříti, a třebaš nerad, na konec přece svoliv, s bázní Boží napřed prostě jal se mluvit. Leč Pán chtěl, aby jeho svítlna, do té chvíle pod kbelcem ukrytá, nyní na svícen byla postavena. Za řeči tak veliké bohatství a taková hloubka tajemných myšlenek se zaskvěla, že ač na řeč nebyl připraven, všichni přítomní se jí náramně divili, vyznávající, že sotva takové kdy byli slyšeli. Bratří nemalou tedy útěchou naplnění jsouce, začali si ho vážiti a ctíli na něm jasnost nebeské moudrosti, Bohem zjevenou, a také ctnost osvědčené pokory, jež na něm zazářila.

Za nedlouho potom se věc donesla k uším generála řádu. Ten přiměl Antonína, aby ihned na veřejnost vystoupil, a svěřil mu úřad kazatelský. A byl jistotně velice vhodně přikázán mu úřad kazatelský, neboť oplývá božskou moudrostí, nejdříve ve shromáždění chudých jako chudý duchem se již osvědčiv, nesvojil sobě drze cti, ale byl povolán. Že pak tohoto božského povolání nenáleží bráti v pochybnost, dokazuje se z jeho života i smrti. Postaven jsa v bídě tohoto putování, slynul i životem i učeností, z nichž prvnější, totiž život jeho, dobrovolnou nicotou, naprostou nevinností a péčí o kázeň vynikal. Druhá pak, totiž učenost, se osvědčovala láskou, spojenou s horlivostí, pravdou a skromností. Leč poněvadž bych toho všeho, co na něm tak krásně zazářilo, nemohl do podrobností

stručně vyložití, dotknu se aspoň toho letmo, jak všem stejným způsobem pravdu hlásal. Tato ctnost na něm zářila v očích všech, a jistě byla mocnější zázraků, poněvadž tyto zhusta nás v životě šálívají.

Tento svatý podivně oplýváje vínem moudrosti, tak hojně všem naléval spravedlnosti, že každému, co mu náleželo, dával, že ať k velikým nebo k malým mluvil, stejně všecky kopím pravdy zraňoval. Ten, jenž dříve po kalichu utrpení tak toužebným srdcem žíznil, neustupoval pro pravdu před ničím velikostí, ani ze strachu před smrtí, ale s podivuhodnou rázností vystoupil i proti ukřutenství velmožů. Neboť tak stroze káral některé u vysokém důstojenství postavené a pokárání hodné, že jiní a přechasto slavní kazatelé slyšíc to, hrozili se nebojácné toho muže stálostí a jakýmsi studem malomyslnosti obliti jsouce, přáli si býti raději hodně daleko, a zakrývali si rukou nebo šatem zahnanou čela. Jeho řeč byla dle rozličných okolností vždy solí mi losti okořeněna. Byl arcí stejně laskav, ale i přísný, že v posluchačích zbuzoval i lásku i strach. Tak tedy jeho v této cizině putování, životem i naukou přeslavné, dosvědčuje nejzřejměji jeho božské povolání, jakož je též nutným závěrem dotvrzují, jak na konci bude zřejmo, přejasné i mnohonásobné zázraky po jeho smrti.

Antonín tedy přijav pravomoc ku kázání snažil se úřad sobě svěřený ne líknavě vykonávat, a klid pouště, kde dosud sobě samému se věnoval, změnil v neobyčejnou práci za povznesením bratří. Putuje široko daleko po městech i vesnicích, slovo života přehorlivě hlásal, a by

poučen s nebe o všech věcech, dle rozdílnosti posluchačů každému, co se mu hodilo, předkládal. I divili se mužové učení jeho tak veliké bystrosti ducha a tak veliké výmluvnosti. Když s místa na místo putoval, nepopřává je si z horlivosti o duše ani dost málo klidu, přihodilo se, že na pokyn s nebe přišel do města Rimini. Vida tam mnoho lidí ošálených kacířskou zvrhlostí, svolal ihned lid celé obce a v rozohnění ducha jal se kázati. A on, který neznal chytrostí filosofů, vyvrátil nad slunce jasněji potměšilé nauky kacířské. Posléze jeho slova a spasitelná naučení v srdci posluchačů takové kořeny zapustila, že nemalý zástup věřících, odvrhše mrzké bludy, věrně k Pánu přilnuli. Mezi nimi obrátil Pán na cestu pravdy skrze sluhu svého Antonína bludaře jménem Bonilla, který již třicet let bludem nevěry Bohu odcizen byl a který tehdy přijal pokání a poslouchal potom zákonů svaté církve římské až do konce. Když pak generál řádu poslal Antonína, sluhu Božího, s naléhavou domácí pří ke dvoru papežskému, takovou přízní jej Nejvyšší u ctihodných církevních knížat obdaroval, že papež i celý sbor kardinálů s nejvroucnější zbožností poslouchali jeho kázání. Neboť takové a tak hluboké věci z písem plynou výmluvností vynášel, že sám pán papež jakousi přátelskou výsadou nazval ho archou Zákona. Bylať jeho řeč, solí milosti kořeněná, s nemalým užitkem pro posluchače. Divili se vyšší, že muž od jakživa prosťáček, jemně přiměřuje věci duchovní s duchovními. Žasli však i nižší, jak potírá příčiny hříchu a příležitosti, a jak mravy ctnostné bedlivě vštěpuje. Zaradovali

se posléze mužové všech tříd a všeho věku, že se jim dostalo příhodného návodu k životu. Žádné přijímání osob jim nehnulo. Žádné mínění lidské přízně mu nelichotilo, za to dle slov proroka jako mlátící vůz, opatřený sekajícími zobci, hory snižoval a pahrbky v prach obracel. Poněvadž pak starý nepřítel, žárlivý na ctnosti, neustává překážeti v dobrých skutcích, usiloval, aby služebníka zviklal, nočním mámením jej lákati. Vypravuji událost nevymyšlenou, ale samým sluhou Božím, když ještě žil, jednomu bratru zjevenou. Když kteréś noci v prvních dnech čtyřicetidenního postu téhož roku, co jeho svatá duše šťastným skonáním do nebe se odebrala, prací znavené údy dobrodějným spánkem občerstvoval, ejhle, ďábel odvážil se muže Božího bezbožně hrdliti a snažil se jej uškrtiti. Leč on zvolav na jméno slavné Panny, vtiskl si na čelo znamení oživujícího kříže, i zahnal nepřitele pokolení lidského a ihned úlevu pocítil. Když pak oči otevřel, aby zahlédl prchajícího, ejhle, celá cella, v níž ležel, světlem nebeským ozářena se skvěla, kteréž světlo zajisté asi na rozkaz z nebe do celly se sneslo. Nemoha jeho paprsků ctitel temnot snésti, zmaten prchal.

Roku vtělení Páně 1231 čtvrtého června v indikci čtvrtou přebлаžený otec a bratr náš Antonín, rodem Portugalce, v městě Padui, v němž Nejvyšší své jméno skrze něj oslavil, u celly v domě bratří, jda cestou všech smrtelníků, ve příbytky nebeských duchů blaženě odputoval. Když jednoho dne ze své poustevničky, kterou si na ořechu dal zříditi, na znamení zvonu k obědu sestoupil a zasedl jak

obyčejně s ostatními bratry ke stolu, dotkla se ho tam ruka Páně: náhle pozbýva sil tělesných. Když pak nemoc se zhoršovala, nechtěje býti bratřím, u nichž meškal, na obtíž, dal se naložití svatý otec na vůz, aby byl zavezen do Paduy. Bratří toho kláštera sice všemi silami se vzpírali, by někam jinam byl převezen, ale vidouce, že nejblaženější otec Āntonín si toho přeje, vyhověli jeho přání, třeba neradi. Když pak se k městu přiblížil, přiběhl mu vstříc jeden řeholník, dobré pověsti muž, jménem Invotus, který se právě k muži Božímu na návštěvu ubíral. Vida jej, že leží schvácen přílišnou nemocí, jal se ho prosít, by se uchýlil v dům bratří. Byli tam totiž bratří u kláštera chudých paní a dle obyčeje toho řádu služby Boží tam konali. Když tedy blažený sluha Boží Āntonín byl s bratřimi v celle, hodně se mu z Božího dopuštění přitížilo a jevil známky dosti veliké úzkosti. Když pak si poněkud odpočinul, vyzpovídav se a dostav rozhřešení, jal se zpívatí hymnus k slávě Panny Marie: „O slavná Paní, vyvýšená nad hvězdy.“ Dozpívav jej pozdvihl k nebi oči svých, a udivenými zraky delší dobu vzhůru pohlížel. Když se ho bratr, který jej podpíral, otázal, co vidí, odvětil: „Vidím Pána svého.“ Žil pak ještě skoro půl hodiny od chvíle, co od bratří byl svatými oleji pomazán, až ona přesvatá duše, z vězení těla vysvobozená, v moře jasnosti se potopila. Tělo však mělo vůbec vzezření člověka spícího. Neboť i ruce, v bělost obrácené, předstihly krásu bývalé pleti. Ostatní pak údy jevily se poddajnými dle vůle dotýkajících se. Ó pravdě svatý sluha Nejvyššího, jenž si zasloužil zároveň živu býti i Boha

viděti. Ó té přesvaté duše! Třebas jí krutost pronásledovatel nezastihla, přece touha po mučednictví a meč spoluutrpení jej tisíckrát pronikly.

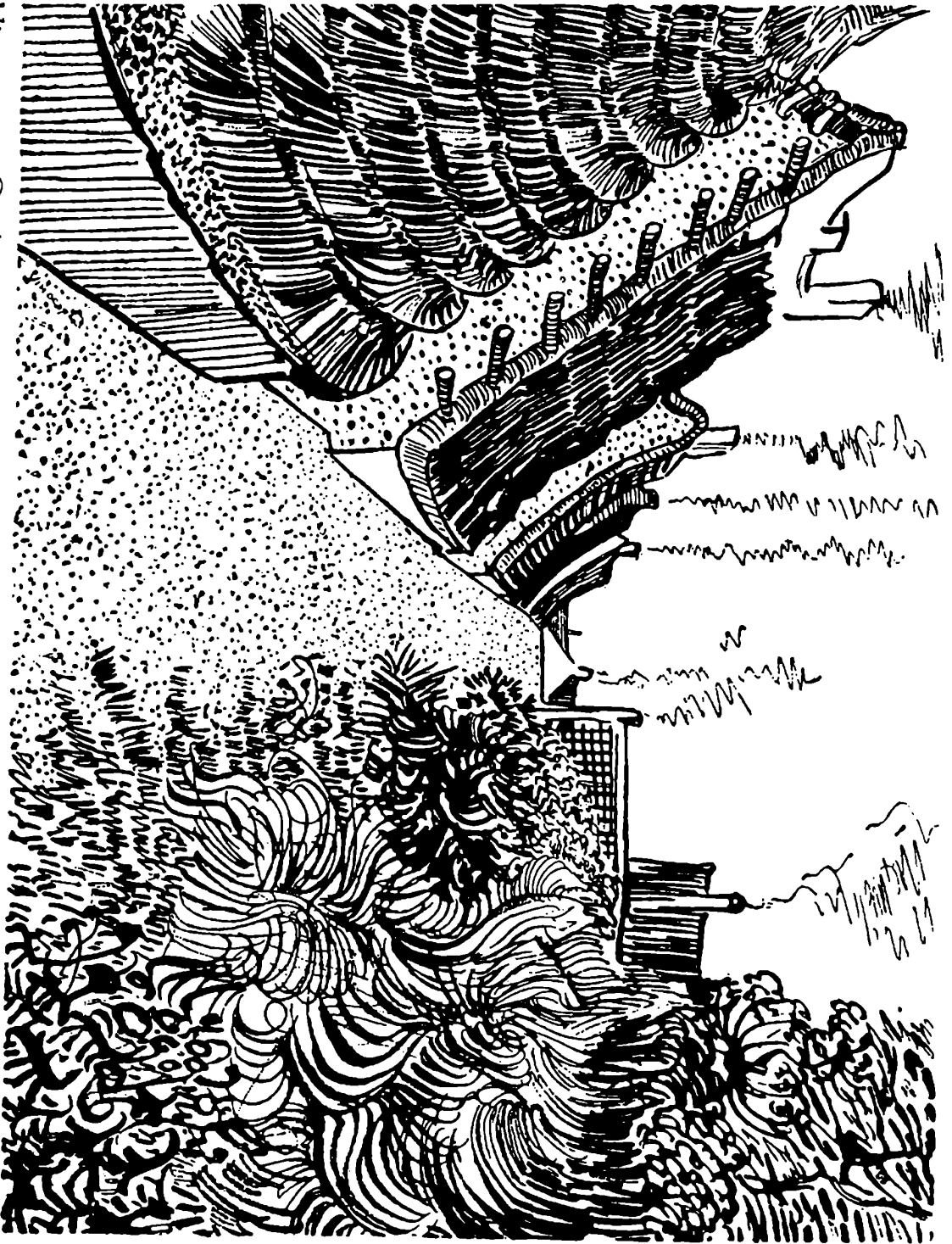
Přijmi tedy, důstojný otče, milostivě ty, kteří tebe obětmi zbožnosti sledují, a za nás, kterým dosud není popřáno k tobě přistoupiti, před obličejem Božím oroduj, je muž čest a sláva na věky věkův. Amen.

Když bratří přebedlivě tajili šťastnou jeho smrt před cizími i před přátely a známými, aby nebyl obléhán návalem přicházejících davů, dívky po městě v zástupech chodíce volaly: „Zemřel otec svatý.“ A opět a opět plesajíce: „Zemřel svatý Antonín.“ Slyše to lid, sbíhal se k celle v zástupech, a zapomenuvše úplně na svá zaměstnání, jichž dobrodiním výživy své měli dosíci, jako včelky dům bratří obkličují. Předě všemi pak občané, kteří u mostu bydlili, s velikým množstvím statečných mladíků rychle přikvačí a hned ozbrojené hlídače v kruh staví. Tím však celé město se převelmi pobouřilo: zločin ten stával se společnou urážkou všech. Když pak oni ještě křičeli, bylo slyšeti, že občané, kteří na jižní straně bydlí, přiblížili se rovněž ozbrojeni. Ale občané od mostu stavěli naproti nim řady bojovníků, připravených k půtce, kdyby onino se jen jejich domů šli nebo tělo blaženého Antonína na jiné místo chtěli odnésti. Leč Bůh, jenž nezapomíná se slitovávatí, pomohl v čas příhodný. Neboť ten, jenž neklame se v úradcích své prozřetelnosti, k větší svojí slávě dovolil, by lid poněkud se znepokojil, chtěje svůj úmysl podivuhodným koncem korunovatí.

Biskup uklidnil lid, přišel se vším kněžstvem a také vrchnost s velkým množstvím občanů se sešla k celle, a uspořádavše průvod, tělo blaženého Antonína s hymny a chválami duchovními středem předmostí do chrámu svaté Boží rodičky Marie s úžasným nadšením všeho lidu přenesli. Když pak tam po skončeném processí přišli, sloužil biskup slavnou mší svatou a tělo blaženého Antonína důstojně uloživ, po skončeném pohřbu s plesáním se domů vrátil. Ještě v sám den pohřbu přemnoho všelijakých nemocných tam přineseno bylo, a hned jim zásluhami blaženého Antonína dřívější zdraví bylo vráceno. Jakmile se totiž nějaký nemocný rakve dotekl, jen co složen byl, zaplesal, že ode vsí nemoci jest uzdraven. Kdož pak pro množství přicházejících nemocných u rakve zůstatí nemohli, z chrámu vyneseni byvše, před zraky všech na ulici uzdravováni byli. Tam oči slepých rozsvětleny jsou. Tam uši hluchých se otvírají. Tam chromý jako jelen skáče. Tam jazyky němých rázem jsou rozvázány, a jasným hlasem chvály Boží provolávají. Tam také údy mrtvicí ochrnuté opět se upevňují, aby jako dříve sloužily. Tam hrbatost, pakostnice, zimnice a rozličné nakažlivé nemoci zázračně se zahánějí. Tam posléze skýtají se všecka dobrodiní od věřících želaná. Tam mužové a ženy z různých stran světa putující spásitelného splnění svých tužeb docházejí.

Vincent van Gogh

G. ALBERT AURIER
VINCENT VAN GOGH

A hle, jak najednou, co jsem vstoupil do sprosté blátivé
změti špinavé ulice a ošklivého skutečného života, rozptý-
leny zpívaly mi proti vůli tyto drobtý veršů v paměti :

*Jednotvárnost zpíjející
vody, mramoru a kovu . . .
barva černá zdá se zlata,
hoří ve plamenech duhy ;
tekutých štav záře vpiata
v paprsků jest pevné kruhy . . .
Těžké přeje jak slují
clony skvoucí ze křišťálu
visí, zraky obluzují,
zakrývají z kovu skálu . . .*

Pod nebesy, brzy zářícími obluzujícím svítem safírů či
tyrkysů, brzy hnětenými nevím kterými sírami pekelnými,
vřelými, smrtonosnými a oslepujícími ; pod nebesy podob-
nými tokům roztavených kovů a křišťálův, na kterých ča-

sem planouce se prostírají vyprahlé kotouče slunce ; pod neustávajícím a strašlivým crčením všech možných světél ; ve vzduchu těžkém, planoucím, kypějícím, který jako by vystupoval z fantastických tavíren, z nichž by se vypařovala zlata, démanty a zvláštní drahé kamení — prostírá se znepokojující, vzrušující, zvláštní příroda, v pravdě pravdivá i jaksi více nežli přirozená, příroda výstřední, kde vše, bytosti a věci, stíny a světla, tvary i barvy se vzpínají, vztyčují u vzteklém dychtění výti jedinečný svůj a vlastní zpěv dle nejprudšího, nejdivočeji vřeštícího nápěvu : jsou zde stromy, zkřivené jak obři v bitvě, vykřikující posuňkem svých pokroucených paží hrozících a tragickým letem zelených svých hřív svou sílu nezdolnou, pýchu svých svalů, svou šťávu vřelou jako krev, svou věčnou vzpouru proti bouři, blesku, zlomyslné přírodě ; jsou zde cypřiše, vztyčující mučivé své silhouetty černých plamenův ; horstva ohnutá jak hřbety mamutův a hrochů ; ovocné sady, bílé a růžové a plavé, jako čisté sny panen ; domy schoulené, vášnivě se svíjející jako bytosti, které užívají, které trpí, které přemýšlejí ; kameny, svahy, houští, trávníky, zahrady, řeky, o nichž byste řekli, že jsou vytesány z neznámých nerostův, hlazených, zrcadlivých, duhových, čarovných ; jsou zde blýskající se krajiny, jež jsou jako vyvřeniny mnohobarevných emailův z ďábelské pánve alchymistovy, pupence, jež se zdají jako ze staré spěži, nové mědi, skleněných nitek ; záhony květin, jež jsou méně květinami nežli přebohatým klenotnictvím rubínův, achátův, onyxů, smaragdů, koruntů, chrysoberylův, ametystův a chalcedonů ; povšechné ší-

lené a oslepující bleskotání věcí; hmota, všecka příroda bouřlivě zprohýbaná, třeštěním zachvácená, dostupivší svrchované zuřivosti; tvar přecházející v mučivou mátohu, barva měnící se v plameny, lávu a drahé kamení, světlo měnící se v požár, život v horečku.

Takový a nijak přehnaný, jak by se myslilo, jest dojem, který zůstává na sítnici prvé zření na zvláštní, prudká, zimničná díla Vincenta van Gogha, krajana a ne nehodného potomka starých mistrů holandských.

Oh! kterak vzdálení jsme — není-liž pravda? krásného, velikého někdejšího umění Nizozemska, velmi zdravého a velmi vyváženého! Jak daleko jsme od Gerardů, Dowův, Albertů, Cuypů, Terborgů, Metsu-ův, Petřů de Hoghů, Van der Meerů, Van der Heydenův a jejich pláten kouzelných, trochu měšťanských, trpělivě ošetřených, tak flegmaticky lízaných, tak úzkostlivě přesných! Jak daleko jsme krásných, tak střízlivých, tak vyvážených, stále řídkými a šedými a neurčitými parami tak zahalených krajin Van der Heydenů, Breghemů, Van Ostade-ů, Potterů, Van Goyenů, Ruysdaelů, Hobbemů! Jak daleko trochu chladné leposti Wouwermanovy, věčné svíčky Schalkenovy, nesmělé krátkozrakosti, jemných štětiček a lupy dobrého Petra Slingelandta! Jak daleko jsme vybraných, vždy trochu zšeřených a mlžných barev Zemí Severních a neunavného píplání těchto blahobytných umělcův, jiných krajův i časů, kteří malovali „ve svém pekáči“, ducha velmi klidného, no-

hy v teple, břicho plné piva, kterak vzdálení jsme tohoto umění velmi poctivého, velmi svědomitého, velmi úzkostlivého, velmi protestantského, velmi republikánského a velmi geniálně všedního neporovnatelných starých mistrů těchto, kterým jediné jen škodilo — byla-li to škoda pro ně — že všickni byli otci rodiny a purkmistry!

A přece, bychom se v něm nemýlili, není Vincent van Gogh tolik mimo svoje plemeno. Lépe nežli na tolika jiných znamenáme na něm neodolatelné atavické zákony, z nichž p. Taine rád činí tajemství. Jest patřičně a náležitě Hollandan, vznešeného rodu Franz Halsova.

A předem, skutečně, jako všichni slavní jeho krajané, jest realista v plné síle slova.

Ars est homo additus naturae, řekl kancléř Bacon, a p. Emil Zola definoval naturalism „přírodou, zřenou prostředím temperamentu“. Tento „*homo additus*“, toto „prostředím temperamentu“, toto různé osobnostní znásilnění tvarů, odlévání předloženého předmětu objektivního, domněle ovšem téhož stále, ve předměty subjektivní vždycky různé, vše to činí otázku vždy složitější a potlačuje možnost zcela nevyvratitelného kriteria o stupních trpné upřímnosti umělcovy před přírodou.

Kritik tedy, i když běží o pouhé a prosté přijetí, či pouhé, prosté zavržení trpné této upřímnosti, osudně jest v určování tom vždy omezen na vývody více méně domněnkovité, ale vezdy popěrné.

Přes to věřím, že u Vincenta van Gogha přes někdy zarážející zvláštnost jeho děl, jest těžko tomu, kdo chce

býti neustranný a umí se dívatí, by zapřel nebo popřel prostnou pravdivost jeho umění, upřímnost zření jeho. Nezávisle vskufku na nevyslovitelné vůni dobré víry a v pravdě-viděného, kterou vydychují všecky jeho obrazy, výběru námětův, pevném vztahu nejvýstřednějších zvuků, neustálém vyhledávání základního znaku každé věci, dotvrzují tisíce význačných maličností nezavržitelně hlubokou a téměř dětskou jeho upřímnost, velikou lásku jeho k přírodě a pravdě — jeho pravdě.

Přijato-li toto, jest nám dovoleno svěsti právem díla i Vincent van Goghova v jeho lidský, nebo spíše umělecký temperament — závěr, jež bych mohl, chtěje tomu, stvrditi biografickými fakty. Co jeho celé dílo určuje, toť krajnost, krajnost síly, krajnost nervosnosti, krajnost výrazu. V jeho rozhodném trvání na význačných vlastnostech věcí, v jeho často smělém zjednodušování tvarů, v opovázlivosti, dívatí se slunci tváří v tvář, v prudké prchlivosti jeho kresby a barvy, až v nejmenších zvláštnostech jeho techniky se jeví bytost mocná, mužná, odvážlivec velmi často neurvalý, někdy nelstně vybraný. A mimo to, což možno uhodnouti z orgijských téměř výstředností všeho, co namaloval, jest vznícenec, nepřítel buržoasních střízlivostí a drobných přesností, jakýsi opilý obr, způsobilejší, by hýbal horstvy, než aby rovnal hračky v poličkách, kypějící mozek, vylévající svou lávu do všech roklin umění, neodolatelně, strašlivý a vzteklý genius, povznesený často, podivný někdy, vždycky připomínající skorem chorobnost. Posléze zvláště jest hyperestetik, čistě vyřčený, vnímající

s prudkostí až přemrštěnou, snad až bolestnou, neznatelné a tajné znaky linií a tvarův, ale více ještě barvy, světla, odstíny zdravým zřítelnicím neviditelné, čarovné irisace tvarů. A proto jeho realism, jeho nervosního, proto jeho upřímnost a jeho pravda se tolik liší od realismu, upřímností a pravdy oněch velikých maloměšťanů holandských, tak zdravých tělem, těch, jichž duše byla v také rovnováze, kteří byli předky a mistry jeho.

Ale tato uctivost a láska k skutečnosti nijak samy nedostačí, aby vysvětlily a označily hluboké, složité a velmi osamělé umění Vincenta van Gogha. Není pochyby, že jako všickni malíři jeho plemene jest velmi úzkostliv co se látky týče, její závažnosti a její krásy, ale také, nejčastěji, vidí v této látce kouzelnici jen jakýsi zázračný jazyk, určený, aby vyjádřil Ideu. Jest téměř vždycky symbolistou. Ne jistě, vím to, po způsobu Primitivův italských, mystikův, již sotva zjevně zakoušeli potřeby ztělesnění svoje sny, ale symbolistou cítícím neustálou potřebu odívati svoje myšlenky tvary přesnými, zvažitelnými, dotýkatelnými, šatem prudce tělesným a hmotným. Ve všech téměř plátnech jeho ukrývá se pod tímto morfickým obalem, pod tímto tělem velmi tělesným, pod hmotou velmi hmotnou duchu, který tu vidí, myšlenka, Idea, a tato Idea, živý základ díla, zároveň jest jeho působícím i konečným důvodem. Zářící a vybleskující symfonie barevné a lineární, byť i jakákoli byla důležitost jich pro malíře, jsou v práci jeho jen vyjadřovacími pomůckami, pouhými *processy* symbolisačními. Opravdovým odmítnutím těchto idealistických sklonů v

takovémto naturalistickém umění by valná část zkoumaného díla zůstala velmi nepochopitelná.

Kterak bylo by lze vyložití dejme tomu *Rozsévače*, toho velebného, vzrušujícího rozsévače, sedláka s čelem krutě geniálním, podobajícího se tu a tam a z povzdálí umělci samému, jehož silhouetka, postoj i práce povždy neodbytně naléhaly na Vincenta van Gogha, jehož zas a zase maloval, brzy pod rudnoucím nebem západu, brzy ve zlatém prachu žhnoucích polední, nechcete-li snít o této utkvělé myšlence, stále naň doléhající, že dnes dlužno, aby přišel muž, messiáš, rozsévač pravdy, který by oživil zchátralost našeho umění a snad i naší tupé a průmyslnické společnosti? A rovněž neutuchající vášně ke kotouči slunečnímu, jemuž tak rád vždy dává zářiti za požáru svých nebes, a zároveň k jinému slunci, k hvězdě oné rostlinné, nádherné slunečnici, kterouž opakuje bez únavy jako šílenec, kterak vše to vysvětlí, odmítnete-li zatvrzelé jeho zaujetí pro jakousi mlhavou a velebnou allegorii heliomythickou?

Vincent van Gogh jest nejen veliký malíř, nadšenec svého umění, své palety a přírody, jest též snivec, vznícený věřící, hltající krásné utopie, živící se idejemi a sny.

Dlouholiboval si v představách o přetvoření umění, možném přemístěním civilisace: umění pásem tropických; o národech žádajících si velitelsky děl, odpovídajících novému prostředí; o malíři stanovším tváří v tvář přírodě až dosud nepoznané, strašlivě svítivé, přiznávajícím si posléze

nemohoucnost starých školských triků a počínajícím prostně vyhledávati upřímného překladu všech těchto nových vjemů. .! Zda opravdu by nebyl býval on, prudký a fantastický kolorista, drtič zlata a drahého kamení, spíše nežli Guillaumetové, planí Fromentinové a bahnití Gérômové malířem nad jiné důstojným těchto zemí září, tryskajících sluncí, barev oslepujících?

Potom jako důsledek tohoto přesvědčení, že v umění jest třeba se vším znovu počítí, zabýval se a dlouho se laskal s myšlenkou najítí malování velmi prosté, lidové, ta-kořka dětinské, které by dojívalo pokorné, kteří nemudrují, které by chápali i nejprostší z chudých duchem. *Chûva*, tento obrovitý a geniální obrázek epinalský, který vícekrát maloval se zvláštními varianty, podobizna flegmatického a nevypsateľně jásaajícího *Úředníka poštovního*, *Zdvihací most*, tak drsně světelný a tak vybraně všední, prostá *Divka s růží*, *Zuav*, *Provençalka* vyznačující s největší čistotou tento sklon ku zjednodušení umění, který ostatně najdeme více nebo méně v celém díle jeho a který nijak se mi nezdá tak nemožným ani povržení hodným v této době nesmírné složitosti, krátkozrakosti a neobratné analýsy.

Jsou-liž všechny tyto theorie, všechny tyto naděje Vincenta van Gogha splnitelny? Nejsou-liž jen marnými, krásnými chimérami? Kdož to ví? Však jistě není na mně, bych je tuto zkoušel. Stačí mi na ukončení přibližné charakte-

ristiky zvláštního ducha tohoto, všech všedních stezek tak vzdáleného, řeknu-li několik slov o jeho technice.

Vnější a hmotná stránka jeho malby jest v neodlučitelném vztahu k jeho uměleckému temperamentu. Ve všech jeho dílech jest provedení přísné, vznícené, násilné, prudké. Jeho kresba, vzteklá, mocná, často neobratná i těžká trochu, přepíná vlastnosti, zjednodušuje, vrhá se jako vládce, jako vítěz, nedbá jednotlivostí, a dosahuje mohutné synthese, časem velikého stylu, ne však povždy.

Barvu jeho známe již. Jest nepodobně obluzující. Nikdo, pokud vím, nevnímá barevnosti věcí s takou prudkostí, a způsobem, že zdá se z kovu, z klenotů. Jeho pátrání o zabarvení stínů, vlivech tonů na tony, plných ozářeních sluncem jsou co nejvíce hodna pozornosti. Nedovede se přes to vždycky vyhnouti jistým nepříjemným syrovostem, jistým nesouladům, jistým tvrdostem ... Co se týče vlastního jeho způsobu malování, jeho přímé cesty osvětlí plátno, jsou, jako vše, což on jest, ohnivy, velice mocny, velice jadrny. Jeho štětec nanáší nesmírná množství tonů velmi čistých, tahy zakřivenými, které bývají pravouhlými čarami zadrhnuty ... nanáší veliké plochy, někdy neobratné, velmi třpytivá to zedničina, — a vše to některým plátnům jeho dodává pevného vzhledu obluzujících zdiv z křišťálův a slunce.

Zda tento drsný a pravý umělec, velmi rasový, násilných rukou obra, přecitlivělostí hysterické ženy, s duší

vidoucího, tak původní a tak vzdálený žalostného našeho umění dnešního, zda dočká se jednou — vše jest možno — radosti rehabilitace, litující hýčkání mody? Snad. Ale, ať cokoliv se stane, i kdyby móda jeho plátna platila, — což se málo podobá — cenami ničemnůstek p. Meissonierových, nemyslím, že mnoho upřímnosti by mohlo vstoupiti v tento opozděný podiv široké veřejnosti. Vincent van Gogh jest jak příliš prostý, tak i příliš jemný měšťáckému duchu nynějšímu. Plně bude chápán vždy jen bratry svými, umělci, kteří velmi jsou umělci... a šťastlivci prostého lidu, neprostšího lidu, kteří náhodou uniknou dobrodružnému vyučování Laické školy!...

Po uveřejnění tohoto článku Vincent van Gogh poslal G. Albertu Aurierovi list, který bude vítán na tomto místě.

Drahý pane Auriere,

Děkuji mnohokrát za váš článek v *Mercure de France*, který mne velice překvapil. Miluji jej velmi jako dílo umělecké o sobě, shledávám, že svými slovy vytváříte barvu. Kromě toho nalézám ve vašem článku znovu svoje plátna, ale lepší než ve skutečnosti jsou, bohatší, významnější. Ale jest mi smutno, pomyslí-li, že co pravíte, spíše náleželo by jiným nežli mně. — Na prvním místě Monticellimu třebaš. Řka: „nikdo, pokud vím, nevnímá jako on zbarvení věcí s takou prudkostí, způsobem, že zdá se z kovu, z klenotů“ — jděte se, prosím, podívat k mému bratru na jistou kytici od Monticelliho — kytici v běli, modři pomněnkové a barvě oranží; potom vycítíte, co chci říci. Ale nejlepší, nejúdivnější Monticelliové jsou ode dávna ve Skotsku, v Anglii. V jednom severním museu, tuším v Lille, jistě přece ještě jest jeden zázrak od něho, jinak bohatý a jistě ne méně francouzský než odjezd na Kytheru od Watteau-a. Nyní p. Lauzet právě reprodukuje na třicet Monticelliův. Hle, není, pokud vím, koloristy tak přímo a přesně vycházejícího z Delacroixa; a přece se, myslím, podobá, že Monticelli čerpal Delacroixovy nauky o barvě až ze druhé ruky; patrně je měl od Diaze a Zieme. Umělecký temperament tohoto Monticelliho se mi zdá zcela temperamentem spisovatele Decameronu—Boccacia—

melancholik, nešťastník, s dostatek odevzdáný, zřící kolem sebe kvas krásné společnosti, milence své doby, malující je, analysující je, sám uklizen jsa v ústraní. Oh! on *nenapodobí* Boccacia, nic více nežli Henry Leys napodobil Primitivy. — To jsem chtěl tedy říci, že ku jménu mému zabloudily asi věci, které raději kdybyste byl pověděl o Monticellim, jemuž za mnohé jsem díky zavázán. Potom děkuji též za mnohé Paulu Gauguinovi, s kterýmž jsem pracoval po několik měsíců v Arles a kterého ostatně jsem znal již v Paříži.

Gauguin, tento zvláštní umělec, tento cizinec, jehož způsoby a pohled mlžně připomínají podobiznu muže od Rembrandta v galerii Lacazově, tento přítel, který dává rád na srozuměnou, že dlužno, by dobrý obraz byl ekvivalentem dobrého činu, ne že by to říkal, ale přec jest těžko stýkati se s ním a nemyslíti na jakousi mravní odpovědnost. — Několik dní před tím, nežli jsme se rozešli, dříve nežli nemoc dohnala mne vstoupiti do nemocnice, zkusil jsem namalovati „místo po něm“.

Jest to studie jeho křesla z rudohnědého dřeva, sedadlo z nazelenalé slámy, a na místě nepřítomného rozsvícená pochodeň a moderní romány. Podívejte se, prosím, vzpomínaje na něho, zase trochu na onu studii, která veškera jest z lomených tónův zelených a rudých. Uvidíte potom snad, že váš článek byl by býval spravedlivější a — zdálo by se mi — tím také mocnější — kdybyste, pojednávaje o věci budoucí „malby horkých pásem“, i o věci barvy, — dříve nežli rozprávěje o mně, — byl zadost učinil Gauguin-

novi a Monticellimu. *Neboť podíl, jehož se mi dostává neb dostane, zůstane, ujišťuji vás, velmi podružným.* — A potom ještě o něco bych vás žádal. Řekněme, že dvě plátna se slunečnicemi, právě vystavená u Vingtistů, mají jisté hodnoty barevné, že pak i vyjadřují ideji symbolisující „vděčnost.“ Jest to něco jiného než tolik obrazů květin, zručněji malovaných a které nejsou ještě doceněny, Slezy zahradní, Žluté kosatce otce Guosta? překrásné kytice pivoněk, jimiž plýtvá Jeannin? Hledte, zdá se mi tak obtížno dělití impressionism od ostatních; nezřím užitečnosti tolika sektářského ducha, jež jsme viděli v letech posledních, *leč obávám se jeho směšnosti.*

Na konec prohlašuji, že nechápu, že *vy* právě mluvíte o ničemnostech Meissonierových. Snad od výborného Mauva jsem zdědil bezmezný obdiv k Meissonierovi; Mauve se nemohl nikdy nachváliti Troyona a Meissoniera — zvláště ní to spojení. — Toto, bych vás upozornil, až jak v cizině obdivují, aniž si všimají, co tak často nešťastně dělí umělce ve Francii. Mauve asi toto často znovu říkal: „Chcete-li vytvořiti barvu, třeba uměti též nakresliti kout krbu nebo světnice jako Meissonier.“

K příští zásilce svému bratru přidám pro vás studii cypřiší, učiníte-li mi radost a přijmete-li je na památku za svůj článek. Pracuji dosud o ní, chtěje zasaditi ještě postavu do pozadí. — Cypřiš vyznačuje provençalskou krajinu a vy jste to vycítil, řka: „Barva černá“. Až dosud nedovedl jsem toho tak, jako to cítím; vzrušení, jež mne jímají před přírodou, stupňují se u mne až do vysílení, z če-

hož následuje čtrnáctidenní, kdy jsem neschopen práce. Přece však, než odtud odejdu, hodlám obnoviti útok na cypřiše. Studie, kterou jsem vám určil, představuje skupinu jich v rohu obilního pole v den letního mistralu. Jest zde tedy tón jisté černi, zahalené modří, hnanou velikým kroužícím větrem, tón pak protikladný černému v rumělce vlčích máků. Seznáte, že celkem jest to shrnutí tónův oněch pěkných tkaniv skotských, zeleně, modře, červeně, žlutě, černě čtverečkovaných, která vám tak jako mně kdysi zdála se tak rozkošnými a kterých, ach, dnes možno sotva již spatřiti.

Přijměte zatím, drahý pane, slova mé vděčnosti za váš článek. Přijdu-li s jara do Paříže, jistě, že nezapomenu přijíti a poděkovati vám osobně.

Vincent van GOGH.

Až studie, kterou vám pošlu, bude vespod suchá — i na silně nanesených místech, což nebude dříve než za rok — myslím, že dobře byste učinil, potřete-li ji silně lakem. A čas po čase bude třeba vícekrát opláchnouti ji hodně ve vodě, aby olej se docela smyl. Tato studie jest malována čistou pruskou modří, barvou, o níž se povídá tolik zlého, a které přece Delacroix tolik používal. Myslím, že až tóny pruské modří dobře zaschnou, dostanete, přetřete-li je olejem, tóny černé, velice černé, potřebné, aby vynikly různé šeré zeleně. — Nevím, kterak by bylo třeba zarámovati tuto studii. Ale vzpomínaje, že to připomíná ony drahé

List G. Albertu Aurirovi 15

látky skotské, seznal jsem, že hladký velmi prostý rámeček živě oranžový dává chtěný dojem s modřemi pozadí a černými zeleněmi stromů. Jinak nebylo by dosti červeni ve plátně, a hořejší část zdála by se trochu studenou.

Comment la pucelle tint deuers le roy.

Dřevoryt z prvního tištěného vydání „Vigiles de Charles VII.“

V. ROZANOV

EGYPT

„Egýpt jest kraj soumraku a nehybnosti“, „zkostrnatělých kast“ — toť představa, kterou si přisvojujeme z učebnic a která se po té ničím nerozptyluje: již Říman Iuvenal shledává ten kraj „nízkým“, ježto v něm lidé „se klanějí zvířatům, bytostí nižším sebe.“ V nevalně duchaplném románu Ebersově „Serapeu“ čteme scénu, jak byl rozbořen chrám tohoto jména římskými vojíny u přítomnosti křesťanských kněží: „svět neostojí, bude-li rozbořen chrám“, varovali a lekali se „žreci“, vidouce bourací stroje. Víc nedovedli objasniti. Ale stroje uvedeny byly v činnost a zdí se shroufily. Křesťanský vojín vyšvihl se po žebříku k soše; tlupa „pohanů“ zmrtvěla strachem. Zdvihl sekýru a kamená hlava „boha“ skácela se k nohám poděšených ctitelů. Padly ruce, plece; provazem stáhli dřík. Tlupa, na okamžik udivena, rozešla se pokojněji. Chrám nebyl ve městě, nýbrž stranou. Kol stály živé palmy; netetelily se a neděsily. Minula tisíciletí. Torso idolu, rozlámané v kameny, později rozměnilo se v písek. Vítr vzal žulový prach a roznesl. Na místě oněch palem, z jich semene rostly již druhé; nyní roste i jejich desáté pokolení; za tisíc let poroste dvacáté. „Chrám Serapisův možno-li rozbořiti? ...“

Roku 93. u Nikolajevského mostu v Petrohradě po prvé jsem spatřil pravé egyptské sfingy: „Z dřevního města Theb, postaveny z nařízení panujícího Gosudara“, jak oznamoval

na nich nápis. Staly se uliční okrasou, — detailem okolo „žuly“, v kterou „se oděla Něva.“ Nejkratší řeka na světě teče mimo ně, jak před třemi tisíci lety tekla nejdelší; a město nejnovější z evropských šumí kolem obyvatel města nejstaršího v dějinách. Než všechny tyto protiklady přišly mně na mysl mnohem později: při prvním prohlížení mě zarazil podivný výraz tváře sfing. Jak to snadno zjistí pozorováním každý — jsou to mladistvé tváře s neobyčejně veselým výrazem, který bych sotva vymezil přesněji a lépe, než známým pořekadlem: „div smíchem nepraskne“. Dlouho, pozorně, zpytavě jsem se v ně vhlížel, a jelikož později se mi přihodilo, že jsem dva roky den co den jezdíval podle nich, nemyslím, že bych se byl zmýlil v dojmu: to byly opravdu, zdálo by se, nejveselejší a nejživější z živých tváří, jež jsem potkal v Petrohradě!... Od dojmu veselé, usmívavé tváře později jal jsem se přecházeti k jiným jejich liniím: složení hřbetu a sestavení beder — podivuhodna silou a pravdivostí. Jsou to jako by postavy z „Vojny a míru“ Tolstého, před nimiž ostatní pomníky Petrohradu (krom sochy Falconetova Petra) jsou as tím, čím před živoucími výtvary geniálního umělce zapomenuté tváře z jedné v dětství přečtené povídky, z níž se pamatují toliko na titul: „Jaška-červená košilka“. Dlouho jsem to přičítal „stylu“. „Nemáme umění, protože jsme eklektiky v historii: sfingy tyto jsou detailem kultury a jako vše kulturní, jsou pravdivy a živý.“ Více nic se mi nezdávalo. Ale podivná přichylnost k jich postavám a skorem vzrušení při patření na ně mne nikdy neopouštěly a trvají dosavad.

V jeden z prázdných dní, či přesněji, urvav jeden den ze služby prázdní — navštívil jsem museum „Imperátorské akademie umění“, stojící zrovna proti těmto sfingám; možná že ony, zdobíce Něvu, mají i jakous ideu, vížící je s předsíní nového umění. V akademii mezi jinými jejími podklady jest kolekce sádrových odlitín se všech dosud nalezených skulpturních děl Řecka a Říma. Podivení mé nad sfingami ještě více vzrostlo, když obhlížeje tyto odlitky (zajisté velmi přesné), nikterak jsem nemohl probuditi v sobě ani špetky toho živého, skoro fyziologického vzrušení, které samo sebou a od prvního pohledu byly probudily ve mně sfingy. Tak jako petrohradským pomníkům — jenže ovšem neporovnatelně vzácnějším, chybělo jim toto: „prasknutí smíchem“, t. j. ony byly vzácný a mrtvý. Každému, komu by se zachtělo zkusiti můj dojem, snadno jest tak učiniti, a zvláště, zadívá-li se v analogické části figur. Ve tvářích Řekův, ba i mladých, jest vlastně mladost v nákrese, a nikoliv mladost v oživení, není v nich rozlitého úsměvu, — úsměvu nejen rtů samotných a úst, nýbrž lící, čela, veškerého celkového vzezření, nad kterým, zdá se, neprošlo nikdy ni jediného oblaku.

Dále, věčně beze stínu,
myje žlutý Nil,

jak věru uhádl Lermontov. Beze-„stinnost“, „ne-zamračenost“ jest nejpodivnější a specifickou zvláštností sfing! Ale mne při prohlídce akademické galerie neohromily zprvu tyto části. V galerii jest několik „jízdných“ zobrazení, tak zvaných „kentaurův“. Zdá se, podle myšlenky Řekův,

že se v nich zračí síla: toť cosi „člověckého“, vrostlého v „koňské“, co podržuje alespoň jakousi část lidské krásy. Mocné a vrcholné, nadmezné dokonání „Herakla, opírajícího se o kyj“ (muskulatura)! Pro mne v těchto sádrových kentaurech byla pochybná krása; leč v čem jsem se nemohl klamati, dobře si zapamatovav sfingy a takměř jsa jimi zmámen, jako viděními, toť — že ve hřbetě a bedrách kentaurův nebylo nikterak výrazu té síly, přecházející v lehkost síly — pro niž vše jest lehké, který vyjádřen mohutně ponadzdvíženými kyčlemi sfing, pokojně-sebevědomým položením tlap, smělym, vzhůru koncem mířícím ohybem tuhého, pevného ohonu. Sfinx chce (neb může) povstati; řecká zobrazení spí věčným snem. Div se mně nejevila ospalými, jako obyvatelé Petrohradu (živí). Vzrušení, kterého nemohu jinak označiti než jako vzrušení života, valící se vlny života, ještě mocněji ve mně zesílilo k těmto figurám, jež jsem si byl rázem oblíbil. To mnohem později jsem četl, schválně si zjednav román Ebersův, větu: „chrámu Serapisova nelze rozbořiti“, a málem týmž úsměvem sfing „div smíchem neprasknou“, jsem se sám neusmál tomu vykřiknutí. Podivno, že žreci ničeho nedovedli objasniti více, srozumitelněji bouratelům.

Drahně později jsem navštívil i egyptský sál v Carské Ermitáži; vpředu jsou ohromné dlažice s assyrskými obrazy. Mně se ony jeví, tak jako všechny assyrské obrazy, které jsem viděl u Maspera, — bez života; idea „zkošťatělosti,“ obyčejně vztahovaná na Egypt, vskutku jest velmi pravdiva, aplikuje-li se na assyrské skulptury. Aspoň

nic „přetékajícího“ v samého diváka nevzchází od nich při nejpozorlivějším prohlížení, i vzdaluješ se od nich chladen, bys byl i přistoupil s úmyslem „soucítiti“, „rozehřáti se.“ Však hle, za stěnou ohromných assyrských dlažic a na pravo od vchodu přidělány ke stěně úlomky drobounkých egyptských dlaždiček: v postojích figur, ať v zahnutí hřbetu, ať v rozkročených nohách — opět život, jako v úsměvu sfing, a opět vzrušující! Pravá stěna jest tak hustě zastíněna v Ermitáži (vysoká poloha oken, skoro u stropu, a malý jich rozměr), že stěží něco zde rozeznati; i zatácel jsem s nejlepšími očekávaními k přední stěně. Sarkofagy, jakožto část nejzajímavější, ustanovil jsem prohlédnouti později: po levé (od vchodu) stěně táhne se řada skříní se sty a sty soškami velikostí s dlaň až s píď: *ty všechny téměř — jdou!* Nenaskytlo se mi v přečtených spisech o Egyptě nikde, abych byl četl poukázání na tuto zvláštnost — opakuji, *téměř* všech — jejich zobrazení. Než to jest podivné, to úžasné a nové, a zřejmě — vážné: že nic zobrazeného, téměř nic, *neostává v klidu*, nestojí, „neoddechuje si“ a patrně — nepotřebuje oddechu, ale chce jíti. Toliko figury polopřevrácené, zpodpírané o zídku (vzadu za soškami) již přirozeně sedí. „Egyptřana nutno svazovati, aby nešel“ — to byl dojem ze sošek, jako „div smíchem neprasknouti“ — byl dojem ze sfing. Zde bylo cos příbuzného, společného, — totiž u Nikolajevského mostu a tady; a — izolovaného, jakoby ostrov prostřed „mrtvého moře,“ či chcete-li „oasa“ prostřed „pouště.“ Mluvím o drobotinách Egypta prostřed Petrohradu. Celkem sošky nebyly sličny, ale to-

ho nejen jsem nepociťoval, nýbrž ani nechtěl jsem v nich sličnosti: v nich byla vzrušující krása pohybu a života, bytí skoro ještě dosavad oduševnělého.

Tři následující podrobnosti poznamenávám pro archeology: v jedné ze skříní mezi droboulinkými i většími kočkami prostřední hodnoty — jest jedna na dlaň výšky: jest velmi pečlivě zrobena a představuje vlastně údivnou krásu. Každý ví, že kočky (na rozdíl od psů) neusínají, alespoň — neusínají tvrdě. Ony leží, přikrčivše se, zdá se, beze spánku, a při nejmenším šustotu zdvihají hlavu. V údivné sošce kočky, o níž mluvím, tato pozornost a ostražitost vyjádřena s podivuhodnou hloubkou. Nenamáhajíc se číhá, t. j. číhání jaksi se line z její přirozenosti, ze složení jejích kostí, měkkých tlapek, sotva země se dotýkajících, „nenataženého hřbetu.“ Kočka, toť „pohotovost“. „Klaněli se v kočce živosti“, kmitlo mi rozumem, *prototypu v tom směru*, jehož by rádi dostihli sami. Pravdaže, jich třeba bylo přivazovati, aby se nehýbali, ale oni přece *spávali*, měli *spánek* a asi v tom viděli slabost své přirozenosti, možnost nebeské výtky. Kočka nespí, „nedřímá“, „nenatahuje se“ — hle, co je vábilo v ní a lákalo; zlákalo do uctívání. Než to jest jen šerivá myšlenka a téměř jen „úsměv“ myšlenky.

Teď — zobrazení krav, t. j. tváře krav na člověčí postavě. Nemožno, bych se mýlil, že byl úmysl sochařův — tak jest podtržen, tak jest vyznačen nesvodící linií — vytvořiti opakování „tváře“ krávy spojením hrudi a života člověčí ženské postavy: při čemž hrudť tvoří vypouklostí čela, jako by se z nich chystaly vyrůstí rohy, boky vtažené tvoří líce

tváře, a život imituje tu rozšířenou část kravské tlamy, kde jsou sloučeny spolu široké nozdry a ústa. Slovy nelze přiměti, aby se tomu uvěřilo, ale serie zdařilých fotografií, sňatých pod různými úhly s jedné figury, přesvědčila by o tom čtenáře. Stačí několik minut pozorovati, aby se uvidělo, že vlastně na ramena člověčí postavy vznesena ne hlava těch krav, které u nás stojí po chlévech a u Egypťanů byly v chrámech, nýbrž hle! toť docela jiná hlava, toliko zahlednutá umělcem neb uhádnutá bohopoctou, které vskutku se podobají dva veliké ovály *kojících* prsův a *životonosného* břicha. Nedovedu toho podati ani dokázati: ale dívaje se na sošky, zvláště na některé, myslil jsem „ano! ano!“ neboť prsy a břicho těchto hubených postav podtrženy mluvily ze sebe: hle *já, tvář — krávy!* To, co nedohotoveno přírodou, toliko jen matně nastíněno — dohotovil Egypťan-skulptor, bez pretencí, bez jména, „bezejmenný bratr“ tajemství Isidiných a Osirisových.

Třetí zvláštnost — toť zobrazení tak nazývaných „cherubův“, člověčích postav s dvěma do předu vypjatými křídly. Dokonale jasně viděti, že křídla u nich *nezačínají nikterak za plecemi*, jak u Assyřanův, u Řekův (Niké), Římanův (Viktoria) a u nás (chrámoví „andělé“, „cherubové“), a nijak nepřislušejí k vrchní polovině trupu. Křídla ta, dlouhá a vypjatá, vyrůstají z nižší třetiny páteře hřbetní, z *obratlů bederních*, — o nichž víme, že v nich leží střed pohlavního chtíče. Dostačí, úmyslně či náhodou rozehřáti je, a bychom dostali tu charakteristickou zvláštnost, s níž vždy skorem u Egypťanů se zobrazoval Osiris — „cum fallo in

statu erectionis.“ Egypťané ovšem mohli pozorovati to, co nám medicinsky známo. Ale tento náš biologický „poznatek“ oni vyjádřili nábožensky. Poklonili se vůbec *sile, oživení, rozkvětu*. Známo, že vše v přírodě *rozkvétá a ožívá*, dorůstajíc věku, v době roku či v hodinách dne k minutě a minutám, kdy ocitá se blízko typických zobrazení Osirisa. A střed postavy naší, přesněji — organisace naší, odkud vycházejí ona dráždění a kde věrojatně skryt jest draždítel, označili křídly, jako by pravice: „hle, odkud *lehkost, vzdušnost*, v člověku“, kterou v některé okamžiky on, zeměrodý a zeměplazivý, stává se „jakoby ptákem, okřídlenecem.“ Pozoroval jsem na malounekých bronzových soškách Apisových, že i u nich, rovněž od bederních obratlů, jdou tato křídla. „Vše v přírodě, i člověk i býk, opravdu *lítá*, když se hotoví, ať chce, či může ploditi.“ Vše takořka se vznáší nad zemí, v éther, snad i k hvězdám, vše stává se lepším, ušlechtilejším, posléze stává se božštějším („zhnětení“ u Egypťanův) — v tyto mimořádné chvíle. „Tak myslili Egypťané. I kým právem tvrdí o nich učebnice: „toť kasty, toť nehybnost; pohyb začali v dějinách *Řekové*“ ?

Ale skromné sfingy nevyvracejí, neprou se. Ony toliko patří s úsměvem na pusté petrohradské ulice, kde

„je omývají deště, zasypává prach“ —

a mimo kamenné sochy jejich cárají se byrokrati z ministerstev, dělající „evropský pokrok“.

OČIŠŤTE SE A ZMĚŇTE ROUCHA
SVÁ! — Gen. 35, 2.

Krásu, kterou se stkvěla Církev ve středním věku, podmaňovala svět jejímu duchu, že ve všem životě tehdejších i ve všech pracích veřejných byla harmonie, jednota smýšlení, které dnes marně bychom hledali. Byliť lidé tehdejší, ať již dítky Církev nebo národové ještě nepokřtění, vpravdě dětmi, plnými podivu a nadšení pro slávu, v niž oděno bylo učení křesťanské, proto byl svět chtěj nechtěj ve službě Církev. Ale v dobách pozdějších, čím blíže věku našemu, odrůstalo lidstvo z tohoto svatého dětství, až ve věku 18. probudil se v něm ten strašný Rozum, jenž zplo-dil Vědu, a ta se svými vymoženostmi, továrnami, škola-mi, bankami, stala se náboženstvím světa, dávajícím na všecka tajemství vysvětlení. A tímto *světem* v pravém slo-va smyslu vyrostl teprve Církví katolické pravý nepřítel, duchovní, nejvýš subtilní, strašný svou mocí; a Církví bylo se probuditi z jejího šťastného snění k boji, k agoniím, a potkává ji ztráta na ztrátu. Sluhové a synové její, vábeni leskem světa a jeho pohodlím a ctí, snaží se Církev s ním smířiti, a tak všecko vnější zřízení ponenáhlu přizpůso-bují světu; jest olupována o svou velebnost a dává se jí za ni trochu světské okázalosti. Svaté obřady, jež býva-ly největší slávou její, jsou tak zhanobeny, že jí jsou na posměch. Světu snad vskutku šlo více o zotročení a zha-nobení Církev než o její zničení; nemohl se ještě bez ní

obýti, ale užíval jí jako nízké služebné. A vrcholu dostoupilo toto zpuštění, když zpronevěřilé kněžstvo až tak se dalo v službu moci světské, že prohrdše zbraněmi, jež jim dal Kristus, chopili se politických demagogických pletich a rejdů.

Zatím přichází papež Pius X. Tento pokojný vůdce zmateného stáda nehlučně, ale slyšitelně svolává shromáždění věřících do chrámu. Ví, že Církvi jest třeba úplné svobody. *Nic nemiluje Bůh na tomto světě tak jako svobodu Cirkve své, vyhlašuje se svatým Anselmem*; a jen v chrámě jí Církev vždy plně požívá, u svého Chotě Krále věčného; tam láme svým synům Chléb života a rozdává všelikou milost. Věděl, že když tam se uvidí ve své slávě jakožto Paní národův a oplývající všelikou krásou a sladkostí, mnozí marnotratní synové, zklamání a utýraní světem, poznají v ní svou milující matku a vrhnou se jí do náručí. Proto jako by s Prorokem povzbuzoval: *Povstaň, povstaň, oblec se v sílu svou, Sione, oblec se v roucho slávy své, Jerusaleme, město Svatého, otřes se z prachu, posad' se, rozvaž svazky hrdla svého, jáť dcero Sionská* (Isai. 62, 11), zve k Hodům, jimiž by zemdlení a ochablí údové se občerstvili a posilnili, a chce, aby v chrámě vše se zastkvělo bývalou velebností. Kdy by kněžstvo bylo v čas pochopilo a poznalo, co svatý Otec Pius X. ustanovoval, zejména dekrety eucharistickými, o učení náboženství a o církevní hudbě, jistě byly by odvráceny tresty Boží, které již přicházejí na lid a které na jisto dolehnou, a mnohem tíže asi, na kněžstvo samo. „Ať se důvěřuje Nám a našemu slovu, ujišťoval svatý Otec, neboť s ním ve spojení přichází milost a požehnání nebeské“.

Abyste svaté obřady se slavily s bývalou důstojností, třeba též rouchám kněžským vrátiti jejich dřívější, důstojnější podobu. Ač o paramentice Pius X. nevydal zvláštního dekretu, vroucně přál paramentice středověké, jakož vůbec v navázání na onu vznešenou dobu viděl záruku nového rozkvětu. Ale i kdyby jeho přání nebyla vyslovena, vyplývají už z ostatních dekretů obnovných. Zde míníme několika poznámkami ukázati, jak se roucha kněžská do nynější doby deformovala a jak obnova ani po této stránce není nesnadna.

Začnu s *kasulí*. Tato jest rouchem při oblékání posledním, ale jest nejpatrnější, proto též každá chyba na ní tím více bije do očí. Nynější kasule jsou modní kasule. Tedy i v paramentice móda. Jsou to krovky. V předu jako basa nebo vos, vzadu — připouštím — jsou „elegantní“, aspoň některé — nikoli však krásné, důstojné. Ano, kasule má buditi dojem velebnosti, dojem slavnostní. Nynější kasule jsou tak zkráceny a zmenšeny, že již ani nelze šetřiti rubrik, zejména: „Minister manu sinistra elevat fimbrias posterioris planetae, ne ipsum celebrantem impediatur in elevatione brachiorum“ (Ritus celebrandi Missam, VIII), a jiné: „Mox surgit episcopus et induitur ab eisdem planeta, quae hinc inde super brachia aptatur et revolvitur diligenter, ne illum impediatur“ (Ceremoniale Episcoporum).

Jsou tudíž naše nové kasule proti rubrikám, jichž výroky vztahují se na kasule veliké, ohebné. Mimo to bývají z látek irregulárních, profikanonických.

Jest tedy třeba vrátiti se ke vzorům středověkým. Nej-

starší kasule byly zvonovité, totiž kasule v pravém slova smyslu, které kryly i albu, když byly spuštěny, a bylo tudíž třeba při Mši nositi na rukou všecku tíhu toho vznešeného roucha. Proto kasule středověku pozdějšího jsou po bocích kratší, dosahující k zápěstí, ale důstojnosti prvotní nepozbývají. Roucha tato jsou střižena poněkud do hrotu, v předu i vzadu jsou skoro stejná, mají na přední i zadní straně palliový nebo vidlicový kříž. Dalším však přistřihováním úplně se již mění tvar kasule. Kardinál Bona, jakož i Duranti, který koncem 16. věku věnoval Řehoři XIV. dílo o liturgii, žalují na to, že se kasule pořáde umenšují a znešvažují: „Nam nostrae aetatis et superiorum aliquot paucorum saeculorum casula, quam dicimus, vix est illius priscae dimidium, tam enim nunc est accisa, decurtata, atque aliam prope in speciem deformatā, ut si cum illa sua prisca, unde defluxit atque degeneravit, componatur, vix suum teneatur nomen.“

Ritual z Rouenu, tištěný v 17. století, přikazuje užívati kasulí velikých: „Sacrarum vestium ea forma servetur, quam patrum institutio et cathedralis Ecclesiae veneranda praescribit antiquitas, videlicet: ut casulae seu planetae in tantam hinc inde amplitudinem extendantur, ut braccia tota saltem obtegant: ideoque ex commoda et plicabili materia fiant, ut facile per fimbrias levare possint nec celebrantem impediānt.“

Dom Gueranger píše v jednom svém díle liturgickém s nadšením o rouchu mešním *veliké* podoby. Kanovník M. Fornici píše: „U latiníků forma tato se znenáhla měnila,

neboť sluhové oltářní, jimž překážela ta tíže na rukou a na ramenou a hledající více své pohodlnosti nežli důstojnosti služeb Božích, počali vystřihovati po obou stranách a zkračovati ji. Jest však až dosud několik kostelů, v nichž cti-hodná starožitnost udržuje se naproti novotářství.“

Za našich dní už některé ušlechtilejší dílny paramentní sahají po starých vzorech a nabízejí slušné kasule střihu středověkého, planety, jež se nosily v době přísné i pozdní gotiky.* Jest ovšem dlužno, aby roucha tato, jakož všecko, co náleží do chrámu, byla tvořena jakožto díla umělecká, ať už bohatší nebo nejprostší, aby tedy od první do poslední nitky, látkami, jich vzorkováním, barvami, motivy a tvary vyšívaných ozdob zrodila se z jednotné myšlenky. Jest tedy třeba zváti umělce k této práci, jež má za sebou tak slavnou historii.

Radno jest, aby vzorek látky několikrát se opakoval, nebyl příliš veliký ani drobný, aby vidlicový kříž byl téže barvy, ovšem jiné nuance a látky, aby podšívka kontrastovala s látkou a přece nekřičela. Tolik stačíž o kasuli.

Pluvialy zachovaly si svou formu, ač co do krásy není srovnání se starými. Oh, toho bohatství a té rozmanitosti, a přece v tak pokorném ladu!

Nosívali je i zpěváci, chorus, cantores. Viděli jste Eycovy „Zpívající anděly“? Tak si představuji středověký zpěvácký sbor v dómech.

* Na př. Osiander'sche Paramentenanstalt, Dornbirn, Vorarlberg, papežský dodavatel, nebo „Škola Panny Marie“ v Praze. Osiander arcí neprávem nazývá své gotické kasule „Bernarduskaseln,“ neboť v době tohoto světce nosily se ještě kasule zvonovité.

Dalmatiky mají se vždy lišiti od tunicelly subdiakonů; obě roucha ať jsou slušně dlouhá a sahají přes kolena. Rukávy (zavřené) vždy buďtež dlouhy a u diakona dosti široký.

Rochetám věnují dárcové a lichotné dárnyně až příliš zvláštní pozornost. Nečiňme toho! Středověk rochetě příliš mnoho pozornosti nevěnoval. Liturgické předpisy znají jen jednu superpellici, stejnou pro nejnižší kleriky jako pro kněze. Rocheta v pravém smyslu toho slova náleží vlastně jen biskupům a prelátům; od superpellice kněžské liší se tím, že má úzké rukávy; tato může býti ovšem hodně ozdobna. Superpellice kněžská ať tedy má široké rukávy. Dole ať sahá přes kolena. Krajky úzké stačí. Více pozornosti věnujme za to *albě*, té zanedbané albě, jejíž význam středověk lépe chápal než my. Vroucí středověk neznal našich nepěkných alb pytlových (Sackalben). Tehdy se nosily, jak je liturgik Braum nazývá, *Girenalben*. Tato alba splývá hladce přes prsa a záda a má rukávy při těle široké, které se stále zužují, až při zápěstí jsou hodně úzké (jak praktické!); tak řečené Giren, klínovité nástavky s mnoha krásnými záhyby jsou na obou stranách tohoto liturgického roucha. Tato alba má mnohé přednosti před pytlovou; méně práce při praní, méně plátna, a nemá oněch ohybných mnohdy záhybů a hrbů na zádech.

Humerale ať se pere samo o sobě, bez tkanic. Tkanice možno potom přivázati, a to ke všem čtyřem rohům; ušpíní-li se humerale poněkud na jedné straně, můžeme ho ještě užítí obrátíce je a přivážíce tkanice k opačným dvěma rohům. Tkanice přišité stěžují také práci při praní.—Křížek

na humerale jakožto předmět liturgického aktu budiž větší, nikoli maličký, a budiž vyšit raději uprostřed v pravém slova smyslu nežli uprostřed na jedné straně. Připomínám, aby radost naše při obnovování církevních tradic byla úplná, že k velikým kasulím důstojně by se hodilo humerale za pokryvku hlavy cestou k oltáři a od oltáře, jak bývalo a jak dosud se nosívá tu a tam v řádech. O tom však by bylo třeba rozhodnutí Kongregace Ritů.

Kdo se chce více dovědět o paramentice, o tomto tak důležitém oboru liturgie, který jest v seminářích popelkou macešsky odbyvanou, právě tak jako *musica sacra* (*horribile dictu!*) vezmi k ruce dílo P. Josefa Brauna S. J.: „Handbuch der Paramentik“, Herdersche Verlagsbuchhandlung 1912. Dočtete se tam o antependiích, kobercích, biretě, pontifikaliích, o tonsurové čepičce, o *cappa magna*, atd. Pěkný, jasný tisk se 150 obrázky. Týž vzácný znalec vydal několik liturgických děl, jež chváliti bylo by zbytečno. — Velmi pěkný a obsažný článek o paramentice napsal kněz Cipín v „Methodu“ 1877. Neškodilo by též nahlédnouti do Akt synody pražské z r. 1860.

A což první, nejobecnější roucho stavu duchovního, což *klerika*? Též se zmodernisovala. Ta nynější jemná, přiléhající k oblým údům, s frakovým zadkem, dosti se liší od pravé, hrubé a volné, která zachována jest jen v řeholích. Ale mnohem vážnější změnou, aspoň v našich diecésích, jest, že se kněžstvo s kleriky a s *cingula* vůbec téměř svleklo. Kdy uvidíte kněze v klerice? Když jde do kostela konat obřady, a není vzácnou, že vstupuje do chrámu v šatě

laickém a teprve v sakristii obléká se v kleriku, ba neostýchá se některý, nenajde-li tam kleriky, jíti k oltáři i bez ní! S úžasem třeba se ptáti, kdo tak rozvázal kněžstvo od povinnosti choditi povždy v rouše příslušejícím jeho stavu, v klerice? V šat tento oblékán jest čekatel duchovního stavu již při tonsuře, aby v něm setrval na vždy. Jen při dlouhých namahavých cestách jest knězi dovoleno užití šatu jiného, vážného, ač ani v nepohodách nebývá nesnadno si poraditi v klerice. Jako vše v Církvi, má i toto roucho zvláštní význam a přichází s ním tajemná moc. Dodává knězi důstojnosti, ale ještě více: v něm jest kněz jako v hradě, oddělen od světa, jak jest povinen býti, moc světa proti němu jest oslabena, a také on mnohem méně nachýlen poddávatí se mu. A nehledě k tomu, že kněz nechodě v rouše kněžském porušuje příkaz, jest tomu asi podobně jako při škapulíři: kdo se v škapulíř dá obléci, není povinen míti ho na sobě pořád, ale kdykoliv ho nemá, ztrácí všechny milosti, jež za tu dobu plynou pro všecky údy Škapulíře. Takto již zevnějškem kněžstvo markantně ukazuje, jak dokonale jde se světem, jak se mu ve všem přizpůsobuje. Možno sledovati ustrojení laických kněží od rokoka a paruk přes byrokratická fračiska; s nejmodernější dobou strhují šosy a také mění barvu, z černé do šedé, zelené i bílé. V tomto ustrojení učí náboženství, modlí se hodinky, jako v něm chodí po promenádách a zábavách. Šaty laické od posledních století nikterak se svými všemi modami nevynikají krásou. A jest to věru smutný zjev, že kněžstvo toto raději bude se sebe hanebněji maškařiti a

opičítí dle světa, než by si vážilo svého důstojného roucha, v němž tolik světců žilo, divy konalo a dospělo slávy. Ve Francii nebo v Itálii naprosto nespátřítí kněze jinak oděného než v klerice a cingulu, a v člověku s kolárkem, jenž si tam od nás vyjede, zejména v nejnovějším kroji, nemohou si představití katolického kněze. Již z toho vidno, že u nás jest stav bídnejší než kde jinde. A pomysleme, zda by se Pán Ježíš Kristus nebo Matka Boží mohli zjevití knězi takto oblečenému! (A nemá-liž kněz mítí vždy bedra přepásána a očekávatí Pána svého?) Není tedy divu, že ani duch Kristův, Duch Svatý nemůže nás navštěvovati a spočinoutí na nás se svými charismaty.

Immutemur habitu. Očistíme se a změňme roucha svá!

P. Karel Loško.

PAUL ERNST
LÁSKA NÁČELNÍKA FLIBUSTÝRŮ
Povídka

Léta sedmnáctistého shromáždil se kteréhosi mlhavého a studeného podzimního večera v Londýně v nízké, dřevem vykládané dobré jizbě staré hospody „U Kotvy“ hlouček kapitánův a rejdařův. Mužové pili těžké jižní víno z velikých čiší, žvýkali tabák a plivali. Rozhovor došel po mnoha různých povídkách na předmět nevyčerpatelný tehdy v těchto kruzích, na flibustýry mořské loupežníky, kteří v zálivu Mexickém vykonali proti Španělům činy nejvýše pamětihodné. Jeden ze starších kapitánů sloužil v svých mladých letech ještě pod Monbarsem. Vyprávěl, kterak Monbars v otevřeném veslařském člunu o dvanácti mužích se zapíal do španělské fregatty, vyšplhal se na palubu a s lidmi svými se prosekal španělskými vojáky šavlí, od zádi až do předu, a potom zase zpět, a jak pořád volal, co Španělé před ním padali: „A toto abych dělal já, který mám tak měkké srdce.“ „Jako berani před psem se tlačili,“ vypravoval.

Starý bělovlasý rejdař s vyholenou bradou pověděl se strojenou lhostejností: „Včera jsem seděl s Morganem na lavici a podal jsem mu hubku, aby si zapálil.“ Mužové se rozesmáli. Opakoval neochvějně: „Podal jsem mu hubku.“ Potom vypravoval.

„Byl jako stará opice, které stáhli s obličejů kůži a černé náplasti nalepili na oči.“ Někteří tvrdili, že posledně bylo o něm slyšet, před dávnými lety, jak se chtěl vrátit do Anglie, že lodníci ho poznali, mezi nimiž byli staří flibustýři, a že přišli v noci do jeho kajuty; zda jest příběh vylhán, nevědělo se. Ale seděl prý na sudu s drahými kameny a zlatem, kteréž uzmul flibustýřům po zabrání Panamy, a kolem něho stálo šestero sudův s prachem, a do jednoho vyklepal svou žihravou dýmku. Stará truhlice vyletěla do povětří, a tak zajisté nikdo neměl kdy, aby někomu ten příběh vyložil. Ale námořníci se domnívají, silná víra že náleží k jich řemeslu. „Jistě že mu to tehdy spálilo vousy“, povídá starý rejdař. „Mohli jste pěkně spočítati dvaatřicet jeho zubů, všechny měl a bíly jako sloň, a z nosu nezbylo mu než dvě děr, těmi mohl se mu každý podívati do chřtánu.“ Mladé chlapisko se smíchem na to, že ovšem jest prý jistý způsob lásky, která umí člověka tak zříditi. Starý flibustýř se naň podíval káravě a řekl: „Když my takovou věc měli, žrali jsme čtyři neděle želví maso, potom jsme zase byli jako prut stříbra.“

Rejdař dále: „Měl vůdcem špinavého starého žida, ten neměl kalhot pod kaftanem, chlupaté nohy mu dole čouhaly. Ale staral se oň jako kojna o děcko. „Zde jest káminěk, zde jest břevénko, zde přichází jakési panstvo.“ Ostatní se smáli.

V domě rejdařově zůstávala v prvním patře stará španělská Američanka z Panamy, jež byla trošku pomatena. Byla žlutá jako citron a měla kníry jako Maďar, ale dvě

očí koulelo se jí v obličejí jako dvě řeřavých uhýlků, a měla hlas jako housle, když zpívala. A zpívala náramně mnoho, že bylo ku podivu, kterak to dokáže. Žádná děvčka u ní nebyla, protože jim vždycky píchala špendlíky do paží, když nerozuměly jejím španělským slovům. Tato náhodou šla mimo lavici. Zpívala milostnou píseň :

Por un soto verde y umbroso
se salió Amor paseando,
de los amantes quejoso,
porque su fuego amoroso
trataban los mas burlando.

Slepec vstal a chvěl se, holandská hliněná dýmka vysmykla se mu z holých zubův a rozbila se o zem, i zazpíval druhou sloku, krákaje a vyje, protože neměl nosu a rtů.

I como yo pude verle
en parte do no me via,
determinè responderle
a las quejas que traia,
solo por entretenerle.

Šílená stařena se na něho podívala, potom si přidržela vějíř před tváří a pod svými šedivými vlasy přes vějíř, zachechtнувši se, toužně na něho pohleděla. Pak chopila své děvče za paži a spěšně ji odvlékla, ještě jednou s úsměvem se ohlédla a zazpívala :

Y una respuesta buscando,
que á la de Eco pareciere,

a lo que iba preguntando
le respondi, procurando
que esto solo de mi oyese:
Yo soy ese.

Rejdař dále, že dal židovi dva šilinky, aby mu vše vypravoval. Totoť jest nyní vypravování židovo :

„Narodil jsem se v Čenstochové a žil jsem až do svého patnáctého léta u otce, který měl veliký handl s hadry a starým železem. Tehdy jsem poprvé uslyšel o flibustýrech od německého tovaryše, kterýž noclehoval u nás na půdě, a hned mi přišlo na mysl, s těmi že by se dal udělati obchod. Neboť na svých loupežných výpravách berou kromě peněz toliko věci, jež se snadno zpeněží, zvláště drahé kamení a klenoty, a když se vrátí s cesty, nedají si pokoje, dokud všeho neprožerou. Proto jsem se měl k několika pěkným děvčatům a slíbil jim bohaté muže, až budeme za vodou, odjel s nimi do Amsterdamu, vydav na to mnoho peněz, vzal s sebou v Amsterdamě ještě několik sudů jemných kořalek a těžkých vín, a odebral jsem se na loď, která chtěla tajně z Kuby navštíti kakaa. Moje ženské ztropily na lodici ohavný povyk, poznavše, nač mám zaměřeno, ale kapitán byl slušný muž a byl při mně, neboť nějakých sto zlatých mne už nyní každé děvče stálo. Ovšem řekl mi již předem, že s tímto zbožím u flibustýrů ničeho nevydělám. Když jsme dosáhli výšky Želvího Ostrova, stihla nás flibustýrská loď. Kapitán stáhl španělskou vlajku, pod níž jsme až dosud v těchto vodách pluli, a vyvěsil holandskou, ale flibustýři přece přistali. Neměli

na sobě než kalhoty, košili a klobouk a lezli jako veverky po hladkých plaňkách. Měli nesmírně veliké pušky v ruce, a jakmile se dostali nahoru, ihned vzal si každý jednoho muže na mušku. Když uviděli, že jsme opravdu Holanďané, upokojili se. Mne hodili hnedle do svého člunu, když jsem řekl, že bych rád k nim, myslel jsem, že mám všecka žebra zpřelámána. Potom naházeli moje sudy za mnou a přivedli také ta tři děvčata. Zdálo se, že si je rozebrali tři nejsilnější, mne se ani nezeptali. Tito tři stoupli si před ně se svými ručnicemi a řekli: „Co jste před tím robily, do toho nám nic není, kdyby teď se něco stalo, máme svoji pušku. Nyní jste našimi ženami a budete nám práti košile.“ Pak veslovali odtud, a já též byl donucen veslovati, a když jsem omdlel, tu jeden z nich odepial řemen a spráskal mne, že mi krev crčela po zádech. Už jsem podruhé neomdlel, ale skoro jsem si překousl jazyk. Řekl jsem jim, aby mi alespoň dali něco za panenství těch tří dívek, ale oni se smáli a řekli, z panenství že nic si nedělají. Vylodili nás na Želvím Ostrově; šel jsem za guvernérem Jeho Veličenstva krále anglického, povolil mi můj obchod. Dostával jsem ponejvíce zlatý prach, který jsem schraňoval do měchuřiny. Každý mohl ostaviti vše otevřeno, nikdo nic neukradl. Bylo málo flibustýrů, neboť Morgan právě podnikal svoje slavné tažení, o kterém chci nyní vyprávěti. Jakmile došla zpráva, že vyplenil Karthaginu, všichni se rozzuřili, kdož byli na Ostrově Želvím, neboť byla tam náramná kořist; spustili své čluny na moře a chtěli veslovati za ním, neboť mluvilo se také již o Panamě.

Mně domlouvali, abych šel s nimi, a tam bylo co vzítí, a tehda stal jsem se tak odvážlivým, že jsem si z života nic už nedělal, neboť jsem si pomyslíl: jednou přece musím umřítí. Dvěma v našem člunu bylo neustále čerpatí, neboť voda pořád vrchem přitékala, protože vlny se vzdouvaly, ale flibustýři veslovali ve svém vzteku pořád, na nic nedbajíce. Potřebovali jsme pětí dnův až k pevnůstce San Lorenzo, na ústí Chagrově, již Morgan dobyl. Toho času nejedli jsme než suchary, které byly namočeny, neboť nic nedalo se udržetí suchého v člunu, a já měl s sebou dva sudy dobré kořalky, tím se flibustýři velmi u mně prodlužili, byliť nucení všickni vespolek za sebe ručítí, abych neměl škody na mrtvých. Když jsme přišli, konal Morgan právě přehlídku; třinácte set mužů vzal s sebou na Panamu. Když jsme si našli do člunů, provolali jsme slávu králi Anglie a Morganovi, ale při Morganovi křičeli více. Bylo nám veslovatí proti proudu Chagrově, ale měli jsme tak malounko místa na fregattách, že jsme si ani sednoutí nemohli. Tu na nás padla veliká únava. Tak jsme se dostali prvního dne až do Rio de los Bracos, tam chtěli jsme si dojítí na něco k snědku, neboť jsme si nemohli nic vzítí s sebou. Ale Španělé, kteří tam bydlili, požali všecko žito a dobytek odehnali, a domy byly nadobro prázdny. Spali jsme alespoň v domech na podlahách, ale na jídlo nebylo zhola nic, nacpal si tedy každý dýmku. Měl jsem ještě soudeček kořalky, ten jsem rozprodal, sklenku za unci zlata, na dluh; i stal jsem se boháčem, neboť flibustýři platili vždy poctivě, jen má děvčata mi vzali bez peněz, neboť

pravili: možno kupčítí lidským masem rudým nebo černým, neboť to jest od Boha na to stvořeno, bychom ho užili, ale kupčítí s lidským masem bílým jest hřích. Druhého dne zanechali jsme svých fregat, neboť řeka nebyla již sdostatek hluboka a byla také všecka zatarasena kladami. Ně kterým bylo zůstatí u nich, aby nám Španělé za zády lodic nepobrali. Chtěli jsme pěšky dále, ale bahnisko bylo tak hluboké, že četní nemohli už vyléztí a podusili se. Protož jsme nasedali do člunků. Ale že se nám člunů nedostávalo, plulo část nás vždycky několik hodin proti vodě, pak jsme na pevném místě vystoupili a čekali, a čluny se vracely pro jiné. Tu mne spatřil Morgan poprvé a řekl flibustýrům, ať mne hodí do řeky, protože na nic nejsem. Ale flibustýrové mu odvětili, že jsou mi dlužní, pročez prý toho nesmějí. Druhého dne bylo nám spátí pod širým nebem. Třetího dne bylo právě tak jako druhého. Tu nadávali večer flibustýři, že ještě neviděli Španěla, neboť byli velmi zeslábli hladem a mysli si, že nepřátelé budou mítí u sebe něco k snědku; jedli však lupení a trávu, a v tom bylo leccos nezdravého. Také bylo špatno, že nám bylo spátí pod širým nebem, neboť noci byly tak studeny, že k ránu se chytalo jíní, a my měli jen kalhoty a košile a více nic. Čtvrtého dne bylo lépe, tehdy bylo možno brátí se dle řeky, protože jsme se dostali výše, i veslovalo nás polovina v člunech, druhá šla pěšky. A na dvojí dostřel před námi šlo vždycky dvacet nebo třicet mužů s vůdcem, a byli zcela tiši, neboť jsme doufali, že Španělé nám nastrojili léčku, a doufali jsme, že je překvapíme, by nás neprchli, neboť

jsme se domnívali, že budou mít nějaké jídlo. V poledne také narazili naši lidé na léčku, tu jsme se těšili a každý nasypal čerstvého prachu na pánvici a pak jsme mocně vykřikli a vrhli se na srub, a já jsem také při tom byl, neboť jsem se nebál, neměl jsem však ručnice; ale tu jsme se téměř pováleli hrůzou, neboť Španělé byli ti tam, neboť měli vždycky takový strach z flibustýrů, že deset jich před jedním prchlo. A pobrali všechno jídlo s sebou, toliko prázdné brašny ještě se tam válely. Přece jsme se tedy k. posledu zaradovali, odkrájeli kůži a vzali s sebou. A odpoledne jsme měli ještě jednu marnou radost, neboť jsme zase našli prázdný srub, ale Španělé zase ostavili své brašny. Tu jsme večer přece měli něco na zub, neboť jsme rozkrájeli kůži na drobné kousky, namočili ve vodě, oškrali z chlupů, rozklepali mezi dvěma kameny a pak ji pekli. Pátého dne jsme měli veliké štěstí, byl tam zase srub, a Španělé zahrabali dva pytle mouky než uprchli, ty jsme našli a odvěkli je před Morgana, a on je rozdělil těm, jimž nesvědčila kůže, i chytl jsem také asi čtvrtlíberku mouky. Šestého dne bylo nám často odpočívati, neboť jsme byli velice slábi, protože jsme příliš málo jedli, ale tu jsme našli stodolu, plnou kukuřice, jež byla ještě v klasech. I napěchoval si každý košili nad opaskem, že byl jako řípa s dvěma kořeny, a potom jsme jedli syrovou kukuřici v chodě, neboť jsme si mysli, kdybychom se meškali s vařením, že budeme čím dál slabší a nebudeme potom moci Španělům se postavit, až by došlo na práci, neboť při střelbě jest zle, není-li paže naprosto pevná. Teď už ani čluny

dále nemohly, bylo nám všem jítí pěšky. Sedmého dne z rána každý vystřelil svou pušku, pořádně ji vycídl a poznovu ji nabil, ale dorazili jsme teprve do Cruzu; odtud lidé také již utekli a všecko podpálili; hořelo ještě, když jsme přišli, a flibustýři se smáli a mysli, že by si mohli upéci maso na ohni, ale bylo tam už jenom trochu psův a koček, ty jsme snědli. Osmého dne konal Morgan z jitra přehlídku, bylo nás ještě jedenáct set mužů, a nyní šlo do tuhého, neboť z Cruzu až do Panamy jest cesta za rozvodím tak těsna, že často toliko dva muži mohou vedle sebe. Když jsme se octli v soutěsce, přiletělo z nenadání množství šípů shůry, a nějakých deset mužů to zasáhlo, ale nahoře nebylo viděti než křoví a stromy. I vystřelili jsme nazdařbůh tím směrem a sestřelili dva z Indiánův, ostatní uprchli a my jsme táhli dále. Tohoto místa jsme se báli, neboť kdyby Španělé neměli tolik strachu, stovka mužů mohla nás tam všecky postříletí. Ale nyní bylo zle, neboť se spustil studený dešť, a my byli skorem nadobro nazi, protože o trní jsme všecko na sobě roztrhali, a v noci jsme se přikrývali lupením a travou, byť to i bylo mokré, abychom si uchovali teplo v těle. Ale zrovna zde mne Morgan poprvé dostal do své moci. Neb mu projel nohou šíp; byliť jsme přece všickni bosí, a dole se hrot ulomil, a když šíp vytahoval, ulomil se též horní konec. I byl jsem nucen kleknouti na všecky čtyři, a on mi postavil nohu na hřbet, zastrčil nabiják do rány a tloukl naň kamenem, tak že vylezl ten kus šípu, který v ráně vězel. Potom teprv obvinul čisté listy okolo nohy, a utrhł košile a no-

hu tím ovázal, a protože nesměl chodit s zapálenou bolestí, skákal po jedné a o mne se opíral. To bylo velice namáhavé na mne. Devátého dne jsme opět pušky vystříleli a znovu je nabili, pro vlhko, potom jsme se dostali do roviny. Tam jsme uviděli dobytek a několik Španělů na koních. Mužové prchli a my se dali do skotu, stáhli je a rozkrájeli. Ale ohně nesměli jsme rozdělávat, vylezl jeden na strom a uzřel věže Panamské. Křičeli jsme všickni radostí a Španělé byli vyrazili a křičeli také, a my jedli svoje maso na syrovo. Nasytili jsme se, a byť si bylo ještě dvě hodiny do západu slunce, lehli jsme si a spali jsme, neboť jsme chtěli být křepci do boje. A Španělé měli celou noc strážný oheň. Příštího jitra vedl nás Morgan po skryté cestě; my dva šli pořád napřed, on byl o mne opřen a poskakoval, a dostali jsme se na pahorek a uviděli dole Španěly. Ti pustili prve dva tisíce rozdrážděných býků proti nám a potom svou jízdu, a Morgan, jenž si vybral svoje místo, poslal jim naproti jen dvě stě flibustýrů. Býci a jezdcové zabředli do bahnisk, čemuž Morgan chtěl, a flibustýři stříleli, a každý vždycky trefil svého muže; i zbývalo po půl hodině už pouhých ještě padesát a jezdcův, kteří prchli; a býkům naproti běželo několik mužů, kteří mávali svými cáry a křičeli, a tak odvedli zvířata na bok, že se řítí pořád dál a dále a nemohla posléze svými lidmi být dostižena. Jak to pěší vojáci uviděli, měli veliký strach, vystřelili své ručnice do vzduchu a utekli, a flibustýři za nimi a mnoho jich postříleli, zvláště mířili na mnichy, kteří u vojáků byli; do zajetí však nikoho nebrali, neboť toho Morgan zapověděl, ný-

brž když některý se chtěl vzdáti, uříznuta mu hlava, by se ušetřilo prachu. Španělů bylo dohromady tři tisíce, a my měli jen dva mrtvé a dva raněné, Španělé však zanechali šestnácte set mužů na místě. Tomu se těžko věří, ale flibustýři mysleli, že se jim všecko poštěstí, když je Morgan vede. Morgan však vyplivl své bako a zapálil si dýmku, neboť tehdy kouřil toliko když bylo nebezpečí, a tabák žvýkati byl zvykl z dob, kdy býval ještě námořníkem. Teď kouří, protože mu prach utrhá tváře, ale nemůže pořádně tahati, proto jest dýmka pořád studena, ale on toho necítí. Řekl, teď že dlužno ihned vrhnouti se na město, nežli nepřátelé znovu se shromáždí; a po všech hlavních ulicích nastavěli Španělé barikád z pytlů mouky a za nimi měli děla, ale my šli postranní uličkou do města a našli všecko prázdno, až jsme došli na náměstí, tam stála děla, a jedno vypálili a zabili pět a dvacet mužů; ostatních už nevypálili, neb jsme obsluhujícím hned prořezali chřtány. Tehdá měla Panama sedm tisíc domů a jen osm klášterů, a všecko zlato a stříbro peruvské dováželo se do Panamy, než putovalo do Španěl, k čemuž jen tam bylo dva tisíce mezků. Pročež bylo město náramně bohato, ale Španělé veškery své poklady po sklepích nebo kdekoliv zakopali. Proto bylo hlavní věcí, abychom Španěly pochytali. Nejprve jsme je zapínali do senných vah, za nohy jsme je pevně přivázali ke křičce, omotali jim provaz o zápěstí a ze zadu jsme je rumpálem natáhli. Ale při tom umřeli četní, dříve nežli pověděli, kde své poklady mají, poněvadž jsme byli příliš ukvapeni, proto vymyslel Morgan, bychom je svázali a no-

hama položili nad oheň, tu se přiznávali, a když tací mřeli, tedy umřeli až potom, a to nám bylo zcela vhod, neboť nemohli jsme potřebovati tolika zbytečných jedlíků.

A tehdy udál se příběh se Španělkou, již jsme právě tuto po čtyřiceti letech znenadání opět potkali. Měla tehdy čtrnáct let a byla nejkrásnějším děvčetem, které jsem kdy viděl, a já tomu rozumím, neboť prošly mi pak ještě mnohé dívky rukama, neboť jsem živil Morgana svou prací, když byl slep. Byla zajata na ukrytém statku, jenž byl více než dvě hodiny od Panamy, kde ji měli její rodiče v bezpečí. Morgan jak ji uviděl, ihned ji dal odpoutati a dal jí tři černošské ženy na obsluhu a určil jí krásný dům, potom bylo na mně ostříhati mu vlasy a oholiti ho, a vzal si zlatem vyšívanou uniformu a obul se. Ona pořád se smála a říkala, u nich že vypravují, flibustýři že jsou ďábli a ne lidé, ale prý že jsme velmi dobromyslni a necháváme každému jeho vůle a zrovna takoví lidé že jsme jako Španělé. Tehdy také zpívala s kytarou píseň, kterou zpívala zde, a Morgan jí seděl něm v nohách a poslouchal, neboť se styděl promluvíti, protože jeho hlas byl od mnoha pití a křiku a od mnoha nachlazení velmi ošklivý, neb i jinak nebyl on pro holku pěkný, proto že byl krátký a široký, a dlouhé paže měl s širokýma rukama a krátké nohy, a uniforma nic mu neslušela. Flibustýři nadávali naň mezi sebou, že je ze zamilovanosti zdržuje v Panamě, až Španělé se jim dostanou za krk, ale neopovážil se žádný nic říci. Morgan jí vzkázal po černošce, že se s ní chce oženiti a odstěhovati se s ní do Anglie a panský žítí, neboť byl Morgan lstivec, jenž své

peníze zakopával. Jak přišel, řekla mu, že jest pes a ať k ní nechodí. Tu poslal černošky ven a byl s ní sám a chtěl ji políbiti, ale ona tasila kord a bodla ho, i věděla kterak, a bodla ho od spodu nahoru tak, že by ho byla pomalu zabila. I odešel, dal napsati jejím rodičům a dal ji vykoupiti za třicet tisíc piastrův. A od té neměl už radosti z života flibustyrského. Neboť potom provedl podvod a ošidil nás všecky, neboť řekl, každý ať přinese svou kořist na hromadu, on že odhadne a rozdělí, a tu si potajmu nechal nejvíce. Četní říkali si mezi sebou, že ho prý zabijí, ale jemu do očí nikdo nevyčítal; já sám jsem tehdá dosti vydělal, neboť jistě sto mi jich bylo dlužno, ti zaplatili a já dostal skoro vše, co přišlo na jich podíl.“

Když rejdař svou zprávu byl ukončil, ostatní chvíli mlčeli. Potom někteří pronesli své pochyby, zdali žid za své dva šilinky nelhal, neboť mnozí také tvrdili, že Morgan tehdy hned byl oběšen, jak se vrátil do Anglie. Posléze však myslili všickni, povídka že zajisté jest neobyčejna, co se týče pochodu ze San Lorenza do Panamy, i když jest vylhána, a že dva šilinky rejdař zcela dobře mohl za ni zaplatiti.

STŘEDOVĚK

LEON BLOY, *CHUDÁ ŽENA*; část I., kap. XXII.

Středověk, to byl nesmírný chrám, jehož neuvidíme již, dokud Bůh nepřijde na zemi, — modlitebna tak prostranná jako celý Západ a vystavená na deseti stoletích extase, jež dovolují přemýšlet o Deseti Příkázáních Sabaothových. Bylo to vesměrné poklekání v adoraci nebo v hrůze. I rouhači a krvežíznivci byli na kolenou, protože nebylo možno jinak se chovati v přítomnosti strašlivého, děsného Ukřižovance, jenž měl souditi všechny lidi. Z venčí nebyly než temnoty plné drakův a pekelných ceremonií. Doby stály při Smrti Kristově, a slunce se neukazovalo. (Atd.)

FRANCIE

LEON BLOY, *CHUDÁ ŽENA*; část II., kap. VII.,

Kolika zapření bude ještě třeba, aby se rozhodl posléze „Kohout“ Francie a zazpíval? *Neboť to Francie jest míněna Textem svatým.* Francie, které potřebuje Paraklet; Francie, v níž se prochází jako ve své zahradě, a která jest nejvýraznějším *Obrazem* Království nebeského. Francie buď jak buď vymíněná, a stále milovaná nad všechny národy právě proto, že se zdá býti nejpokleslejší, a že Duch potulný neodolává nevěstkám!

PRAMENY DĚJIN ČESKÝCH, I.

PRAMENY DĚJIN ČESKÝCH, vydávané z nadání Palackého, díl první. **ŽIVOTY SVATÝCH A NĚKTERÝCH JINÝCH OSOB NÁBOŽNÝCH.** V Praze, 1873. Nákladem Musea království Českého. Úvody Dra Josefa Emlera, str. III — XXXIV, texty pramenů, staroslovanské, řecké a latinské, s českým překladem v souběžném sloupci a s varianty rukopisnými pod čarou, str. 1 -- 468, na konec seznam jmen osobních a místních. Form. 22 cm 29 cm. Za 7 zl. 50 kr.

Ve svazku tomto jsou všechny známé *Životy svatých Cyrilla a Methoděje*, staroslovanské Legendy pannonské a Pochvalná slova, dvoje „Prology“, řecký životopis ze Života sv. Klementa, biskupa velického, jejich učeníka, a dva latinské, t. j. Legenda řečená vlaská a Legenda moravská; *Život svatého Ivana*, kratší staroslovanský a pozdější delší latinský; *Životy svaté Ludmily a svatého Václava*, staroslovanské i latinské, mezi nimi Gumpoldův i Křišťanův; *Životy svatého Vojtěcha*, první nejstarší, jiný delší od J. Kanapanaria, třetí od arcibiskupa Brunona a j.; *Život Vintíře poustevníka*; *Život sv. Prokopa*, český veršovaný a latinský bez překladu; *Život blah. Hroznaty*; *Životy Arnošta z Pardubic, Miliče z Kroměříže a Jana z Jenštejna.* — Vydání dávno rozebráno; Životy vyjdou o sobě v „Dobřém Dile“, Křišťanův Život sv. Václava se tiskne.

KOSMAS letopisec

PRAMENY DĚJIN ČESKÝCH, vydávané z nadání Palackého, díl druhý, část první: **KOSMŮV LETOPIS ČESKÝ** s pokračovateli. Vydali Dr. Jos. Emler a V. V. Tomek. V Praze 1874. Nákladem Musea král. Českého. — Po XVIII str. Úvodu vydavatelova Letopis Kosmův, str. 1-198, potom Kanovníka Vyšehradského, Mnicha Sázavského, výpisky z Vincence, Gerlacha a j., Letopisy české od r. 1196 do 1278 z rukopisu kapituly pražské a z téhož kodexu Příběhy králů Václava II. a Přemysla Otokara II., a Vypravování o zlých letech po smrti Přemysla Otokara II., str. 199 — 370. V jednom sloupci latinský originál, ve druhém překlad.

Kronika Kosmova vydána byla pečlivě Pelzelem a Dobrovským ve sbírce *Scriptores rerum bohemicarum* 1783 a ještě důkladněji Köpkem v Pertzových *Monumenta Germaniae historica*, IX., z nichž otištěna též v Migneově Patrologii. — Předností vydání tohoto jest, že text srovnán byl ještě s jinými dřív neužitými neb neznámými rukopisy, ale zejména že zde vychází — ponejprv za tolik věků! — český překlad, zdařilý, ba možno říci znamenitý, od W. W. Tomka, který vystihl subtilnosti Kosmovy, až i jeho prosodické a rýmové hříčky napodobil.

HROBY DUŠÍ OPUŠTĚNÝCH

ŽIVOT CTIHODNÉ ANNY KATEŘINY EMMERICHOVÉ
od P. *Schmögera*, svaz. II., kap. XI. :

„Na jiných hrobech jsem vídala jasnější nebo kalnější šedý sloup stínu, na některých sloup světla, silnější nebo slabší paprsek, na některých se mi však neukazovalo pranic, což mne vždy nejvíce zarmucovalo. Když jsem na takových hrobech ležela a modlila se, slychala jsem často, jak namáhavý temný hlas z hloubky ke mně nahoru úpí: Pomoz mi odsud! a cítila jsem zřetelně sama v sobě úzkost člověka nadobro zbaveného pomoci. Modlívala jsem se za ty duše bez pomoci, zapomenuté, vždy s větší horlivostí a trvaleji než za jiné, a viděla jsem dosti často, jak nad takovými prázdňými, němými hroby ponenáhlu vzcházely šedavé sloupy stínu a vytrvalou pomocí modlitby se víc a více jasnily.“

HROBY ZATRACENCŮ

ŽIVOT CTIHODNÉ ANNY KATEŘINY EMMERICHOVÉ
od P. *Schmögera*, svaz. II., kap. XI. :

„Ale na mnoha místech zmocnily se mne také děs a hrůza. Když jsem se v noci modlila na hřbitově, cítila jsem na takových hrobech tmu ještě tmavější než noc sama, bývalo na nich ještě černěji než černo, bývalo to, jako když se rozstříhne díra v černém sukňě, jež se zdá potom ještě temnější. Leckdy jsem vídala jakoby černý dým vycházející z takových hrobů, z něhož mne obcházela hrůza. Přihodilo se mi také, když mne strhla touha, abych pomohla a vnikla do té tmy, že jsem cítila, jak nabízená pomoc se dere proti mně a odráží mne. Živé přesvědčení o nejsvětější spravedlnosti Boží bývalo mi pak jako andělem, který mne z hrůz takového hrobu zase odvedl.“

FRIVOLITA

G.K. CHESTERTON, *HERETIKOVÉ*, „*Mac Cabe a božská frivolita*“

Množství kněží mi vyčítalo, že dělám žerty o náboženství; a dovolávali se skoro vždy autority velemoudrého přikázání „Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo.“ Ovšem ukazoval jsem, že já v žádném pomyslitelném smyslu neberu jména nadarmo. Vezme-li se něco a udělá-li se z toho žert, nebere se to tím nadarmo. Naopak bere se to a užívá se toho pro neobyčejně dobrý účel. Užívá se něčeho nadarmo, užívá-li se toho bez užitku. Ale žert může býti nesmírně užitečný; chová v sobě možná všechno pozemský, nedím-li celý nebeský smysl nějaké situace. A ti, kteří nalézají v Bibli přikázání, najdou tam hezký počet žertů. V téže knize, v níž se chrání jméno Boží, aby se nebralo nadarmo, Bůh sám zasypává Joba proudem strašných frivolit. Patrně pravých ukázek toho, co se míní marným užíváním jména, nesluší hledati zde. Těmi, kteří opravdu berou jméno Páně nadarmo, jsou kněží sami. Něčím základně a opravdově frivolním není nedbalý žert, ale nedbalá slavnostnost.

SPECIALISACE

G. K. CHESTERTON, *HERETIKOVÉ*, „*Pán Mac Cabe a božská frivolita*“

Cítíte-li rozumným, aby jeden brouček byl jediným studiem jednoho člověka a jeden člověk jediným badatelem jednoho broučka, jest jistě prostinkým důsledkem, aby se šlo dále a řeklo se, by politika byla jediným studiem jednoho člověka a jediný člověk byl jediným pěstitelem politiky

Pohlédneme-li na pokrok naší vědecké kultury, vidíme všude, jak se postupně vzmáhá specialista nad funkci obecnou a lidovou. Dříve se zpívalo sborem okolo stolu; nyní jeden zpívá sám, z té absurdní příčiny, že umí zpívat lépe. Bude-li vědecká kultura postupovati dál (což se pramálo podobá), jediný člověk bude se smáti, protože se lépe umí smáti než ostatní.

Walter PATER

G. K. CHESTERTON, *HERETIKOVĚ*; „*Omar a posvátná réva*“:

Chybu Paterovu odhaluje jeho nejslavnější věta Vybízí nás, bychom hořeli plamenem tvrdým jako drahý kámen. Plameny nejsou nikdy tvrdy a nikdy jako drahé kamení — nemožno jich v rukou zpracovávatí nebo pořádati. Tak ani lidské vzněty nejsou ani tvrdy ani jako drahé kamení; jsou vždy nebezpečny, jako plameny, na dotek i na zkoumání. Jest jen jeden způsob, jak naše vášně mohou ztvrdnouti jako drahé kamení, a to budeme-li studeni jako kamení. Žádná rána nebyla tedy zasazena přirozeným láskám a smíchu lidí, aby tak vymořovala, jako toto *carpe diem* esthétův. Každá rozkoš vyžaduje ducha zcela odlišného; některá střízlivosti, některá bezmezné naděje, některá dětského očekávání. Čistota a prostota jsou podstatny vášním — ano, i zlým vášním. I neřest vyžaduje jakéhosi panenství.

PITÍ

G. K. CHESTERTON, *HERETIKOVĚ*; „*Omar a posvátná réva*“

V rozpravách téměř vždy se uznává velmi moudrou a rozvážnou zásadu, že víno nebo podobné tekutiny náleží pítí jen jako lék. S tím dovolil bych si nesouhlasiti se zvláštní dravostí.

Zdravým pravidlem v této věci zdál by se jako mnoho jiných zdravých pravidel — paradox. Pijte, poněvadž jste šťastni, nikdy nepijte, že jest vám bídň. Nikdy nepijte, když byste jinak byli nešťastni, když by vám bez pití bylo žalostně, sice budete jako starý pijan v pokoutní krčmě; ale pijte, když byste byli šťastni i bez pití, a budete jako usměvavý venkovan italský. Ani nepijte, protože toho potřebujete, neboť to jest pití racionelní a cesta k smrti a k peklu. Ale pijte, protože toho nepotřebujete, neboť to jest pití iracionelní a v tom tkví dávné zdraví lidstva.

Jiří MEREDITH

Jiří MEREDITH: ZKOUŠKA RICHARDA FEVERELA. Historie otce a syna. Z anglického přeložil Dr. Bořivoj Prusík. Nákladem J. Otty v Praze, 1912. „Anglické knihovny“ č. 9. Dva svazky form. 12 cm 19 cm, stran 416 a 432, za 7 K.

Jiří Meredith promítá obraz osudu neb osobnosti, jež pojme jeho duch, jako na citlivou desku a neustane potom všech lučavek na něm zkoušeti, až se onen obraz ukáže dokonalý a do nejjemnějších rysů. Jest obětí, sledovati tak dlouho tuto matematickou analytiku na řadě povah nám lhostejných i protivných, ale Meredith jich všech potřebuje k svému plánu: všechny jsou ospravedlněny a blahodějny proti strašnému Rozumu, který chce zříditi a vypěstíti duši dle svého matematického promyšleného Systému. Viděti posléze zkázu tohoto Systému — a zde v něm vtělena jest láska, ušlechtilá snaha o vycování! což kde Systém pracuje pustý a po živnostnicku! — jest nám ukojující odměnou. Meredith nevyznává své orthodoxie, ale vyznává ji jeho Lucie, jediná jasná, sobě jistá a zachraňující v tomto románě. — Překlad možno považovati jen za makulaturní. Na Meredithovo rychlé kmitání myšlenek bylo třeba větší citlivosti, svižnosti i výzbroje jazykové.

BARBEY D'AUREVILLY

Jules BARBEY D'AUREVILLY: OČAROVANÁ. Přeložil Josef Florian. Dobré Dílo, svazek 30. V Staré Říši, v květnu 1916. Form. 12 cm 20 cm, 184 strany hustého tisku. Vydáno 500 ex., z nichž 50 na papíře ručním. Výtisk obyč. za 6 K.

„Šuaství jest jednou z takových věcí temných, na které z nedostatku plného a pronikavého světla Historie vysílá svůj paprsek Poesie, dcera Snu. Právě při třaslavém svitu tohoto paprsku autor Očarované pokusil se vyvolati a ukázati dobu, které již není. . . proplétaje své vypravování románové, tuto historii možnou, historií skutečnou. Co do způsobu, jímž popsal účinky vášně a jichž řeči často mluvil, použil oné veliké šíře katolické, která se nebojí dotknouti vášní lidských, když jde o to, aby se vzbudilo třesení z jejich ovoce.“ (Z autorovy Předmluvy a Úvodu.)

KONVERSE

LEON BLOY, *CHUDÁ ŽENA*; část II., kap. VIII.

Slovo *obrácení*, ostatně tak prostituované, použité na něho, nevyjadřovalo dobře jeho katastrofy. Byl uchopen za krk Někým silnějším než on, a vnesen do domu ohnivého. Byla mu vydírána duše a roztláčeny kosti; byl dřen, byla mu lebka vrtána, byl pálen; byl z něho učiněn tmel, cosi hlíně podobného, co Dělník, sladký jako světlo, hnětl. Potom byl vržen, hlavou napřed, do staré zповědnice, jejíž prkna zapraštěla pod jeho tíží. A vše se událo v témže okamžiku.

Nebyl ze školy těch *Vzácných*, kteří objevují pojednou katolicismus v některém malovaném okně nebo v některé notě sborového církevního zpěvu, a kteří jdou jako Folantin (*Huysmans*) „zjednat si doklady“ o esthetice modlitby atd.

MODLITBA

LEON BLOY, *ČTYŘI LÉTA ZAJETÍ V PRASEČÍM NA MARNE*.

11. června 1902. Kdo věří dnes v modlitbu? Říkají *Otčenáš* nebo *Zdravas* nebo jakoukoliv jinou modlitbu liturgickou ani nevím v jakých pocitech, toť vmetnouti oharek do prachárny. Jsou lidé, kteří jsou zhromeni svou modlitbou.

22. srpna 1903. Přemýšlím o svatém Bernardovi, jehož památka slavila se přede včerejškem, i pravím Svaté Panně, že slavné *Memorare* jejího velikého přítele stává se mi den ze dne nesnadnějším. *Non esse auditum a saeculo quemquam*, praví tato modlitba. Běda! Já jsem to. Tak dlouho tě prosím, bys mne osvobodila! Potom přemítám o všech ostatních modlitbách liturgických nebo neliturgických, i pravím si, že každé slovo vyřknuté námi v modlitbě *jest na vždy*, že se shledáme s jejich množstvím v hodinu smrti a dále než v hodinu smrti.

DOBŘÉ DÍLO svazek 1.—12.

DOBŘÉ DÍLO V STARÉ ŘÍŠI NA MORAVĚ. Svazky vydané od července 1912 do prosince 1913.

1. *Poslání Marie Josefy pro papeže Lva XIII. a jeho nástupce.* — 2. Leon Bloy: *Čtyři léta zajetí v Prasečím na Marně.* Denník autorův z let 1900 až 1904. — 3. Marcel Schwob: *Křižácká výprava dítek.* — 4. *Listy svaté Kateřiny Sienské,* svazek první, 64 první listy. — 5. *Život přesvaté Panny Marie* dle vidění Anny Kateřiny Emmerichové sepsaný Klementem Brentanem. — 6. Rainer Maria Rilke: *Povídky o Pánu Bohu.* — 7. Pia PP. IX. Apoštolská konstituce *Apostolicae sedis moderationi,* o klatbách církevních. — 8. Franz M. Melchers. Úvod do jeho uměl. díla od Charlesa Morice, se dvěma reprodukcemi jeho lithografií v barvách. — 9. Leon Bloy: *Epopėja Byzantská a Gustav Shlumberger.* — 10. Leon Bloy: *Stařec s Hory.* Denník z let 1907 až 1910. — 11. *Knihy vidění a zjevení svaté Alžběty Šénavské.* — 12. Leon Bloy: *Zoufalec.* Román.

DOBŘÉ DÍLO svazky 13.—26.

DOBŘÉ DÍLO V STARÉ ŘÍŠI NA MORAVĚ. Svazky vydané od ledna 1914 do prosince 1915.

13. *Missál Římský.* Mešní řád s přípravou a díkůčiněním. (Mešní officia vydávají se postupně o sobě.) — 14. José Severiano de Rezende *Můj Flos Sanctorum.* — 15. Robert Hugh Benso: *Neviditelné světlo.* — 16. Bohuslav Balbín: *Život svatého Jana Nepomuckého.* — 17. Paul Féval: *Divové Hory svatého Michaela.* Úvod a díl první. — 18. *Život Melanie, pasačky La Salettské,* jež sama napsala l. P. 1900. Její dětství (1830—1846). S úvodem Leona Bloy. — 19. G. K. Chesterton: *Heretikové.* — 20. *Proroctví Malé Johanky.* — 21. Georges Rouault: *Oeuvres.* Album 4 obrazů reprod. světlotiskem v barvách. — 22. W. B. Yeats: *Tajemná růže.* — 23. Arnošt Hello: *Slova Boží.* — 24. Villiers de l'Isle Adam: *Axel.* — 25. *Život svaté Kateřiny Sienské* od bl. Raymunda z Capuy, jejího zpovědníka. — 26. Charles Péguy: *Koberec vyšíváný sv. Jenofefě a Johance z Arku.*